Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

GAZETA LITERARĂ

Anul VII nr. 18 (320) — joi 28 aprilie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRIITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

TRĂIASCĂ 1 MAI
Ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc!

1 MAI 1960

de **AUREL BARANGA**

Se împlinesc anul acesta 70 de ani de cînd ziua de 1 Mai a devenit zi de sărbătoare a proletariatului lumii, — clasă menită să dea planetei noastre o nouă tinerețe și adevăratul ei rost. Dar poate că niciodată această zi de afirmare a solidarității proletare n-a fost prăznuită în condițiuni care să vorbească mai elocvent despre lupta clasei muncitoare de pretutindeni, pentru triumful civilizației și al progresului social.

Ziua de 1 Mai 1890 a reușit să întrunească un mănunchi de oameni însuflețiți de un sfînt ideal, încredințați că visul lor de atunci va deveni într-o zi realitate. Ziua de 1 Mai 1960 e slăvită de peste un miliard de oameni în ale căror țări clasa muncitoare, devenită forță conducătoare, construiește temeliile concrete ale visului societății fără clase, „reveria utopică" a cîtorva inițiați de acum un veac.

Văd coloane nesfîrșite inundînd Piața Roșie, ascult acordurile „Internaționalei" intonate de constructorii comunismului, trec prin Piața Ti-an-men din Pekin constructorii socialismului în China, Varșovia renăscută din propriile ei ruine primește defilarea muncitorilor, și aceleași lozinci îi însuflețesc pe manifestanții de la Budapesta, Phenian, București, Praga, Sofia, Hanoi, Berlin sau Tirana, Imnul Internaționalei triumfă în patrii libere, fiind în același timp marșul care încălzește și dă speranță zecilor de milioane de oameni ai muncii, siliți încă să muncească și să lupte în condițiunile exploatării capitaliste. 1 Mai e pretutindeni prezent pe glob, chiar dacă lumina acestei zile mai trebuie să se strecoare printre bastoanele de cauciuc ale slujitorilor lui Adenauer, chiar dacă se furișează timidă în întunericul celulelor din temnițele spaniole, în care zac ferecați atîți apărători ai libertății, credincioși stegari ai idealurilor de libertate și dreptate socială.

Știm, mai există o parte a lumii ce caută să ignore simbolul acestei zile sau să-i puie cătușe. Dar știm tot atît de bine că aceste eforturi sînt zadarnice, după cum zadarnică ar fi zbaterea furibundă și neputincioasă de a se opri răsăritul de mîine al soarelui. Lumea ce îl sărbătorește pe 1 Mai în libertate, înobilată de sentimentul împlinirii și al creației, pășește în avangarda întregii omeniri, dînd tuturor locuitorilor planetei noastre certitudinea fermă a realizării unei istorii ce nu mai poate fi întoarsă din mersul ei.

Intreaga populație a pămîntului sărbătorește ziua de 1 Mai în condițiunile eforturilor depuse de lagărul păcii în frunte cu Uniunea Sovietică pentru a îndepărta spectrul războiului și pentru a asigura planetei noastre o pace trainică.

Intr-adevăr, puține zile după această sărbătoare, va avea loc la Paris conferința la nivel înalt. Statul care, primul, a transformat simbolul zilei de 1 Mai într-o puternică realitate socială, va da din nou bătălia pentru viitorul umanității. Planeta poate și trebuie să fie ferită de monstruoasa perspectivă a unui nou măcel mondial. Principiile coexistenței pașnice, de atîtea ori subliniate, vor fi din nou apărate. Omenirea, trecută prin atîtea funeste încercări, are nevoie de pace ca de aer și de liniște ca de lumina soarelui. Numai un pumn de iresponsabili sau de aventurieri pot năzui să hărăzească, în 1960, globului nostru un destin de doliu și de ruină. Pledează împotriva acestei perspective instinctul de conservare al umanității. Alături de vocea întregului lagăr al păcii, răsună, la unison cu această chemare, glasul Bandungului, bărbătescul apel la coexistență, statut moral intrat în conștiința a sute de milioane de oameni.

1 Mai 1960 găsește alături de lagărul păcii pe această platformă a năzuințelor spre lumină, construcție și progres, țările trezite la libertate ale Africei negre, a căror voce pacifică se face tot mai auzită. Nu există colț al lumii în care proletariatul, grupînd în jurul său forțele democratice, iubitoare de progres, să nu dea o luptă plină de abnegație întru atingerea aceluiaș scop: menținerea liniștei în lume, asigurarea unui viitor pacific planetei pe care o locuim.

Proletariatul și pacea constituie o unitate indisolubilă ajunsă la o forță încă neîntîlnită în trecut, și pe care numai rătăciții, avariații, abandonații istoriei o pot nega.

Cu tot acest evident raport de forțe, nimeni nu-și face iluzia că „lupta cea mare" nu mai are faze grele de trecut. Funcționează încă în omenire butoane malefice și periculoase, intenții antiumane, și ar fi o gravă greșală să le uităm. Chiar în întîmpinarea acestei întîlniri la nivel înalt au fost puse în funcțiune complicate și savante mașinării subterane, menite să încurce ițele, să zădărnicească eforturile pentru pace, să comprime inițiative nobile. Ce calificativ merită în aceste zile, în care omenirea speră ca pacea să fie asigurată, încercările funebre de a o compromite, ce apreciere poate fi dată acelor jalnice cădelnițări care încearcă să demonstreze că principiile coexistenței pașnice ar fi lipsite de eficiență? Umanitatea solidară demască, denunță și respinge asemenea uneltiri orice travesti ar împrumuta.

Prețul competiției e mult prea ridicat, marea familie a lumii nu poate fi abandonată la cheremul aventurierilor, al rătăciților, sau al criminalilor de profesie.

Impotriva tuturor acestora luptă evidența, adevărul, viața.

Fiecare discurs pronunțat de Nikita Sergheevici Hrușciov la New York, Paris sau în îndepărtata Asie, fiecare silabă a cuvîntărilor sale a avut acoperirea sutelor de milioane de oameni din toate colțurile pămîntului. Eforturile lui de la 17 mai se vor bizui pe nesfîrșitele coloane ce vor defila peste cîteva zile în piețele tuturor orașelor din toate țările, ridicînd glasul păcii la o amploare fără precedent în istorie, impunînd respect tuturor și chemînd la luciditate și pe ultimii îndărătnici.

1 Mai, ziua solidarității muncitorilor de pretutindeni, se confundă cu ziua luptei pentru pace, pentru fericirea umanității și a viitorului ei.

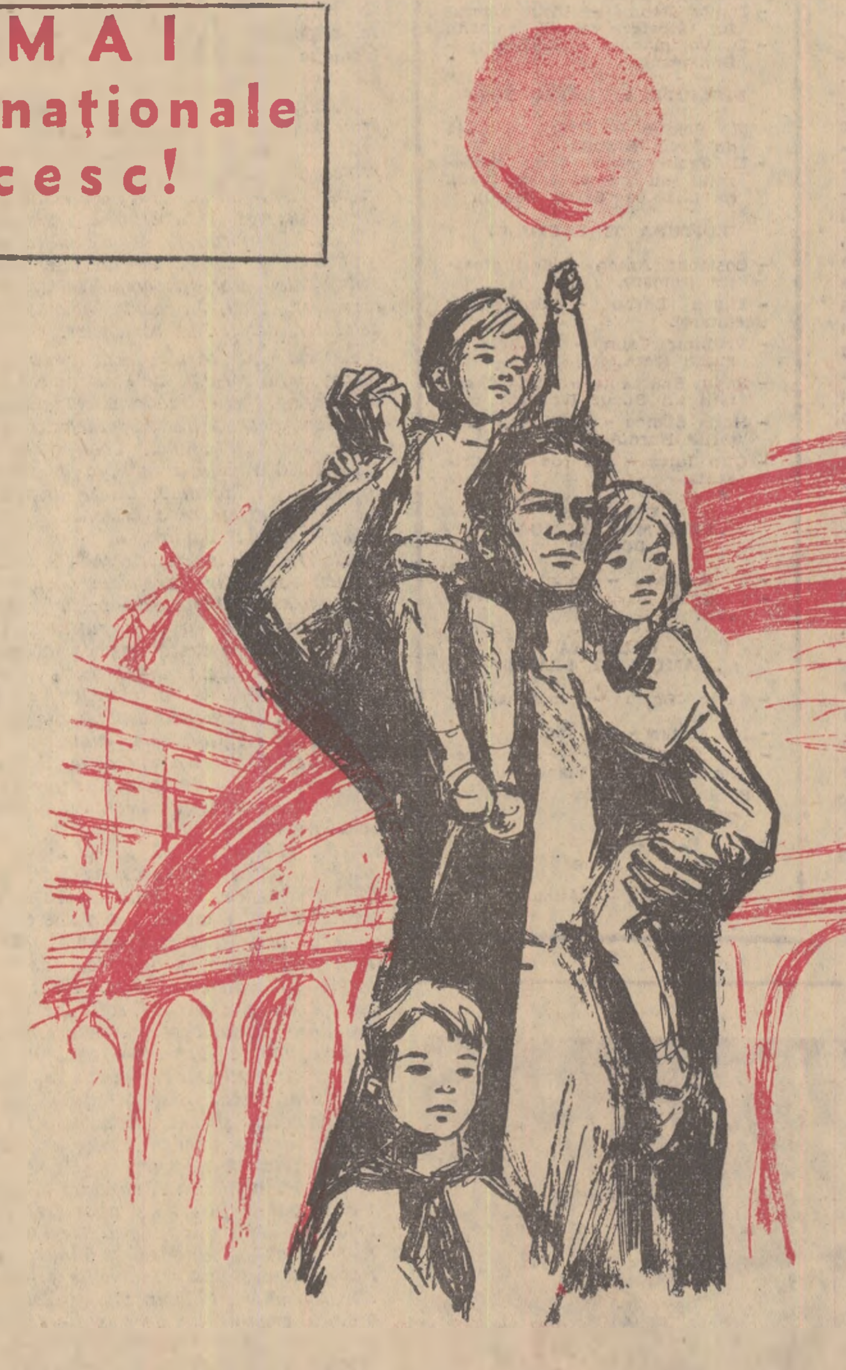

Desen de MARCEL CHIRNOAGA

Bucureștiul care dispare, BUCUREȘTIUL CARE SE RIDICĂ

de **DEMOSTENE BOTEZ**

Nu este desigur o întîmplare faptul că ziarele au adus la cunoștința poporului planul de înnoire radicală a cartierului muncitoresc Grivița Roșie, tocmai în ajunul aniversării a 90 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin.

Cartierul Grivița Roșie e de multă vreme cunoscut ca un cartier muncitoresc, revoluționar. Aici s-a păstrat veșnic vie flacăra revoluției în cei mai grei ani ai oprimării sîngeroase de către exploatatori. Ca atare, în regimul burghezo-moșieresc, el a fost lăsat cu totul în părăsire.

Reînnoirea lui din temelii, renașterea lui, nu putea să fie decît opera Partidului Muncitoresc Romîn.

Fiecare cărămidă ce a început să se pună în zidurile celor 3000 de apartamente și instituții de cultură, nu este străină de izbînda ideilor lui Lenin.

Orice bucureștean ar trebui să mai treacă acum încă o dată prin piața Chibrit, de-a lungul Căii Grivița, ca să mai vadă pentru ultima oară chipul hidos al trecutului, răsfrîngerea în așezările fostului regim, a întregului său dispreț de oameni.

Să privească apoi fotografia machetei aceluiaș cartier de mîine. Ea apare deocamdată ca schema unui vis minunat, cum nici n-au putut visa altădată oamenii de pe Grivița.

Piața „Chibrit"! Ce denumire, care spune totul în ce privește importanța pe care o dădeau conducătorii de odinioară acestui cartier! Pare o pagină de Jules Verne, să-ți închipui piața Chibrit, înconjurată de blocuri de 9 și de 12 etaje și apoi un șir întreg de blocuri de 7 etaje în continuare, de-a lungul Căii Grivița.

Trecutul: o stradă lipsită de orice farmec, cu maghernițe sordide ca pe-o uliță comercială din nu știu ce prăpădit tîrgușor de provincie, pe care se vindeau mai de mult, fitiluri de lampă de 5 focuri și nojițe de opinci, — ca pe-o stradă desuetă din Pașcani, descrisă de maestrul Sadoveanu. Din loc în loc, pereți albaștri-siniliu sau de-un roz ivoric venețian, sporesc și mai mult atmosfera provincială, cu o vagă, convențională și ratată pretenție estetică.

Scriitorul care vrea să scrie cronica măruntă a trecutului pentru a trece generațiilor viitoare un document istoric, să se grăbească pentru a-și întipări în minte priveliștea Căii Griviței de astăzi, căci e pe cale de grabnică dispariție și apoi, așa ceva e greu de imaginat.

Pe orizontul deschis mai larg, al fostelor cocioabe, în cîteva ore, se ridică brațul de oțel al unei macarale girafice. E parcă un braț ce pecetluiește, în tăcere, o epocă dispărută. Și de îndată, din pămînt, se înalță cadrele de beton care desenează schematic pe cer conturul scheletic al viitoarelor blocuri.

Pe maidanele cu resturi de moloz, o mînă hotărîtoare, mîna binefăcătoare a Partidului, scrie parcă pe-un uriaș panou cu chipul viitorului: „Aici vor fi blocuri cu 3.000 de apartamente, spații rezervate unităților comerciale, un cinematograf, o școală cu 24 săli de clasă"... O întreagă așezare pentru mii și mii de oameni, cu tot ce este necesar unei vieți civilizate.

Omul din provincie care ar citi panoul, dacă nu mai are treabă în București, pe calea Griviței, pînă la anu', se va rătăci, nu va mai găsi piața... Chibrit, nici magazinele dărăpănate, știute din copilărie.

Străinul care va descinde în Gara de Nord, nu va mai crede, ca ieri, luînd-o pe calea Griviței, că a ieșit din oraș și că în loc de Capitala țării, a coborît în drum, să zicem la Podul Iloaiei.

Dincolo de Gara de Nord, pe acea porțiune în care, între Calea Griviței și calea ferată, este doar o panglică de teren, va fi un lung scuar, cu pomi și locuri de odihnă, astfel încît fațada blocurilor de vizavi va apare degajată spre apusul soarelui.

Bucureștiul, — vechiul București, amestec de orientalism și fanar, construit în marea lui majoritate de-o mică-burghezie de abia înfiripată sau meschină și cîțiva capitaliști speculanți de terenuri și blocuri hidoase cu un aspect de crematorii dezafectate, — orașul cu cel mai anarhic urbanism, stă pe cale de a dispare.

In locul lui se înalță, văzînd cu ochii, într-un ritm uluitor, Capitala unui stat socialist. Căci există o concepție urbanistică socialistă și o arhitectură specifică socialismului, — adică o concepție modernă cu perspectivele cele mai largi ale viitorului și o arhitectură monumentală care înlocuiește bicisnicia mijloacelor individuale de odinioară.

In doi ani, centrul Capitalei este cu totul altul, e centrul unui frumos oraș modern. In anii care vin vor dispărea periferiile cu aspecte de sat cu pretenții, străzile fără pavaje, fără canalizare, fără mijloace de transport. Puține asemenea colțuri au mai rămas.

Periferiile Capitalei noastre de mîine vor arăta cum arată perifericul cartier Floreasca, 23 August, Bucureștii Noi și, ca mîine, calea Griviței.

Republica Populară Romînă are tot mai mult baza materială pentru a-și construi o capitală modernă, corespunzătoare noii ei prosperități și însemnătății ei în lume.

Privind machetele care prezintă chipul Bucureștiului de mîine, zecile și sutele de blocuri, zecile de mii de apartamente noi, să nu uităm o clipă ce datorăm Partidului și oamenilor care prin munca și devotamentul lor, le înalță și le oferă viitorului.

N-o s-o mai cunoști...

de **EUGEN BARBU**

Așadar i-a venit și ei ziua, Griviței...

N-o s-o mai cunoști, ca mîine. Am trecut ieri pe calea mea de piatră și am văzut ultimul liliac înflorit, smuls de către niște oameni de suflet, cu rădăcină cu tot, să-l așeze în altă parte pentru ca să ne mai bucure sufletul cu bogăția lui violetă, stufoasă și parfumată ca un păr de femeie, noaptea.

Și unde picaseră tocmai niște brigadieri cît stîlpul, cu mașini și cu unelte, cu chipul ars de soarele primăverii și cum mai strigau unul la altul! Cît ai scuipa dumneata în palme, au bătut stîlpii, au adus rogojini și nu mai erau casele negustorilor! Pe aici, pe unde catul părea un eveniment, au răsunat motoarele excavatoarelor și deasupra gardurilor pentru porumbei s-au ridicat niște turle cît cerul. Se așează macaralele și în pămîntul încăpățînat, bolovănos, mai mult piatră, al Griviței bătrîne, scurmă niște măsele de fier și uruie cu clonțul și scot de-acolo tot pămîntul nostru gras, amestecat cu vechi gunoaie dospite.

Am privit machetele din jurnal și-am căutat cu greu locurile. Cam pe unde pusese Zdrenghe, cîrciumarul, geamul mai în drum, cu sticlă de basamac pe ață, ca să vadă ruminu ieșit de la locomotive cam ce fericiri sînt pe lume, o să ridice Statul o școală, numai la ea să te uiți. Mai încolo, spre Chibrit, prin locurile unde zidurile intrau în pămînt de parcă le-ar fi fost rușine, or să stea cîteva blocuri cu 9 și cu 12 etaje. Unde sînt bordeiele găzarilor de altădată, unde curțile-stup, cu cîte o sută de suflete pe metrul pătrat? Stau babele noastre la porți și se uită. Au dat băieții ăștia tineri cu tîrnăcopul și iute au mai dispărut...

Veniți negustorilor să vedeți în ce spelunci ați cîștigat voi paralele, veniți voi stămbarilor să vedeți ce mai păduchernițe v-au îmbogățit, veniți voi vagabonzilor care vă zăreați chipul gălbejit în vitrine murdare să auziți cum răsună lopețile!

Aici o să fie un cinematograf de 800 de locuri. Ehei, unde-i **Triumful** de odinioară, cu pardoseala lui de semințe mîncate pe care călcai ca pe covor persan? Unde sînt filmele cu bandiți și bătăile de la balcon? Pînă și amărîta asta de pasarelă de la Basarab de unde am privit de atîtea ori balurile de zgură ale locomotivelor, fumul ce te face să visezi ca stupefiantele, se transformă într-un pod aerian care va trece peste Grivița noastră, ca un gest de beton. Acum să-i văd eu pe ăi de trăgeau cu mitralierele la Ateliere, dacă fi mai țin oasele! Să vină colea, la noi, pe calea negustorilor, să audă mistriile, să audă fluieratul nostru de șmecheri care n-aveam de pierdut decît jegul și disprețul.

Am pus mîna pe scule și dărîmăm!

Cad zidurile de paiantă, cade lutul

(Continuare în pag. 6)

Un ocean de energii constructive

de **ZAHARIA STANCU**

Acum unsprezece ani, în sala Pleyel din Paris, delegați din toate țările lumii, după dezbateri care au ținut aproape o săptămînă, au pus temelia mișcării mondiale pentru apărarea păcii. In fața cursei înarmărilor mereu crescînde și a amenințării cu un nou război, mișcarea partizanilor păcii a luat o amploare extraordinară. Acest fapt, nemaiîntîlnit pînă acum în istorie, a dovedit pînă și celor mai înrăite cercuri reacționare că omenirea este dornică de pace, că oamenii de pretutindeni urăsc războiul și vor să cîștige, în sfîrșit, bunul cel mai de preț — pacea.

Cu zece ani în urmă, Comitetul permanent al Congresului Mondial al Apărării Păcii a lansat cunoscutul Apel de la Stockholm prin care se urmărea interzicerea armei atomice. „Cerem — se spunea între altele în acest Apel — interzicerea necondiționată a armei atomice ca armă de agresiune și de distrugere în masă a oamenilor și stabilirea unui strict control internațional asupra aplicării acestei hotărîri. Vom considera drept criminal de război acel guvern care va folosi arma atomică împotriva oricărei țări".

Convingătorul Apel de la Stockholm a stîrnit o profundă impresie și în scurt timp a fost iscălit de o jumătate de miliard de oameni. De atunci și pînă astăzi conținutul Apelului a călăuzit toate popoarele lumii în lupta lor stăruitoare, hotărîtă împotriva armelor atomice și împotriva cercurilor agresive imperialiste care încă nu au renunțat la planurile lor criminale și la scopurile lor tîlhărești.

Sîntem bucuroși să putem constata că mișcarea partizanilor păcii crește din zi în zi și că glasul opiniei publice care strigă pentru abolirea războiului se aude cu tot mai multă putere.

In anii din urmă, politica de pace, de conviețuire pașnică între toate statele lumii a căpătat adeziunea tuturor popoarelor care doresc ca viața noastră și viața celor ce vor veni după noi să se desfășoare în condițiile activității pașnice, rodnice pentru civilizație și progres. Ultimii unsprezece ani sînt marcați de încrîncenata bătălie dintre forțele păcii, pe de o parte, și restrînsele cercuri agresive care încearcă să opună idealurilor nobile ale umanității perspectivele sumbre ale unei noi conflagrații. Eforturile disperate ale cercurilor reacționare, retrograde și antiumane, de a reînvia militarisme agresive și revanșarde, la adăpostul unor firme care nu mai induc pe nimeni în eroare, fie că se numesc „NATO" sau „SEATO" au fost în permanență demascate de partizanii păcii.

Partizanii păcii au răspuns agitațiilor cercurilor reacționare, prin hotărîrile de la Bandung, prin vocea din ce în ce mai sonoră a popoarelor din îndepărtatul Orient, ca și din Africa neagră, care s-au alăturat în ultimul timp masivului lagăr al păcii. Mișcarea mondială pentru apărarea păcii a cîștigat în ultimii ani aderenți credincioși în toate continentele pentru că, mai mult decît oricînd, a devenit astăzi limpede că pacea lumii este una și indivizibilă, după cum spectrul războiului este unul și la fel de amenințător pentru toți locuitorii planetei. Catastrofa unui al treilea război mondial ar pune în egală măsură în primejdie civilizația Europei ca și pe aceea a celor două Americi, ținînd seama de faptul că armele distrugerii au căpătat o rază de acțiune uriașă și înspăimîntătoare.

Iată atîtea temeiuri pentru ca această unanimă ridicare a popoarelor către lumină să se lărgească necontenit, unind pe toți locuitorii globului nostru într-o uriașă familie ce nădăjduiește să-și vadă asigurată ziua de mîine.

In țara noastră mișcarea pentru pace a găsit din primul moment usentimentul convins a milioane și milioane de oameni care, odată eliberați de spectrul războiului și de suferințele cîte le-au îndurat în timpul celui de-al doilea război mondial, n-au astăzi decît un singur ideal, simplu dar de o nemaipomenită măreție, acela de a-și clădi o patrie liberă, bazată pe respectul condiției umane. Nu avem în țară negustori de armament, dornici să-și sporească veniturile din vînzarea de arme, nu avem în țară spirite hrănite cu poftele nesățioase ale războaielor prădalnice. Sîntem un popor de oameni muncitori, cinstiți, dornici să trăim în pace cu toate popoarele lumii, dornici să aducem contribuția noastră la marele tezaur al culturii și al civilizației universale. De aceea, mișcarea partizanilor păcii a găsit în țara noastră atîția aderenți credincioși. Ziua de 1 Mai este ziua frăției universale a oamenilor muncii, a acelor oameni care de-ntotdeauna n-au avut altă năzuință decît pacea și construcția pașnică.

Sîntem fericiți că trăim această zi sub semnul sporirii forțelor pacifice de pretutindeni, a acestui imens ocean de energii constructive care au clădit istoria și o vor asigura pentru veșnicie.

Demnitatea comuniștilor

La Atena s-a dezbătut, în fața instanțelor militare, un penibil proces intentat unor cadre de conducere ale Partidului Comunist Grec. Procesul este revoltător, atît prin scopul său cît și prin metodele de a-l purta, asupra cărora ne informează presa elină.

De fapt, procesul este purtat împotriva păcii înseși și a destinderii, în momentul acesta în care, pentru toate cercurile reacționare de pe glob, s-a dat alarma înfrîngerii apropiate a războiului rece. Ne-a impresionat însă extraordinarul curaj cu care comuniștii au demonstrat absurditatea înarmărilor, au afirmat necesitatea unei dezarmări generale, și a stabilirii unor raporturi amicale, pacifice, între state.

Penibila înscenare de la Atena a prezentat, în desfășurarea ei, o multitudine de aspecte, de la grotescul acuzațiilor și pînă la jocul absurd al marii candori, pe care au încercat să-l facă acei ce-au înscenat procesul. Grotesc a fost, de pildă, rechizitoriul procurorului care, pentru a „dovedi"

Ion Marin SADOVEANU

(Continuare în pag. 2)

CLASA MUNCITOARE ÎN PROZA NOASTRĂ

In creația literară a unei epoci, centrul de greutate nu poate decît să coincidă cu centrul de greutate al epocii însăși, cu esența contemporaneității. Literatura noastră trebuie să oglindească în primul rînd caracteristica esențială a epocii care a creat-o, și anume revoluția socialistă înfăptuită sub conducerea clasei muncitoare, în frunte cu partidul ei revoluționar.

Firește, revoluția socialistă implică și destrămarea vechilor clase exploatatoare, și transformarea, reeducarea micii burghezii, dar o literatură concentrată cu precădere asupra acestor aspecte ar fi, astăzi, un non-sens. O literatură care n-ar avea în centrul preocupărilor sale artistice reflectarea vieții clasei muncitoare, s-ar înstrăina de menirea ei fundamentală, care constă, cum observam, în oglindirea caracteristicei esențiale a epocii. Eroul principal al cărților noastre nu poate fi decît fruntașul construcției socialismului, muncitorul nou. In raportul ținut la primul Congres unional al scriitorilor sovietici (1934), Maxim Gorki formula direcția de bază pe care trebuie să se îndrepte efortul creator al scriitorilor realist-socialiști: „Drept erou principal al cărților noastre trebuie să alegem munca, adică să alegem omul pe cale de a fi organizat de procesul muncii, omul nostru pe care l-a înarmat întreaga forță a tehnicii contemporane — omul care, la rîndul său, organizează munca, făcînd-o mai ușoară, mai productivă, ridicînd-o la grad de artă". Literatura realist-socialistă, fără acest erou principal este de neconceput.

Unele dificultăți pe care le-au întîmpinat scriitorii noștri în realizarea unei literaturi a clasei muncitoare au venit, cum s-a mai arătat, din lipsa unei tradiții puternice în acest sens. Cu anumite excepții, literatura noastră pînă la Eliberare a fost o literatură a țărănimii și a intelectualității, a micii burghezii și a lumpen-proletariatului și operele cele mai valoroase ale literaturii realiste au oglindit mai ales viața acestor categorii sociale. Ideologia reacționară a claselor oprimante a avut desigur un rol definit în acreditarea unor prejudecăți și rezerve față de tematica muncitorească, și de influența acestei ideologii s-au resimțit și unii scriitori de valoare din trecut. In urma lor a rămas însă un teren nedestelenit și un complex de răspunderi mari revenind scriitorilor noștri contemporani. Atracția modelelor literare este adeseori copleșitoare; înfrîngerea acestei atracții a însemnat, în fond, începutul constituirii unei literaturi noi, realist-socialiste (care totuși — e nevoie s-o mai spunem? — nu s-a ivit din neant, ci tot în prelungirea unei tradiții realiste, a celei mai bune tradiții realiste). Pentru fiecare scriitor în parte, contactul artistic cu această temă nouă, cu tema clasei muncitoare, a constituit, de cele mai multe ori, primul pas spre originalitate, spre formarea propriei personalități creatoare, tăierea cordonului ombilical care-l lega de unul sau altul dintre marii maeștri din trecut. Ion Călugăru cu „Oțel și pîine", Nagy Istvan cu „La cea mai înaltă tensiune", Francisc Munteanu cu „In orașul de pe Mureș" și apoi cu „Statuile nu rîd niciodată" s-au realizat ca scriitori ai contemporaneității, și-au conturat personalitatea artistică. Aceste cărți au constituit un început nu numai în ansamblul literaturii, dar și în evoluția autorilor lor, chiar și a acelora care, ca Nagy Istvan sau Ion Călugăru, scriseseră și înainte de Eliberare.

După apariția acestor prime volume dedicate clasei muncitoare, tematica muncitorească a cucerit teren și scriitori și, numai din vara lui 1959 pînă acum, au fost publicate mai multe cărți de proză care oglindesc chipul muncitorului: „Șoseaua Nordului" de Eugen Barbu, „Bariera" de Teodor Mazilu, „Intîlnirea" de Constantin Chiriță, „Profiluri" de Nicolae Țic, „Astăzi e ziua mea" de Nicuță Tănase, „Dimineață de mai" de Remus Luca, „Energii" de Radu Cosașu.

Toate aceste cărți în care se reflectă figura muncitorului înaintat, dovedesc nu numai că tema clasei muncitoare atrage scriitori din ce în ce mai mulți și mai diferiți ca stil, dar și faptul incontestabil că această temă oferă o multitudine și o diversitate de aspecte abordabile din punct de vedere literar și totodată posibilități nelimitate de valorificare a tuturor stilurilor artistice individuale.

Eugen Barbu și Teodor Mazilu s-au oprit asupra aceleiași perioade istorice, perioada celui de-al doilea război mondial și ambele romane au în centrul

Dumitru SOLOMON

(Continuare în pag. 6)

IN ACEST NUMĂR:

- **Intreceri în cinstea celui de-al III-lea Congres al P.M.R.** — Reportaje de Al. I. Ghilia, Ștefan Bănulescu și Alexandru D. Lungu (pag. 3)
- **Panduru** — fragment din romanul „Cordovanii" de Ion Lăncrănjan (pag. 7)

O carte nouă despre Cehov

Un mare scriitor este literalmente inepuizabil. Nu numai fiecare perioadă istorică selectează și valorifică o altă latură a personalității sale, cum observa Ibrăileanu, dar frecventarea operei, cercetarea vieții lui, stîrnește un ecou particular, unic, în conștiința fiecărui cititor, inclusiv a cititorilor ce profesează îndeletnicirea de critic. Că este așa o demonstrează și studiile consacrate de la ultimul război încoace lui Cehov. Mă gîndesc la monografia lui Ermilov, la „L'Histoire d'Anton Tchekhov" a Elsei Triolet, la studiul lui G. Călinescu din „Studii și conferințe", în sfîrșit la volumul de abia ieșit de sub teascuri al lui B. Elvin: „Anton Pavlovici Cehov". Toate aceste lucrări merg la esența personalității scriitorului și, totuși, nici una nu le repetă pe celelalte, ci fiecare își aduce contribuția specifică la cunoașterea lui A. P. Cehov, proiectînd asupra omului și artistului lumina dintr-un unghi propriu.

Apărută în colecția „Oameni de seamă", cartea lui Elvin nu este o biografie — numai o biografie — și, cu atît mai puțin una romanțată. Ca și „G. Ibrăileanu, omul" de Savin Bratu, ea depășește considerabil caracterul colecției — și în chip pozitiv. B. Elvin întreprinde o radioscopie a creației cehoviene, apelînd la date biografice numai în măsura în care ele pot călăuzi spre înțelegerea operei. Personal, găsesc respectuoasa discreție cu care criticul se apropie de omul Cehov excesivă. O mai largă prezentare a familiei scriitorului, a legăturilor acestuia cu ea, nu numai în copilărie, ci și la maturitate, o dezvăluire mai curajoasă a vieții intime și, în genere, a felului de a fi, de a se comporta, al creatorului Ninei Zarecinaia și al unchiului Vania, ar fi sporit, fără îndoială, atractivitatea cărții, apropriindu-l și afectiv pe cititor de autorul înfățișat. Sub acest aspect, cel puțin, cartea lui Ermilov procura lectorului mai multă satisfacție. Fapt este însă că, așa cum e concepută, monografia lui B. Elvin realizează dezideratul sainte-beuvean de descoperire a omului îndărătul operei. Prin înfățișarea problematicii nuvelelor și teatrului cehovian, prin transmiterea pulsației de care e străbătut scrisul marelui creator, criticul construiește implicit portretul moral al autorului „Livezii cu vișini".

Animat de năzuința, (necomunicată, ca atare, dar evidentă în întreg cuprinsul cărții) de a dezvălui cititorilor tot ce este esențial, major, în personalitatea lui Cehov, și numai aceasta, B. Elvin, fugind de anecdotica, a căutat să surprindă în creație obiectivarea diverselor laturi ale sufletului creatorului.

„Nu e greu, — scrie, într-un loc, criticul, — să identifici scene și personaje din piesele lui Cehov cu oameni și întîmplări din viața sa. Mai ales că Cehov nu face parte dintre acei scriitori care-și creează în operă o altă personalitate, folosind creația pentru a se ascunde și prezenta într-o lumină deosebită, compunîndu-și o imagine ideală, care este, în același timp, ceea ce aspiră să devină și ceea ce nu pot fi. Operei sale, Cehov îi împărtășește totul. Și ceea ce acceptă din el insuși și ceea ce refuză".

Pe temeiul creației literare pentru înțelegerea căreia apelează constant la corespondență, criticul stabilește preocupările, frămîntările creatoare, caracteristice fiecăreia din perioadele existenței lui Anton Pavlovici. El citește volumele scriitorului cum ar descifra un jurnal intim. Cutare personaj întrupează o aspirație, celălalt o îndoială, o repulsie al treilea, iar un altul este materializarea unei iluzii. De la debut pînă în ultimele clipe ale vieții, Cehov a parcurs o dramă, o dramă ideologică; literatura lui este expresia artistică genială a acesteia. În luminarea naturii și izvoarelor dramatismului ce alimentează opera cehoviană constă meritul cărții lui B. Elvin, originalitatea ei. Cehov, — accentuează repetat criticul — a fost un scriitor care concepea arta ca un instrument de prefacere a conștiințelor, practicarea ei implicînd o angajare, o adeziune. Dornic să îmbrățișeze o cauză nobilă, Cehov era mult prea lucid spre a împărtăși vederile proprii curentelor social-politice dominante în anii formării lui ca artist. Nici narodnicismul, nici — cu atît mai puțin — liberalismul nu-l puteau cuceri. Ideologia clasei muncitoare ce de abia începea să se propage în Rusia, n-o cunoștea. De ea avea să se apropie mai tîrziu, spre sfîrșitul vieții — și creația sa se resimte de acest fapt — fără să ajungă însă a întrevedea clar perspectivele luptei proletariatului. Urmărind, etapă cu etapă, evoluția scriitorului, în centrul atenției criticului stă procesul de clarificare străbătut de acesta, proces pe care îl vede reflectat în operă. Astfel, B. Elvin distinge o perioadă în care conștiința artistului e dominată de preocuparea autoperfecționării omului. „La această oră, Cehov nu vede alt obiectiv de urmărit decît aducerea omului la condițiile demnității lui". Interesul său „se îndreaptă mai puțin către acei care schimbă lumea și mai mult către acela care reușește să se învingă pe sine". În respectiva perioadă, în nuvelistica scriitorului „apar temei modeste, dar dornice să trăiască un destin de muncă și luptă, bărbați dornici de o pasiune care consumă". Pentru ilustrare, criticul analizează La drum și Lumini și, pentru a face mesajul lor cît mai evident, citează copios dintr-o scrisoare a lui Cehov către fratele său Nikolai, în care ideile insinuate în nuvele sînt expuse direct. Întrutotul valabile, în sine, considerațiile scriitorului pe tema desăvîrșirii individuale se cer neapărat încadrate într-o viziune a transformării prealabile a societății, altminteri neputîndu-se concepe aplicarea lor. De acest fapt, Cehov nu și-a dat seama de la început. Descoperirea lipsei de fundament real a modului în care îi apărea mersul spre perfecțiunea umană generează în conștiința creatorului stări depresive, sub stăpînirea cărora el scrie „una din cele mai zguduitoare nuvele: «O poveste banală»". După ce analizează minuțios nuvela, precum și piesa Ivanov, cu problematica înrudită, criticul înfățișează pe larg impasul în care se găsea Cehov, sufletește, în preajma anului 1890, an ce avea să înscrie un eveniment hotărîtor în existența sa. Nemulțumit de ceea ce realizase, scriitorul năzuia să transforme „o literatură a refuzului și abstracției într-o construcție concretă". În această năzuință, ce acționa cu o putere torturantă, își are originea decizia lui de a vizita insula Sahalin, tărîm al mizeriei și barbariei. Pentru un scriitor cum era Cehov, o asemenea experiență nu putea să nu însemne un îndemn la reconsiderarea întregii sale activități anterioare, un imbold spre alte înfăptuiri. În lucrarea lui B. Elvin, consecințele călătoriei în Sahalin sînt înfățișate amplu, cu insistența specială asupra roadelor literare. „Nevasta-mea", „Zvăpăiata", „Duelul", sînt scrieri în care pulsează cu intensitate nouă dragostea de om, încrederea în virtuțile lui. În cuprinsul lor este dezvăluită măreția acțiunilor pozitive cît de mărunte, de modeste în aparență, este stigmatizată tendința îndepărtării de problemele concrete, arzătoare, ale vieții oamenilor.

După înapoierea din iadul insulei Sahalin, afecțiunea scriitorului pentru cei mulți și oropsiți, pentru țărani, în special, pe care, ca medic, îi cunoștea mai deaproape devine dorință fremătătoare de a acționa pentru eliberarea mulțimilor de suferință, de asuprire și întuneric. Acum înțelege el deplin răspunderea ce apasă asupra intelectualilor pentru soarta poporului lor și, în opere de o vigoare artistică excepțională, precum „Salonul nr. 6", ce se bucură în cartea lui Elvin de o minuțioasă și pătrunzătoare analiză, înfierează, odată cu monstruoasele rînduieli inerente regimului țarist, lașitatea unei intelectualități mic-burgheze, ce nu era în stare să-și biruie teama, nu avea curajul să protesteze împotriva situațiilor insuportabile.

Cu multă finețe sînt analizate în lucrarea asupra căreia ne întreținem operele din ultima perioadă a vieții lui Cehov, îndeosebi piesele de teatru. Aceste opere sînt rodul unei simțitoare limpeziri produse în conștiința scriitorului sub înrîurirea frămîntărilor epocii și ca urmare a îmbogățirii experienței lui de viață. După dezvăluirea sensurilor fiecăreia din ele, criticul formulează (uneori cu insistențe exagerate, cu multe reveniri) observații de ansamblu, demonstrînd convingător, atît forța nepieritoarei creații cehoviene, cît și limitele viziunii artistului. Scriitorul — zice B. Elvin, — este „aproape de noi", deoarece s-a asociat tendințelor înnoitoare ale timpului său „nu numai prin critica aspră adusă vechilor regimuri, dar și prin năzuințele sale de transformare a omului și a societății, prin dorința sa de a vedea ridicate masele de oameni simpli la o altă condiție socială, la condiția valorii lor". Chiar dacă „n-a întrezărit nici o soluție pe care s-o opună exploatării, opresiunii", Cehov „a fost cu tot sufletul său alături de idealurile din care s-a născut Revoluția Socialistă".

Pentru revelarea dimensiunilor personalității scriitorului fixarea locului său în literatura rusă și universală, ca și pentru o și mai pregnantă definire a originalității sale artistice, ar fi fost, poate, nimerită o raportare a operei lui Cehov la aceea a altor mari scriitori ruși și străini. Așa cum se înfățișează, cartea este o contribuție cu totul meritorie la adîncirea cunoașterii creației cehoviene în țara noastră.

Dumitru MICU

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI ALE SCRIITORILOR ROMÎNI CONTEMPORANI APĂRUTE ÎN CURSUL ANULUI 1960

E.S.P.L.A.

- G. Călinescu – Enigma Otiliei (roman, reeditare; prefață de Paul Georgescu).
- Eusebiu Camilar – Turmele (roman, reeditare).
- Radu Cosașu – Energii (schițe).
- Toma George Maiorescu – Ritmuri contemporane (versuri).
- Tatiana Nicolescu – Opera lui Gogol în Romînia.
- Al. Piru – Opera lui Ibrăileanu.
- Aurel Rău – La marginea deșertului Gobi.
- Dimos Rendis – Ulița piperului sălbatec, vol. II (roman).
- D. Vatamaniuc – I. Popovici-Bănățeanu.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

- M. Beniuc – Poezii (prefață de Savin Bratu).
- M. Sadoveanu – Zodia cancerului sau vremea Ducăi Vodă (prefață de Savin Bratu).

EDITURA TINERETULUI

- Costache Anton – Seri albastre (roman).
- Eugen Barbu – Unsprezece (reeditare).
- Vladimir Colin – Basmele omului (reeditare).
- Radu Boureanu – Cîntare cetății lui Bucur (versuri).
- Horia Stancu – Călătorind prin țările Nordului.
- Gica Iuteș – Cei de la Crisanta.

COLECȚIA „CELE MAI FRUMOASE POEZII"

- M. Breslașu – Poezii.
- Cicerone Theodorescu – Versuri.

COLECȚIA „OAMENI DE SEAMĂ"

- Savin Bratu – Ibrăileanu – omul.
- Ion Crișan – Saligny.
- Ovidiu Drimba – Ovidiu (prefață de Tudor Vianu).
- B. Elvin – Cehov (prefață de Tamara Gane).
- D. Isac – Aristotel.
- D. Hîncu – Mihail Kogălniceanu.
- Dr. P. Tăutu – Pasteur.

Aspect de la biblioteca clubului schelei petrolifere din Tîrgoviște.

Un roman al fabricii

Romanul lui C. Chiriță nu este nici „roman-frescă", și nici un roman al popularizării schematice a unei metode înaintate de producție, deși cartea dezbate pe larg tema progresului tehnic în industria grea. Imaginea muncitorului din fabrică este luminată puternic aici de pasiunea inovatoare, dar aceasta răsfrînge de fapt o multilateralitate de trăsături spirituale și sociale. Între Al. Severin, eroul central din romanul lui C. Chiriță și conferențiarul universitar care este Lucian, fiul lui, sau Ilieș Livede, secretarul organizației de partid, se țes legături complexe, se angajează conflicte care verifică trăinicia convingerilor moral-politice ale comuniștilor.

„Intîlnirea" dintre cele două planuri principale ale narațiunii — lumea fabricii și cercul de intelectuali, ziariști, profesori universitari, ingineri se realizează mai direct prin confruntarea dintre strungarul Severin și inginerul Pîrvan. În jurul fiecăruia dintre ei gravitează o sumedenie de alte personaje ale căror fizionomii se descifrează cu greu, în ciuda abundenței detaliilor notate de romancier.

Autorul știe să sugereze că apropierea strungarului de un nivel de calificare superior vădește nu numai aptitudinea specializării politehnice ci, poate mai cu seamă, voința dîrză, caracteristică muncitorului, o conștiință socialistă înaintată, uriașe disponibilități de extindere a orizontului spiritual. Miezul valoros al romanului rezidă tocmai în descrierea vieții de fabrică văzută în dimensiunile ei noi, cu oameni însuflețiți de pasiuni majore, capabili de o trăire intensă, în stare să-și depășească propriile drame. Inovatorul Severin întreprinde cercetări și experiențe îndraznețe; autorul știe să recomande convingător elemente de biografie ale unui om în stare de înfăptuiri remarcabile. Portretul personajului principal sugerează echilibrul unor forțe strunite lăuntric; modelate de formația în mediul muncitoresc. De o statură fizică impunătoare: „...părea un exces de forță și energie omenească... întruchipare exagerată a speței umane... o radiere de forță și nerv", Severin amintește într-un fel de povestirile despre uriașii cu suflete candide. Bîrfit pe nedrept că și-a părăsit soția pe care n-o iubea, invidiat pentru îndemînarea neobișnuită la lucru — Severin se izolase treptat. Dar eroul nu este o încarnare ascetică a seriozității și simțului datoriei și această demonstrație e realizată concludent. Revelatoare pentru prisosul de energie și de elan sufletesc sînt mai ales reacțiile lui Severin în împrejurările și atmosfera fabricii. Se rețin discuțiile dintre Livede și Severin. Cu stîngacie și blîndețe uriașul își destăinuie îndoielile privind succesul inovației la care lucrează. Secretarul organizației de partid — Livede — știe să recepționeze gîndurile prietenului său cu răbdare, cu înțelegere, cu căldură învăluitoare care stimulează sinceritatea. Efortul pentru folosirea rațională a mașinii implică zbucium, încordare, teama de neprevăzut, de nereușită — este o luptă în numele noului care se bucură de înțelegerea și de sprijinul activ al comunistului. Livede întrezărește în sufletul lui Severin, dincolo de satisfacția perfecționării tehnice, tulburarea creatorului, sentimentul de responsabilitate pentru colectiv. Omul masiv și impunător, care părea uscat și insensibil, oferă deodată revelația unei vibrații puternice de o înaltă ținută morală. În atmosfera încordată și solemnă, cînd nu știa cum vor primi muncitorii invenția lui, — Severin zărește printre cei prezenți un tînăr strungar, Costinaș, care-i adresează un mic gest de încurajare. Omul devenise drag celorlalți, uimitor de apropiat și de necesar nu numai prin ingeniozitatea mecanismului creat, ci mai les prin încercarea de a înlătura inerția, de-a-i îndrepta pe oameni cu îndrăzneală înainte, spre o concepție de viață superioară. Falsul singuratic descoperă acum, la rîndul său, suportul moral pe care-l reprezintă colectivul.

Romanul lui Const. Chiriță reflectă cu reale merite, în multe episoade, imaginea puterii uriașe de influențare a ideilor partidului, ale clasei muncitoare. Alexandru Severin este un erou literar care evidențiază o etapă nouă în transformarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii. Autorul „Intîlnirii" a surprins momente importante ale formării unui muncitor comunist care își consacră energia și talentul operei de construcție.

Transformarea personajului pe acest drum nu putea fi decît integrală, cuprinzînd și sfera frămîntărilor intime. Dar aici intervine celălalt plan al narațiunii, drama despărțirii dintre tată și fiu, insuficient de convingătoare. În realitate cald, prietenos și sensibil, Severin nu reușește să-și apropie fiul, deși acesta este scîrbit de mediul trivial din casa mamei. Explicația distanței, a orgoliului care-i desparte violent pe cei doi oameni nu se află în paginile cărții. Omenia, delicatețea sufletească, par să fie limitate artificial la zidurile fabricii unde se produce renașterea lui Severin. Pe stradă, întîlnindu-și fiul, sau acasă, gîndindu-se la el, vechea mască a impasibilității reține orice efuziune. Uneori, între cei doi, mai plutește vagă, atmosfera unei amenințări cumplite și... inexplicabile.

Impresia cititorului este că drama neînțelegerii se prelungește ireal și nemotivat. Conflictul dintre tată și fiu este cu atît mai forțat, cu cît Lucian nu are un caracter inflexibil, intransigent. De fapt aceste rezerve trebuiesc extinse dacă ne referim la alte zone ale romanului. Realismul descrierilor se alterează adesea, mai ales atunci cînd narațiunea părăsește cadrul muncitoresc. Mediul intelectualilor din oraș, al femeilor de mahala gureșe și grosolane, sau al funcționarilor carieriști și fără scrupule, care apar și dispar fără vreo legătură directă cu soarta eroilor principali, sînt prezentate cu mijloace convenționale, artificioase.

Intelectualul e văzut după un tipic simplist și banal, drept o ființă rigidă, anchilozată, folosind o frazeologie anostă și fiind incapabil de gesturi vii, omenești. Avalanșa citatelor și a referirilor la clasicii filozofiei și literelor universale dizolvă acțiunea romanului pe porțiuni interminabile. Partea eseistică, saturată de aforisme și paradoxuri, de citate franțuzești și latinești, include în treacăt și cunoscuta observație a lui Voltaire într-o traducere inexactă: „Secretul de a fi plictisitor este să vorbești despre toate" (corect: „...este de a spune totul") — fără ca autorul, din umbra personajelor care perorează excesiv, să tragă vreo concluzie practică. Între tiradele grupului de intelectuali care joacă bridge în casa Orhideei și gesturile lor aproape desperate se simte un dezechilibru care compromite chiar și pasajele de acțiune. Inginerul Pîrvan, făcînd pași mari prin cameră și rostind solemne sentințe asupra vieții și dragostei cu Orhideea în brațe, se înfățișează cititorului într-o postură ridicolă, dar și neverosimilă.

Situațiile neverosimile alterează valoarea unor fragmente importante ale romanului. Lucian Severin, activist de partid, conferențiar universitar, redactor șef adjunct la ziarul regional, poartă lungi discuții sterile cu Dan Vașani, un intelectual corupt de ideologia burgheză.

Există o flagrantă contradicție între acea parte a romanului care-i înfățișează pe oamenii uzinei și cea consacrată personajelor din alte categorii sociale. În prima parte, lucrurile se exprimă simplu și totuși foarte interesant, în cea de a doua excesul de culoare, stridența și apăsarea fără măsură a fiecărei notații obosește, sfîrșește prin a șterge contururile. Atmosfera scenelor de dragoste dintre Lucian și Cornelia Cernat este caracteristică în acest sens. Cei doi își apără iubirea împotriva lui Mihail Nistor, directorul uzinei care, cîndva, de mult, o violase pe Cornelia. De aici, un șir întreg de situații melodramatice. Nistor o urmărește persuasiv și i se adresează brutal în termenii următori: — Ai fost a mea! — Nu! — Ai fost. Sus, pe stîncă. Te-am sdrobit! Am fost primul tău bărbat! — Nu-i adevărat! Nistor o prinse cu forța de braț: — Ești nebună? — Lasă-mă! Țip! — Țipă! — De ce n-ai țipat atunci? — Ești un tîlhar! O brută! Tu nu-nțelegi că un om e om? Că e stăpînul lui? Că are inima lui? Că are sentimentele lui?!..."

Cornelia îl iubește pe Lucian, care predă la facultate un curs de literatură antică. Nu ne putem însă explica de ce eroina tăinuiește vechea dramă tocmai lui Lucian. Misterul este întreținut prin formulări vagi, pretențioase, sau prin gesturi crispate, într-o tensiune de coșmar. („ — Lucian... E groaznic! Ar trebui fericire. Atît de multă încît să ajungă inutilă"... „Îi strînse mîna ca un clește, îl sfărîmă în priviri și fugi ca o nebună din amfiteatru").

Apare surprinzător decalajul care există în paginile aceluiași roman, între caracterul firesc al descrierii unei prietenii cum este, de exemplu, cea dintre Severin și Ilieș, pe de o parte, și dragostea celor doi tineri pe de altă parte. Replicile tinerilor eroi sînt distonante în raport cu limbajul natural, degajat al muncitorilor din carte, care vorbesc acasă sau la lucru, clar și ferm, așa cum și gîndesc. Atunci însă cînd replicile aparțin unui intelectual, autorul pierde măsura firească a diferențierii stilistice necesare de la o categorie socială la alta. Excesul de „culoare cărturărească" este evident în defavoarea autorului, într-o serie de expresii forțate precum: „— Nu simți în degete idei?" (pag. 110) Sau: „Articolul lui Vașani era hidos în conținutul său de idei, era un răcnet de dispreț și de desgust la adresa idealurilor umane" (pag. 551)... „Admirabil, pentru că nu e gratuit și speculativ, ci de o eficiență superconcretă prin natura sa utilă..." (pag. 92). Exemple similare sînt suficiente în ambele volume ale romanului.

Falsei intelectualizări a limbajului i se poate asocia, pe alt plan, și vorbirea ostentativ periferică, de mahala, a unor personaje.

Viața oamenilor din fabrică este un domeniu foarte apropiat lui Constantin Chiriță și, din fericire, romanul său „Intîlnirea" oglindește bine acest avantaj al scriitorului. Muncitori fruntași cum sînt Răduca sau Costinaș, portarul fabricii sau directorul Singurel, chiar inginerul Pîrvan în activitatea lui în producție sînt figuri umane bine realizate, caracteristice fabricii. Un efort suplimentar de concentrare, ca și o precizare necesară în relațiile dintre eroii cărții, ar fi ridicat mult valoarea romanului. Figura lui Alexandru Severin, muncitorul fruntaș, inovator, reprezintă o realizare de reală valoare a scriitorului și, de aceea, personalitatea interesantă a eroului ne face să întrezărim la Const. Chiriță perspectiva unei rodnice evoluții literare.

Miron DRAGU

Demnitatea comuniștilor

(Urmare din pag. 1)

un act de spionaj — obiectul procesului în sine — pentru care nu avea nici o dovadă, a desfășurat un lux de „erudiție" neobișnuită și în afara obiectului, urcînd istoria spionajului pînă în paginile Bibliei.

Unul dintre acuzați, G. Erithridis, apărînd cu multă dîrzenie cinstea sa personală și a partidului căruia îi aparține, a dezvoltat cu curaj ideea majoră care se referea atît la acuzația principală cît și la cea subsidiară. „În actul de acuzație, a spus el, se vede limpede care sînt intențiile celor care au înscenat acuzația. Pe de o parte, ei urmăresc să prezinte Partidul Comunist ca fiind un partid dușman, ca acționînd prin forțele unei puteri străine, ca fiind o agentură și, prin extindere, să-și sprijine acuzația împotriva noastră. Pe de altă parte, ei urmăresc să calomnieze Uniunea Sovietică și țările de democrație populară, acuzîndu-le că subminează securitatea și integritatea țării noastre. Astfel, ei se opun politicii destinderii și înțelegerii internaționale și creării de zone fără arma rachetă." Iar mai departe, vorbitorul demonstrează care sînt aceia care astăzi, se amestecă în treburile interne ale Greciei: „Alții sînt acei care intervin în treburile interne ale țării noastre. Altele sînt forțele care acceptă intervenția străinilor și le sprijină, și nu Partidul Comunist din Grecia. Ziarul «To Vima» scrie: «Străinii se poartă ca proprietari obraznici ai țării noastre și locuitorilor ei». În orice caz, nu se înțelege prin aceasta Uniunea Sovietică, iar Venizelos a spus, în parlament: «Guvernul se interesează de marele capital și face tot ceea ce este pe placul aliaților»" („atlantici" n.n.).

Spionajul, de care au fost acuzați cei citați, n-a fost dovedit, înscenarea odioasă însă, — din cele relatate mai sus de presa elină — nu avea nevoie de dovezi! Desigur că penibilul proces de la Atena e o verigă dintr-un lanț ce se strînge în jurul libertăților poporului elin. După cum aminteam, el are o anumită semnificație, deosebit de bine subliniată de Erithiridis în pledoaria sa de apărare. Alături de înăsprirea regimului împotriva lui Glezos, care a ajuns, în Corfu, să declare greva foamei; alături de urmele vizitei lui Strauss și alături de alarma dată de o parte a presei eline înaintate, subliniind izolarea Greciei față de apropiata vizită a lui Nikita Hrușciov în Turcia, stau nenumărate presiuni de tot felul, care deviază linia de evoluție a poporului grec de la linia firească și salutară. Cu un aspect învechit de luptă antidemocratică, procesul de la Atena nu e mai puțin nedrept și revoltător totodată. Iar curajul, seriozitatea și calmul comuniștilor greci au stîrnit stima și dragostea noastră!

Ion Marin SADOVEANU

CRONICA LITERARĂ

NICUȚA TANASE: „Astăzi e ziua mea"

de S. DAMIAN

Cine asistă la numeroase întîlniri cu cititorii, constată că tipurile lui Nicuță Tănase se bucură de popularitate. Despre scriitor există opinii formate, se rostesc replici desprinse din paginile sale și cu legitimă curiozitate îi sînt urmărite proiectele de creație.

După un stagiu în domeniul reportajului, Nicuță Tănase a scris mai multe povestiri, utilizînd bogata experiență adunată. Subiectele povestirilor sînt inspirate din actualitatea construcției socialiste și ele stîrnesc astfel interesul unui auditoriu divers. În literatură, Nicuță Tănase a introdus și un mediu cu un farmec specific. Întîmplările istorisite se referă de obicei la viața tinerilor moștenind deprinderi nu prea lăudabile, tineri care sînt recuperați prin influența binefăcătoare a colectivului socialist. Un univers pitoresc, în care circulă expresii tari și suculente, în care noțiunile de muncă și cinste își fac loc anevoie, dar ferm. În contact cu realitățile noi ale construcției, „derbedeii" își pierd înclinațiile reprobabile, sînt cuprinși de elanul tineretului muncitoresc.

Sub crusta de nepăsare se descoperă suflete entuziaste, naive, silite de împrejurări să trăiască în promiscuitate. Ca să parcurgă distanța pînă la conștiința de clasă, „derbedeul" trebuie să priceapă întîi gravitatea noțiunilor de disciplină și solidaritate în luptă. Spre deosebire de povestirile anterioare, Tudor, eroul din „Astăzi e ziua mea", a pășit de la început peste acest prag. Chinul său provine tocmai din situația de om îndatorat, lenevind și trăind din favoarea rudelor. Îi displace postura de parazit și avîntul în întîmpinarea moralei bazată pe efortul cinstit indică tocmai aviditatea cu care așteaptă viața nouă.

Primele episoade ale povestirii reconstituie sugestiv frămîntarea tînărului pentru care bucuria îmbrăcării primului costum de haine este surpată de cutremurul remușcărilor. În această stare de spirit, toate imaginile se dispun după zvîcnirile sentimentului de vinovăție. „Mănînc terci și mă uit pe fereastră la dud. Ce bune-s dudele cu pîine! Acum e toamnă. Dudul se scutură. E gustos și terciul. Dar castronul e mic. Aș mînca un tuci plin cu terci. Înghit cu lăcomie. Parcă aș fi ieșit acum dintr-o închisoare, unde m-a ținut nemîncat un veac. Îl aud dincolo pe Tică plîngînd.

— Mai vreau terci, mamă, miorlăe el.

Mai cere terci și Nicușor. Îl aud gîngăvind și pe Gogu, mutu. Îmi cade lingura din mînă, nu mai pot s-o duc la gură. Las și terciul și mă trîntesc iar pe pat!".

Într-un stil abrupt, eliptic, cu repetarea obsesivă a gesturilor care creează o tensiune emoțională — Nicuță Tănase înfățișează situația dureroasă a eroului. Cum va înlătura Tudor convingerea lipsei sale de valoare și utilitate, cum se va reabilita în proprii săi ochi?

Remușcarea este primul semn al unei alte comportări. Eroul nu mai poate apela la vechea nepăsare din epoca vagabondajului, cînd contempla cinic necazurile altora. Acum trăiește un sentiment de responsabilitate.

Sub îndrumarea unor comuniști, Tudor se decide să plece la Hunedoara, să muncească sîrguincios, să se califice. Acesta nu este sfîrșitul cărții, ci abia începutul ei. (Cap. III). De data aceasta, autorul se preocupă deci de integrarea efectivă a eroului, considerînd momentul înțelegerii anterior povestirii. Tudor nu mai concepe existența în afara muncii. La Hunedoara întîlnește un colectiv de oameni destoinici care-l instruiesc, dovedindu-i privilegiile solidarității. Aplaudă reeducarea altor „derbedei", care nu se pot sustrage atracției construcției. Participă la lupta împotriva sabotorilor și manifestă un interes mereu sporit pentru știință și cultură. Întîlnirea cu Zoica determină o schimbare hotărîtoare în viața lui sentimentală. Așadar, Tudor devine un om al muncii conștient, cu răspundere cetățenească, gîndind și acționînd în spiritul moralei proletare.

Nicuță Tănase istorisește aceste întîmplări, care marchează metamorfoza eroului, într-un ritm antrenant. Simplitatea vocabularului și naturalețea unor reacții sufletești, specifice oamenilor din mediul muncitoresc, sînt evidențiate de povestirea autorului.

De unde provine atunci impresia de monotonie? Căci trebuie să mărturisim că după „Astăzi e ziua mea", reputația autorului de umorist și de pictor al mediilor periferice, renăscute de socialism este cam compromisă. Nicuță Tănase a fost mustrat și de către colegii mei critici (G. Horodincă, E. Simion) pentru că nu evită prea hotărît manierismul. Cercetînd povestirile în succesiunea lor, se observă ușor reluarea unor motive, fără stăruința unei prezentări primenite. Autorul „Derbedeilor" se distingea printr-un umor spontan, bine ajustat tematicii sale preferate. Existau anumite stări în gradație prin care trecea „derbedeul", stări care întrețineau un filon comic consistent. Indiferența obraznică era convertită într-un fel de perplexitate în fața evidenței muncii și a roadelor construcției, ca treptat să i se substituie entuziasmul conștient, păstrînd încă moștenirea limbajului piperat și gesticulația excentrică. În asemenea descripții, Nicuță Tănase se simțea, de obicei, la el acasă. Nimic nu stînjenea revărsarea umorului. Dar „Astăzi e ziua mea" nu mai oferă atîtea semne de noutate ca povestirile precedente, care au consumat, probabil, mult din provizia acumulată. Ceea ce apare mai îngrijorător este accentuarea unor deficiențe vizibile, în doze mai mici, încă din primele cărți.

Fără intenție de oracol, se poate afirma că două pericole amenință scrisul lui Nicuță Tănase. Mai întîi, alunecarea spre jurnalistică. Este o carență sezisabilă și la alți tineri prozatori, fiindcă, după cum se vede, ispitele relatării jurnalistice sînt puternice. Desigur că, în felul acesta, povestirea deviază de la obiectivele creației artistice. În loc să se construiască o arhitectonică a situațiilor, fundată pe relația și conflictul între personaje bine diferențiate, se adoptă calea mult mai lesnicioasă de prezentare în mare a vieții de șantier și de caracterizare a unor exponenți de categorii sociale sau etice, ilustrații ale prefacerii din realitate. Autorul renunță la construcția caracterelor, la invenția epică — atribute ale prozei de creație — și se complace în expuneri reporterești. Înclinația spre documentar minează o bună parte a povestirii, în special capitolele care descriu viața tineretului în Hunedoara. Iată caracterizarea unuia dintre eroii importanți, bibliotecarul Băleanu: „Așa cum e de mic, are șase vieți în el. E ca o sfîrlează. Acum e aici, la bibliotecă, peste o clipă îl găsești în sala de lectură, care e plină de tineri mînjiți pe față, îmbrăcați în salopete soioase, ori în pufoaice înnegrite. Unii mănîncă pîine goală, rod din colțucul de pîine care le-a rămas de la cantină și citesc pe Gladkov. Citesc «Cimentul». Băleanu se vîră printre tineri. Cînd vede că unul e pe sfîrșite cu cartea, îi recomandă alta. Dai de el în sala de șah, în cea de ping-pong. Cu toată lumea e prieten. Are răspuns pentru fiecare întrebare".

Cel de-al doilea pericol? Trebuie să i se atragă atenția lui Nicuță Tănase asupra îngăduinței cu care acceptă abaterile de la sobrietatea realistă în povestire. Prea de multe ori duioșia se revarsă în paginile cărții. Spectacolul mizeriei, în primul capitol, provoacă eroului torente de lacrimi. Un prieten al lui Tudor se îndrăgostește de Viorica, o fată oloagă, și îi trimite scrisori înflăcărate.

Preferința afișată pentru infirmi și dezmoșteniți arată că Nicuță Tănase vede cîteodată realitatea prin prisma melodramei. Durerea și suferințele nu trebuie ascunse, dar modul de relatare poate fi mai reținut, mai sobru, iar sentimentele tratate cu o duritate virilă. Poate că astfel puterea de transmitere a emoției crește înzecit. În primul capitol, cînd Tudor îndură cumplite privațiuni, ciuda ia proporții neînchipuite și eroul conversează febril pînă și cu păianjenii. „De s-ar putea face cămăși și izmene din pînză de păianjen, ce bine ar fi. Pînză de păianjen în pod cît vrei. Podul plin. Păianjenilor, de ce nu țeseți pînză adevărată?".

Ideea că e culpabil amplifică sentimentul de rușine. Totul concurează astfel în vederea descalificării eroului: „Și vîntul, în vîjîitul lui, parcă vorbește cu mine. Îmi suflă parcă la ureche: «Ce haine! De unde le ai, omule?»". În plin comentar de fapte,

precis și obiectiv, se intercalează în felul acesta metafore sentimentaliste.

Un tînăr chiriaș are neplăceri cu proprietăreasa. Ca s-o îmbuneze, deschide un volum de Eminescu și recită. „Cînd a auzit versurile astea, baba s-a luminat la față. S-a dus după moșul ei, care tundea în grădină un corcoduș. A venit bătrînul... Nu știa ce s-a întîmplat... Bătrîna m-a pus să mai recit o dată versurile".

Este ceva din firea omului năpăstuit, așezat la marginea vieții și care din unghiul lui de hoinar, cunoscător al nenorocirilor, privește întîmplările printr-o ceață lăcrimoasă. Lacrima apropie oamenii și solidaritatea nu se naște decît prin patetism, pare a susține scriitorul. Toate acestea nu se prea potrivesc cu cadrul realist al povestirilor lui Nicuță Tănase.

Fiecare nouă cunoștință, după cîteva îndemnuri amabile, își istorisește îndată viața, cu o pornire spre confesiune molipsitoare (pag. 56, 67, 117).

Momentele de efuziune a sentimentelor par că se desprind din atmosfera obișnuită, de toate zilele, și capătă dimensiuni de basm.

Intîlnirea cu o fată: „Am auzit ca prin vis o voce. Am întors capul. În fața noastră, lîngă raft, o fată. I-am întîlnit privirile fără să vreau".

Apoi invocarea ei în imaginație: „Mi-aprind o țigară. Întredeschid ochii. Mă uit la dulapul din bibliotecă și parcă ia altă înfățișare. Codițele, fața îmbujorată, cicatricea, ochii. Îmi apropii pleoapele mai mult. E Zoica. O văd pe ea..."

Lucrurile ating stadiul superlativ, cînd — purtat de visare — eroul își închipuie viitoarea fericire de familie: „Mănîncă . și se uita la mine. Mă gîndesc atunci cînd mănînc cu Zoica la patru pereți, la o curte mică în care se văd niște găini, o cloșcă cu pui, găinile speriindu-se de un uliu care dă tîrcoale, un purcel guițînd. O văd pe Zoica ducîndu-se cu găleata de mîncare la porc. Văd purcelul crescînd. Ignatul. Un guițat, niște paie arzînd, miros de șorici pîrlit, niște mușchi agățat în pod la fum. Mă gîndesc la o casă în care să stau cu Zoica".

Pornirea spre sentimentalism este înfrînată adesea prin cenzura umorului. Nicuță Tănase nu poate omite resortul comic al unor situații (înclinația firească e prea puternică) și atunci însăși duioșia apare pe drept transformată. Probabil că în direcția aceasta se poate valorifica optim talentul lui Nicuță Tănase. Prea multa sentimentalitate poate fi rarefiată prin ironie tonică, aliaj mai adecvat situațiilor pe care le descrie. Întîmplările simpaticilor săi eroi degajă atunci o veselie reconfortantă, prielnică ideilor morale sănătoase pentru care pledează autorul.

Dar și comicul revendică o supraveghere, cînd coboară spre trivialitate în limbaj. De acord: hainele pot fi denumite țoale, un păhărel de băutură — o fiolă de rachiu etc. Cîteodată, schimbul de replici pare, însă, o colecție din argoul maidanelor, reprodus fără sfială de autor: „Poți să micșorezi compasul, nu s-a prins caraliul? Ai umflat ceva din tramvai? Vreun' portofel... Lasă peria de ghete pe ladă. Trebuie să fii caramangiu de clasă mare dacă ai rufe d-astea malagamba pe tine... Ți-a mers plugul!"

Așteptăm cu reală încredere rezultatele luptei autorului cu ispitele rele. Popularitatea cucerită reprezintă și o obligație și Nicuță Tănase trebuie să se arate la înălțime.

Intreceri în cinstea celui de-al III-lea Congres al P.M.R.

Muncitori fruntaşi de la Intreprinderea „Flacăra Roşie" din Capitală discută noi metode de economisire de materie primă, prin combinarea mai multor tipare

REPORTAJ FESTIV

„Flacăra Roşie" se numără printre cele 19 întreprinderi care au lansat cunoscuta chemare la întrecerea socialistă în cinstea celui de al III-lea Congres al P.M.R. Obiectivul întrecerii: 3.200.000 lei economii privind preţul de cost, 60 modele noi şi 3.200.000 lei beneficii. Reportajul de faţă este rezultatul primului contact pe care l-a avut autorul cu întreprinderea „Flacăra Roşie" şi-n general cu lumea tăbăcarilor, a croitorilor, stanţorilor şi modelatorilor în piele. Contact care i-a deschis o primă poartă de pătrundere spre o lume miraculoasă, interesantă şi uimitoare prin contrastele pe care le prezintă; o lume dantesică altădată, şi rafaeliană în care se poate descifra în modul cel mai pregnant ceva din partitura contemporană a prefacerilor umane; de saltului pe care l-a făcut munca omenească de la „tot ceea ce putea fi mai odios pe faţa pămîntului" (cum scria îngrozit în 1934 Geo Bogza) la o vastă operă delicată de artizanat.

* * *

INTRODUCERE IN REPORTAJ

Bineînţeles începem cu portarul. Prezentăm delegaţiile. „Tot gazetari" se miră el. „poftiţi, mai sînt cîţiva în fabrică". Era şi de aşteptat. „Flacăra Roşie" a cucerit pentru a doua oară drapelul de întreprindere fruntaşă pe ramură. E o întreprindere despre care a început să se vorbească. „Nu-i nimic! Rămîn destule lucruri de scris, oricît de mulţi gazetari ar fi! Pe unde ajungem la direcţie?" „Pe-aici! Uşa aia de colo! Urcaţi treptele!" Trecem printr-un gang îngust, prin spatele unui camion încărcat cu pantofi; şoferul claxonează să-i deschidă cineva poarta; urcăm cîteva trepte. O uşă deschisă; un hol transformat în birou; uşi de-o parte şi de alta; în fund un dulap înalt cu exponate: pantofi, sandale, o piele de căprioară întinsă leneş ca-ntr-o dulce somnolenţă. „Nu aveţi ce să vedeţi, ne atrage atenţia secretara. Sînt lucruri vechi. O să vedeţi altele noi în fabrică!" „Perfect! Cu tovarăşul director se poate vorbi?" „E-n fabrică!"; „Tovarăşul Ion Culiţă, secretarul organizaţiei de partid..." „Şi dînsul. Nu-i nimeni pe-aici cu cine să staţi de vorbă. Inginerul şef e-n şedinţă..." „Atunci am vrea să-l găsim pe tovarăşul Petre Gheorghiu de la redacţie, să ne conducă dînsul..."

Sub explozia de lumină a primăverii ieşim în curte. E o curte vastă, dreptunghiulară, flancată de clădiri vechi, moloorite şi de altele noi, prietenoase, cu zidurile înalte păstrînd culoarea proaspătă a cimentului; grupuri de muncitori în salopete nivelează ţărînă aşternînd deasupra brazdei de iarbă fragilă, de-un verde subtil, ca de jad; mîroase a pămînt reavăn şi puternic, a tanin şi-a piei crude; prin geam se zăreşte buchetul involt de liliac de pe biroul directorului: e un semn de puritate şi poezie în atmosfera jilavă a pieilor argăsite.

Clădirea cantinei (spre care ne îndreptăm) e nouă şi ne surprinde mirosul bucolic şi odihnitor de lapte dulce; în fabrică toţi cei 3156 de muncitori primesc cu regularitate lapte; la etaj cantina-restaurant e somptuoasă ca o sală de concert, cu o boltă uriaşă la mijloc şi mesele împărţite în trei grupe, pentru cei care mănîncă obişnuit la regim şi á la carte. Biroul redacţiei „Flacăra Roşie" e jos, la parter, dar nu găsim pe nimeni. Tovarăşul Gheorghiu, ni se spune, e pe undeva pe la atelierul croit-piele; astăzi are loc şedinţa organizaţiei de partid pentru discutarea candidaturii tovarăşei Maria Irimescu. Un element în plus şi neaşteptat pentru reportajul nostru. Dar trebuie să ne descurcăm singuri! Ne întoarcem şi ajunşi în curtea de unde-am plecat, urcăm scările unei clădiri laterale. Insfîrşit, evrika! Il întîlnim pe tovarăşul inginer Platon Florian, şeful serviciului tehnic. Faţă rotundă, blajină; ochi vioi, inteligenţi; voce mătăsoasă; accent specific. Nu mai încape nici o îndoială! E moldovean! Cheia fiind găsită, apropierea se face rapid: amintiri... Iaşi... facultate... De altfel, nu-i singurul moldovean, ne spune. Inginerul şef Constantin Pîrvuleţu e ieşean; şeful laboratorului, Caloianu Cornel, moldovean; tovarăşul Ion Culiţă, secretarul Comitetului de partid, moldovean... „In industria tăbăcăritului era o tradiţie — glumeşte el. Toţi tăbăcarii erau ardeleni. Moldovenii s-au introdus acum, odată cu tehnica modernă". In încăpere intră un bărbat înalt, cu tîmplele cărunte.

DRUMUL SPRE CER

Să coborîm însă să urmărim drumul pieilor spre cer şi spre frumuseţe. Drumul acesta începe de jos, din pămînt, din imensele bazine dreptunghiulare, înnecate-n tanin şi-nviriolante substanţe chimice. Coborîm în prima sală; aici lucrează tăbăcarii adevăraţi, cu meseria transmisă din tată în fiu, bărbaţi în vîrstă, înalţi, cu braţele vînjoase ca nişte pîrghii, scufundaţi în cizme de cauciuc pînă la genunchi şi cu mari şorţuri negre în faţă. Printre ei o apariţie primăvărateică: o femeie tînără, zveltă, cu părul şi ochii negri: inginerul Coatu Rodica. Baticul străveziu ca o flacără verde, învolburat la git, şi zîmbetul ei indecis, adresat parcă, în gînd, viitoarelor genţi elegante, dau o notă de cochetărie peisajului, înviorînd culorile mohorîte.

Urmărim cu toţii atenţi, din hală în hală, aventurile dramatice ale pieilor: le vedem apoi curate, lungite, lăţite, întinse; butoaie uriaşe de lemn se-nvîrt huruind; maşini apucă şi întind pieile... Urcăm la etaj şi-o căldură uscată ne învăluie. Pieile trec acum prin mai multe cuptoare de tablă; apoi ies şi sînt călcate şi întinse, din nou; în altă parte sînt vopsite; le vedem atîrnate de stelaje ca nişte umbrele; culori vii, pastelate; par imense hărţi colorate... Şi drumul spre cer continuă. La Francisc Munteanu cerul începe la etajul III — aici începe ceva mai de jos, din secţia de stanţat a lui Ion Brăgaru, cel mai bun stanţor din ţară, şi sfîrşeşte la marochinărie, în atelierul modelatorilor Zanea Tudor şi Ion Munteanu. Acum tot ce era acolo jos cruditate, uriţenie, devine fragil, delicat şi frumos: pantofii pe care-i purtaţi; sandalele uşoare care vă ţin piciorul ca-ntr-un cuib de vată, genţile elegante şi poşetele graţioase şi fanteziste, împrumutînd parcă ceva din suavitatea unui surîs, aici se metamorfozează. Culori delicate, jocuri de linii şi forme, fantezie şi har. Harul mîinilor de mîini trece prin piele şi pielea banală capătă ceva de azur şi de inefabil; în fiece pantof palpită un gînd de frumuseţe şi mîna cînd întîrzie mîngîietor pe portmoneu, se-ntîlneşte cu căldura mîinilor care l-au lucrat.

Vizităm expoziţia cu exponatele fabricii şi ne uimeşte varietatea modelelor şi fineţea gustului. La ieşire ne-ncrucişăm cu tovarăşul director. „Aţi văzut modelele noi de marochinărie? ne-ntreabă. Modelele lucrate în cinstea Congresului? Nu! Să veniţi la mine să le vedeţi. Le trimitem la expoziţie". „Totuşi eu zic mai întîi să treceţi să vedeţi şi atelierul lac". — sugerează inginerul Platon. „E unicul în ţară".

După un ritual obligatoriu (schimbăm halatele cu altele albe, imaculate; scoatem pantofii şi ne-ncălţăm cu galoşi curaţi, fără un fir de praf) pătrundem în camera de sprijuit lacul şi de-acolo în sala următoare: e o sală mare, dreptunghiulară, îmbrăcată în plăci verzui de faianţă, ca un bazin acvatic, în care pieile negre, lucioase în lumina şi liniştea moartă se odihnesc ca nişte „monştri marini". Ah, dar s-a făcut îngrozitor de tîrziu şi mai avem atîtea de văzut! Incă n-am văzut-o pe Florica Marinete, n-am trecut pe la inginerul şef... Trebuie să ne-ntoarcem şi mîine! şi nea Lupu care face zîmbre aşteptîndu-ne! Coborîm şi-n curte ne auzim strigaţi. „Dumneavoastră sînteţi de la „Gazeta literară"? E Petre Gheorghiu, reporterul fabricii: potrivit de statură, bine legat, rubicond, cu nişte ochi albaştri, senini. Ne invită la redacţie, jovial şi amabil şi ne arată ultimele numere ale ziarului. Inginerul Platon, care a flămînzit destul pentru reportajul nostru, făcînd-o pe gazda, îşi ia rămas bun, grăbindu-se să ajungă la cantină. Îi urăm poftă bună şi ne scufundăm în lectura ziarului. E o lectură interesantă şi utilă. Ziarul e făcut cu pricepere şi pasiune; sînt urmărite cele mai noi şi mai importante evenimente ale fabricii: „O zi deosebită" — o pagină întreagă (7 octombrie 1959) dedicată sărbătoririi decernării pentru a doua oară a drapelului de întreprindere fruntaşă pe ramură; altă pagină cu fotografii, reportaje şi note surprinzînd aspecte de la cea de a doua fază a concursului pe ţară: „Pentru cel mai bun croitor de piele şi stanţor". (Rezultatul: un premiu pentru cel mai bun croitor de piele: Maria Irimescu; premiul I pentru cel mai bun stanţor: Ion Brăgaru.

Numărul din 25 aprilie 1960, ultimul număr, e axat aproape în întregime pe problema întrecerii în cinstea celui de al III-lea Congres al Partidului. Florica Marinete, fruntaşă, semnează articolul intitulat: „Explicaţia unor succese", în care se scrie: „De la înfiinţare şi pînă la începutul lunii aprilie, brigada noastră a economisit peste 27.000 dm.p. piele. Acum în cinstea celui de al III-lea Congres al Partidului am hotărît ca fiecare dintre noi să economisească cel puţin 500 dm.p. piele".

DANIELA

Cămăruţă, un scaun, un telefon montat pe colţul unei mese, cutia unei centrale electrice, liliac, fisele aurii ca nişte ţigarete căzînd c-un sunet metalic, două mîini mici, încurcînd şi descurcînd firele, şi-un cap buclat, aplecat pe masă: Daniela. Are 17 ani, ochi căprui, ştrengăreşti, o faţă drăgălaşă şi capul plin de vise. A intrat de la 13 ani în fabrică. N-avea pe nimeni afară de bunicul. (Bunicul, Gheorghe Badea, e cel mai vechi tăbăcar din fabrică; are 75 de ani; e pensionar şi şi-a petrecut 54 de ani în tăbăcărie). Daniela a crescut aici; e fata fabricii; şi-a luat examenul de maturitate; a-învăţat singură să mînuiască centrala electrică şi-acum se pregăteşte pentru facultate: Comerţul exterior. Marele ei vis: să călătorească în China.

PREOCUPARI, PASIUNI

„Tăbăcăriile tăbăcesc" — nota în 1934 Geo Bogza. Adica tăbăceau nervii, sensibilitatea şi avînturile oamenilor. Acum Daniela visează să urmeze comerţul exterior — şi va urma — visează să călătorească, să vadă China, şi nu-i exclus să se întîmple şi asta. Tăbăcăriile nu mai tăbăcesc nervii, sensibilitatea şi avînturile! Ileana Toader joacă volei, e solistă a echipei de dansuri şi execută la pian bucăţi de Bach şi Chopin.

Ioana Bălaşeanu are 22 de ani şi două pasiuni constante: paraşutismul şi muzica populară; Oprea Victoria, una singură: filmul — are acasă 16 albume cu fotografiile artiştilor de cinema. Tînărul comunist Caţaru Petre are 25 de ani şi-o bibliotecă de peste 3.000 volume, joacă baschet şi handbal; îi place pictura lui Corneliu Baba; poeziile lui Lermontov — „Demonul" îl ştie pe dinafară; e nelipsit de la concerte şi-n general nimic din ce e frumos nu-i este străin. O trăsătură esenţială a tuturor acestor oameni e setea de cultură, de instruire. Toată lumea învaţă: de la tovarăşul Ion Culiţă, secretarul Comitetului de partid (care e-n anul IV la Ştiinţe Juridice), pînă la ultimul angajat în producţie, care se-nscrie, mai de vreme sau mai tîrziu, la un curs de calificare.

E suflul epocii care aprinde energiile şi stimulează pasiunile mari, generoase.

CELE MAI CUNOSCUTE FETE DIN FABRICA

Maria Irimescu e o vietate mică, gingaşă, cu umeri cruzi de copil şi ochi mari albaştri, de culoarea petrolului. Te priveşte atentă, cu o intensitate ciudată, parc-ar vrea să pătrundă ceva greu de definit, să afle nu ştiu ce taină numai de ea bănuită, apoi brusc, îndrăzneala i se preface în sfială şi-şi pleacă faţa; privirile i se ascund sub gene. Florica Marinete are un aer sigur şi uşor sfidător. Ştie că-i frumoasă şi toate mişcările ei arată mulţumirea aceasta de a fi frumoasă; are ceva de arbore tînăr, într-o poiană deschisă, cu coama înălţată spre soare. Cînd apare ea, cei din jur se înseninează; rîsul ei alungă tristeţea şi tinereţea ei are ceva din sănătatea şi graţia mînjilor, primăvara. Rîde plin, nestăpînit, şi-şi ascunde rîsul cu palma, c-un amestec de candoare şi cochetărie, privind şiret printre degetele răsfirate, cu ochii ei negri, focoşi. Pe Marioara, stridenţele o irită. Rîsul ei e un zîmbet palid, uşor trist. Trece printre oameni şi lucruri c-un fel de sfiosenie şi delicateţe, temîndu-se parcă să nu strice ceva, să nu tulbure şi să nu supere pe cineva... Dar, destul! Datele de natură sufletească şi biografică le găsiţi în relatarea lui Al. Lungu, care nu mînuieşte cu dibăcie numai măturoiul în filmul „Telegrame", ci are şi sprinteneală la condei.

Un sfîrşit, găsim răgazul necesar (şi noi şi tovarăşul director Dumitrescu), să stăm puţin de vorbă. L-am întîlnit tot timpul prin fabrică, prezent peste tot, activ şi energic. E mărunt de statură; bine legat; ochi pătrunzători; figură voluntară, prelungă. A lucrat la „Kirov" cizmărie, apoi a făcut o şcoală de partid; a fost secretarul organizaţiei de partid la întreprinderea „Nicolae Bălcescu"; din '53 pînă în '56 a lucrat la Minister — dispecer şi totodată răspundea de sectorul reclamaţii şi calitate. Cele mai multe reclamaţii veneau de la „Flacăra Roşie". Era una din cele mai rămase în urmă întreprinderi pe ramură. In '56 a fost numit director aici. N-a crezut la-nceput că va putea face ceva, dar era comunist, trebuia să lupte. Problema numărul 1 era organizarea. Numărul 2, disciplina. Numărul 3, curăţenia mărfii şi-a îmbrăcămintii. Calitatea produselor. Lărgirea şi extinderea lor... Le-a luat pe rînd. I-a mobilizat pe comunişti. Au schimbat maiştrii care nu corespundeau. Au introdus banda rulantă şi prin aceasta au pus capăt lipsurilor nemotivate. In ateliere s-au introdus halate, echipament de protecţie... Recent, reprezentantul unei firme comerciale germane, vizitînd fabrica, a rămas uimit printre altele, de modul cum se păstrează curăţenia în ateliere. „Zice că el a vizitat multe tăbăcării în multe ţări, dar aşa ceva n-a mai întîlnit — ne relatează satisfăcut tovarăşul Dumitrescu. Jos pălăria! a spus". „Nu-i nevoie să ne mai spuneţi asta, replicăm noi. Ne-am convins singuri. Am vizitat doar secţia lac". „Bine că veni vorba — spune tovarăşul Dumitrescu — secţia lac e recent înfiinţată. Atelierul de marochinărie, în primăvara lui '58". „Cu cîţi muncitori s-a pornit la naţionalizare?" întrebăm: „Opt sute de muncitori. Şapte sute perechi încălţăminte pe zi!" „Astăzi?" „3156 muncitori şi salariaţi, şi planul mărit faţă de 1950 cu 100%. Problema e însă să ne concentrăm acum toate forţele, să realizăm şi să depăşim angajamentele luate în cinstea Congresului. Şi vom reuşi. Aţi văzut modelele trimise la expoziţie!"

Le-am văzut dar nu vom încerca să le mai descriem. Vă lăsăm dumneavoastră plăcerea nealterată de a le vedea la expoziţie şi admira singuri.

Însemnări de la Intreprinderea „Flacăra Roşie"

de ALECU IVAN GHILIA

„Şeful atelierului lac" — îl prezintă inginerul Platon. „Tot moldovean?" întreb. „Nu — rîde noul venit. Ploieştean de-al lui Caragiale". Discutăm despre teatru, cinematograf, reportaj... Numele lui Geo Bogza revine mereu. Sînt cunoscute reportajele lui din '34 despre tăbăcari. Strada Verzişori! Oho! S-a terminat cu strada Verzişori! Nu mai există! Nu mai există nici spinarea ardeleanului frîntă sub drugul de lemn de care atîrna hîrdaul plin cu murdărie fetidă care i se scurgea pe faţă, pe mîini, „în şiroaie, pe pulpele goale". Munca mai e încă grea, jos, la tăbăcării, dar tehnica modernă a-nceput să-şi spună cuvîntul: introducerea cenuşarului static cu recuperarea părului; instalarea maşinilor fabricate la „Metalul Roşu" din Cluj, pentru spălat, uscat şi centrifugat părul; sistematizarea şi modernizarea întregului proces tehnologic; podul rulant, macaralele, procedeul de uscare a pieilor pe plăci de sticlă la tăbăcăria vegetală, tunelurile de uscare, etc., toate la un loc, duc la o evidentă micşorare a timpului de prelucrare a pieilor şi la o simţitoare uşurare a muncii brute.

IN PRAGUL MATURITAŢII

Două mîini agile, cu o sprinteneală de ied, înscriu incizii fine; vîrful cuţitului se învîrte cu repeziciune în jurul unui tipar; de sub el apare o căpuţă de piele maro. Tiparul se întoarce. O nouă căpuţă. Incă una. A rămas o mică porţiune de piele. Se face o combinaţie: un tipar cu cîteva numere mai mici şi un altul: limbă de pantof. Şuviţele care se aruncă sînt subţiri ca macaroanele. Privesc la stăpîna acestor mîini. E o tînără de 19 ani, nu prea înaltă, cu faţa rotundă, nasul cîrn şi ochi mari, albaştri. Pare un copil. E plină de gingăşie şi candoare. Mă priveşte ca pe o cunoştinţă, dar fruntea i se încreţeşte uşor: nu ştie de unde să mă ia. Prietenul meu Ghilia o ajută. Deci dînsa e Maria Irimescu! Sîntem cunoştinţe vechi. Citisem despre ea în ziare, o văzusem la film, ştiam că în 1959 luase diploma pentru cea mai bună croitoare de piele din ţară şi pe anul acesta la fel. Mai cunoşteam că i se încredinţase o brigadă codaşă şi ajunsese în fruntea sectorului. Mai mult, tînere ca Maria Buşoi şi Florica Marinete au ajuns să ţină pasul cu şefa lor de brigadă. Asta însă nu-mi era de ajuns. Voiam s-o cunosc ca om. Nu ştiu dacă eram binevenit sau nu, pentru că o reţineam din lucru, dar m-a invitat să stau pe chinga mesii de croit. In atelier se făcea gimnastică de producţie. Am început să discutăm.

Cîteva date biografice, pe care mi le-a spus, nu ajungeau să-mi întregească portretul ei. Ştiam doar că numai cu o zi înainte, fusese primită candidată de partid. Am fost foarte atent. Buzele i-au tremurat uşor cînd mi-a spus acest lucru şi în glas se simţea că retrăieşte emoţia clipei; păşise doar în pragul maturităţii.

A trebuit s-o las pe Maria să-şi continue lucrul şi, după program, ne-am întîlnit din nou, în curtea fabricii. Dar cum s-o fac să vorbească? Am observat o jenă — confirmată mai tîrziu — de a nu vorbi prea mult despre ea. In munca ei, se socoate o parte integrantă din tot. „Eu" este un cuvînt care s-ar părea că lipseşte din vocabularul ei şi locul său este luat de „noi".

După-amiază, i-am făcut o vizită acasă, în noua locuinţă dată de întreprindere. Mi-a deschis o femeie mărunţică, modest îmbrăcată; nu era lucru mare să-ţi dai seama că e mama Mariei. Venise de la Buleta, de lîngă Vîlcea, să-şi vadă fata.

Contrast izbitor între mamă şi fiică.

— Ea seamănă cu tată-său, ne mărturiseşte mama Gheorghiţa. De multe ori, îmi zice mie: „Mata parcă ai fi făcută la meliţă". Ea, calcă încet, vorbeşte încet, nu vrea să supere pe nimeni. N-are duşmănie pe nimeni, numai pe băieţii care-i vorbesc de căsătorie se supără. Spune că vrea să înveţe. Să-i vorbească despre altceva: „Despre cărţi, despre excursii, dar nu de..." Ea, cum vă spuncam, e ca tat-su. Baiatul, Gheorghe, care-i inginer la Brezoi, seamănă cu mine. Imi spune citeodată ea: „Mamă, n-aş vrea să creadă cineva că sînt cumva mîndră că am diplomă, că sînt dată la ziar, sau filmată". Dar, aşa e ea. Dar nici nu-i place să fie supărată, trebuie să-i vorbeşti tot în plac. De mică a fost aşa. Nu că-i fata mea, dar e un copil cuminte. Şi în sat, cînd vine acasă, vorbeşte cu toţi. Acum cînd a apărut la film, unii spun: „De ce nu-i ziseşi mă, să vină acasă d-acolo din film, s-o vedem şi noi?" Nu mai spun cu ziarele. Cînd apar, ne îngrămădim tot satul, care să-l luăm întîi. Şi am un băiat într-a şasea, Mihai, vine cu ziarul acasă, şi mi-a prins slăbiciunea: „Bre, mămică, dacă-mi dai doi lei, ţi-o arăt pe Maria pe ziar". Şi eu mă duc şi le arăt şi altora ziarul, dar al meu, nu. „Ce te tot lauzi mă, aşa, o fi alta, nu fiică-ta?" Nu arată, dar o iubeşte, că seamănă cu el. Ceilalţi şase copii seamănă toţi cu mine; şi pe dînşii îi iubeşte. Ea e chitită ca tată-su. Cînd era în concurs, eu eram la ea. Ce s-a mai muncit. Avea emoţii. Am întrebat-o, cum face de croieşte aşa? „Vezi, mamă, — îmi spune — eu cînd iau pielea, o întind pe masă, mă uit la ea şi socot din ochi cum vin tiparele. Nu-i vorba să tai aşa cum îţi vine la socoteală, pentru că fiecare bucăţică de piele muncită greu".

Tot cînd era în concurs, trebuia să scrie un articol despre ea: cum a trăit, cine îs părinţii, şi fiindcă era obosită i-am spus să se culce, că-l scriu eu. Mi-a dat ziare să citesc, să mă documentez cum se scrie. Eu citeam despre vreme. Cînd s-a sculat a găsit articolul scris, dar n-a fost mulţumită. Că de ce am scris că atunci cînd era mică, n-avea ce să îmbrace, ce să mănînce, „ce asta e important"? Eu am scris adevărat.

Cînd veţi defila la 1 Mai şi vă va saluta o fetiţă mică din tribună, să ştiţi că e Maria Irimescu.

Alexandru D. LUNGU
actor la Teatrul „C. Nottara"

Gazeta fabricii şi întrecerile

Lucrate de tipografi, printre picături, pe cîte un colţ de masă, părînd nişte insule liniştite ale tipografiei în aglomeraţia şi zbuciumul pregătirii publicaţiilor centrale, — gazetele de uzină trec cu modestie, de la masa paginatorilor la calandru, de la calandru la rotativă. Pregătite de regulă de un singur redactor, ele nu arată — cunoscînd tăcerea cu care trec prin tipografie — a avea o istorie mai agitată decît a unui afiş obişnuit sau a unei agende de buzunar. Eşti tentat să bănuieşti că aceste gazete de format mic, au acelaşi drum liniştit, lipsit de dramatism şi febrilitate şi în faza de manuscris şi în aceea de contact cu cititorii. N-ai crede că o gazetă de uzină are un număr de colaboratori care întrece pe cel al marilor publicaţii. Opt sute de oameni, o mie, trei mii o supraveghează şi o pregătesc cu aceleaşi eforturi zbuciumate cu care o aşteaptă şi o citesc. Vorbim, desigur, de o gazetă bună de uzină. Redactorul unei gazete de uzină pleacă cu manuscrisul înegrit de adnotări mai întîi nu dintr-un birou, ci dintr-o hală, dintr-un atelier cu sute de oameni şi-l readuce tipărit răspunzînd nemijlocit, direct de litera scrisă, în faţa aceloraşi hale şi ateliere. Subţierea unui fapt printr-o metaforă, a unei critici severe printr-o frază îndulcită, trebuie că e la un astfel de redactor de o mie de ori riscată, — avînd controlul cititorilor mereu sub ochi. Răspunderea e mare şi imediată. Gazetele de uzină stîrnesc în fabrici lecturi dintre cele mai captivante, cînd aceste gazete îşi înţeleg rostul. Şi aceste lecturi devin şi mai captivante în perioadele de mari întreceri socialiste şi sînt urmate de rezultate în producţie pe care nu numai redactorul dar nici cititorii din faţa maşinilor uzinei nu le-ar fi aşteptat. La fabrica de încălţăminte „Flacăra Roşie" — una din cele 19 întreprinderi care au lansat chemarea la întreceri în cinstea celui de al III-lea Congres al Partidului şi a zilei de 1 Mai — am cunoscut ceva şi din febrilitatea întrecerilor în plină desfăşurare, şi o bună parte dintre fruntaşii numeroaselor ateliere şi secţii, dar şi ceva din agitaţia fecundă colectivă cu care e pregătită gazeta întreprinderii şi cu care e citită. In gazeta fabricii am întîlnit cu regularitate, în ultimele numere, articole de analiză competente a producţiei, note, sesizări, declaraţii, chemări, răspunsuri la anchetele redacţionale, observaţii critice aspre — semnate de oamenii pe care-i cunoscusem ca fruntaşi în muncă la secţiile tăbăcărie, croit, stanţă, benzi, etc. Iar numărul colaboratorilor fruntaşi în muncă e mare la gazetele fabricii, pentru că întreprinderea „Flacăra Roşie" e formată dintr-un colectiv puternic care deţine de două semestre drapelul de fruntaş în ramura profesională pe ţară. O întreprindere cu asemeni succese colective a repurtat victorii republicane şi în întrecerile profesionale individuale: muncitoarea Maria Irimescu, la vîrsta de 18 ani, a ocupat locul întîi pe ţară anul trecut la întrecerea celor mai talentaţi croitori de încălţăminte, iar anul acesta, la cel de al doilea concurs, s-a menţinut printre premianţi. Stanţorul Ion Brăgaru, tot de la fabrica „Flacăra Roşie" e şi el premiant al concursului profesional republican. Gazeta unei asemenea fabrici cu un colectiv şi individualităţi de frunte nu este nici ea ultima dintre gazetele de uzină. După cum nu e străină, şi are rolul ei preţios în consecvenţa succeselor fabricii, în desfăşurarea avansată a întrecerilor socialiste în cinstea Congresului Partidului şi a zilei de 1 Mai. Perioada marilor întreceri a adus răspunderi mari gazetei de la „Flacăra Roşie", ca şi atîtor gazete de uzină care trebuie să oglindească profund organismul complex de viaţă şi muncă al fabricii, să reflecte şi să sprijine angrenarea, rolul fiecărui om, fiecărei brigăzi sau secţii în acest vast organism în plină mişcare şi în multiplele sale activităţi politice, de producţie, de creaţie, de cultură. Angajarea colaborării directe a colectivului de muncitori, tehnicieni, ingineri la pregătirea şi scrierea gazetei de uzină, e un lucru pe care publicaţia „Flacăra Roşie" demonstrează că-l are în vedere, număr de număr, în paginile sale. Cei mai buni, mai operativi şi mai probi colaboratori ai gazetei sînt fruntaşii în întreceri: Ion Ardeleanu de la tăbăcărie, Ion Brăgaru de la stanţă; fruntaşii din brigăzile de tineret de la secţia croit — Petre Ursache, Nicolae Nistor, Florica Marinete, Maria Irimescu, Florica Dumitrescu, Ion Himpă. In centrul dezbaterilor gazetei, conduse cu seriozitate publicistică şi cu metodă stau întrecerile socialiste, văzute pe planul întregului colectiv al fabricii ca un fenomen care trebuie să cuprindă din ce în ce mai puternic masele de muncitori. Semnează cu precădere la aceste dezbateri lucrători cu prestigiu politic şi profesional— conducători de organizaţie şi întreprindere, maiştri, şefi de secţie, controlori de calitate. Dăm ca pildă, două din paginile reprezentative ale gazetei pentru perioada actualelor întreceri socialiste: cea intitulată „Colaborarea dintre secţii — condiţie hotărîtoare pentru calitatea produselor noastre" — şi aceea numită „Cum este organizată întrecerea socialistă?" In paginile citate reiese cu claritate frumoasa intenţie publicistică de a demonstra că formalismul în întreceri, rămînerile în urmă, ivite fie şi numai izolat şi sporadic în unele sectoare, dăunează întregului colectiv, prestigiului fabricii, — şi că întrecerile nu pot fi cu adevărat întreceri dacă nu se desfăşoară armonios şi nu cuprind în ritmul lor pe toţi muncitorii secţiilor. Se dau cele mai bune rezultate din producţie, se analizează metodele cele mai bune de organizare, se trag concluzii din cifrele comparative de producţie a fruntaşilor, brigăzilor şi secţiilor, se critică sever şi drept, fără patimă, se caută cauzele şi mijloacele de înlăturare a lor.

Semnificativă ni se pare o notă inserată printre articolele de analiză din pagina „Cum este organizată întrecerea socialistă?". Se atrage atenţia că la secţia stanţă s-a pus în mod greşit accent numai pe întrecerile individuale; în urma unei critici succinte şi substanţiale, nota — pornind implicit de la caracterul de masă pe care trebuie să-l aibă întrecerile socialiste — vorbeşte şi salută constituirea în secţia respectivă a două brigăzi conduse şi antrenate în întreceri colective de stanţorii fruntaşi Ion Brăgaru şi Ilie Bucşa. Concluziile paginilor citate mai sus — gîndite şi lucrate cu numeroşii colaboratori de redactorul gazetei Petre Gheorghiu şi de ajutorul său Mircea Patrichi — dovedesc o experienţă matură, o înţelegere în sens leninist a rolului organizatoric şi agitatoric al presei. O problemă publicistică spinoasă: fabrica „Flacăra Roşie" are numeroşi muncitori consacraţi profesional pe ţară — „celebri" cum s-ar spune — care-şi continuă succesele şi merg în fruntea întrecerilor. Dar nu numai ei sînt fruntaşii întreprinderii. E de subliniat tactul publicistic cu care colaboratorii gazetei ştiu să citeze numele şi rezultatele celor consacraţi în scopul bunului mers al ridicării întregului colectiv. De fapt, chiar măsurile luate de conducerea fabricii în practica procesului de lucru cheamă la acest tact, la urmărirea scopurilor majore colective. Maria Irimescu e una din muncitoarele fabricii căreia presa centrală, radio-ul, cinematografia, i-au făcut o publicitate extraordinară. Unii gazetari din afară scriind despre „Flacăra Roşie" scriau aproape numai despre Maria Irimescu socotind-o — s-ar crede — o apariţie ieşită din comun. Dacă aceşti gazetari ar fi luat exemplul gazetei de uzină, ar fi fost mai atenţi cu sensul şi semnificaţia reală a apariţiei Mariei Irimescu, precum şi cu genul de publicitate făcută în jurul ei. Iată, citim în ultimul număr al gazetei de uzină „Flacăra Roşie" un articol semnat de meşterul Gheorghe Vlariadis în care se spune că Maria Irimescu a fost trecută dintr-o brigadă bună, la conducerea unei brigăzi slabe. După cîtva timp, Maria Irimescu a izbutit să ridice noua brigadă la nivelul celor fruntaşe. Nu s-a întîmplat însă, adaugă meşterul, numai acest lucru. Maria Irimescu însăşi a fost depăşită în ultimele luni de muncitoarele din brigada pe care a preluat-o: după cifrele comparative arătate, Maria Buşoiu, necunoscută pînă mai ieri nici ca muncitoare de nivel mediu, a întrecut-o în rezultate şi economii pe premianta pe ţară. Este aceasta o critică ascunsă la adresa Mariei Irimescu? Nicidecum. Maria Irimescu continuă să fie o fruntaşă în întreceri greu de depăşit. Dar articolul e scris în aşa fel încît concluzia e limpede: resursele colectivului sînt mereu proaspete şi pline de energii. Maria Irimescu nu e un caz excepţional, e un muncitor reprezentativ pentru zilele noastre, aşa cum sînt şi pot deveni sute şi mii de alţi muncitori învăţînd din experienţa celor mai buni. Cităm special acest articol, pentru că ni se pare că ridică nu numai o problemă plină de grijă privind educaţia muncitorească, dar şi o problemă de pedagogie gazetărească. Şi, venind vorba de pedagogie gazetărească, nu putem trece cu vederea efortul susţinut număr de număr de redacţia publicaţiei „Flacăra Roşie" de a-şi forma corespondenţii: se publică îndrumări privind întocmirea unei corespondenţe, unei informaţii, unui portret. Deasemeni note care urmăresc rezultatele obţinute în producţie după apariţia articolelor critice, a raidurilor-anchetă publicate în paginile gazetei. După cum şi rubricile dedicate problemelor cultural-artistice — biblioteci, standuri de cărţi, anchete printre cititori — întăresc dovada că gazeta „Flacăra Roşie" e o gazetă fruntaşă a unei întreprinderi fruntaşe.

Ştefan BĂNULESCU

— Spre deosebire de Dvs., la noi, tovarăşe scriitor, asemănările de... stil sînt recomandabile!

Desen de BENEDICT GANESCU

PLENARA COMISIEI PENTRU LITERATURA MINORITĂŢILOR NAŢIONALE A UNIUNII SCRIITORILOR

In ziua de 30 martie, a avut loc, la Bucureşti, plenara lărgită a Comisiei pentru literatura minorităţilor naţionale a Uniunii Scriitorilor. Referatele tovarăşilor Marosi Peter şi Gálfalvi Zsolt despre situaţia prozei şi poeziei maghiare din R.P.R. în anul 1959 au fost urmate de ample discuţii. La discuţii au luat parte Balogh Edgár, acad. Zaharia Stancu, Kiss Jenő, Sütő András, Majtényi Erik, Marcel Breslaşu, Miko Ervin, Létay Lajos, Eugen Jebeleanu, Emerich Stoffel, Méliusz József, Veronica Porumbacu, Csehi Gyula, Aurel Rău, Szász János, Hajdu Győző, Franyó Zoltán, Söni Pál, Kovács János, Márki Zoltán, Tóth István şi Szőcs István. In încheierea discuţiilor a luat cuvîntul tovarăşul Nagy István, secretar al Uniunii Scriitorilor.

Plenara a ales pe tovarăşul Szemlér Ferenc preşedinte al Comisei pentru literatura minorităţilor naţionale.

Problemele prozei

Referatul care s-a ocupat de activitatea prozatorilor maghiari în anul 1959 (referent Marosi Péter) a trecut în revistă realizările anului trecut; această trecere în revistă prezintă un tablou bogat.

In anul 1959 a apărut romanul „Solstiţiu" de Szemlér Ferenc. Deasemeni romanul „Borika" de Katona Szabó István, închinat colectivizării. Povestiri mai întinse şi mai importante au publicat în acest an Balla Károly, Huszár Sándor, Kovács György, Sütő András, Szász János şi Tompa István. Romane pentru tineret au scris Dáné Tibor, Fodor Sándor şi Korda István. Din romanele lor în curs de pregătire au publicat fragmente Balla Károly, Bonczos István, Kemény János, Kovács György, Nagy István, Simon Magda şi Szabó Gyula. Iar Asztalos István, Balla Károly, Bonczos István, Huszár Sándor, Nagy István şi Tomcsa Sándor şi-au publicat în volum nuvelele scrise în anii din urmă. Referatul a amintit numele a numeroşi scriitori (ca, de pildă, Gagyi László, Papp Ferenc, Szilágyi András, Tamás Gáspár şi Veress Zoltán), care au publicat în revistele „Utunk" şi „Igaz Szó".

Referatul s-a deschis cu îmbucurătoarea constatare că, în anul 1959, scriitorii maghiari din R.P.R. şi-au îndreptat întreaga atenţie spre problemele actualităţii, spre viaţa nouă a oamenilor muncii romîni şi maghiari. Şi acest lucru constituie o importantă realizare care a dat o ripostă puternică acelor manifestări individualiste, izolate, de estetism, apolitism, care au apărut cu cîţiva ani în urmă şi la noi.

Printre creaţiile importante ale literaturii noastre din acest an se remarcă romanul «Solstiţiu» de Szemlér Ferenc, o carte despre lupta antifascistă care întregeşte seria romanelor lui E. Barbu, Mihai Beniuc, T. Mazilu şi Zaharia Stancu. In legătură cu zbuciumul eroului său, ce-şi caută o cale de ieşire, autorul prezintă o galerie extrem de bogată de personaje, romîni, maghiari, saşi, a Braşovului din timpul ultimului război mondial. Bogăţia tabloului social şi al celui psihologic deschide un capitol nou în arta lui Szemlér. Dar eroii comunişti, deşi înzestraţi, nu sînt îndeajuns de reprezentativi ca să poată oglindi adevărul şi măreţia noilor forţe ale istoriei.

Năzuinţa de a reflecta chipul comuniştilor, al oamenilor muncii trebuie să stea în centrul epicii. Iată de ce trebuie să se acorde deci, mai multă atenţie oglindirii lor. Iată de ce referatul s-a ocupat mai pe larg de ultimele nuvele ale lui Nagy István, apărute în 1960. Eroina povestirii «Tufănelele înfloresc din nou», o muncitoare bătrînă, este una din figurile cele mai atrăgătoare din noua noastră nuvelistică. Iar cea mai nouă povestire a lui Nagy István («Unul trebuie să plece») putem s-o aşezăm alături de mult citata «Face cît o biruinţă». In acelaşi sens, referatul s-a ocupat de nuvela „A venit o fată pe şantier" de Huszár Sándor, împotriva căreia unii critici au formulat obiecţiuni. Raportul a subliniat că, în ciuda neajunsurilor ei, nuvela aduce o imagine convingătoare a probităţii unui activist de partid în vîrtejul construirii socialismului. Aceeaşi constatare a făcut-o raportul şi în legătură cu cîteva nuvele ale lui Hornyak József şi ale lui Tompa István.

In «Campionul liniştii», Sütő András vorbeşte despre consecvenţa şi atitudinea dîrză pilduitoare a comuniştilor din sat; în noile sale povestiri («Suflete oloage», «Cristina şi condamnata la moarte», «Mormînt de soldat»), Kovács György prezintă superstiţiile şi ignoranţa ca unele dintre armele cele mai periculoase ale duşmanului de clasă de la sate.

Referatul a constatat, printre altele, că marea majoritate a scriitorilor arată un interes crescînd pentru o cunoştere cît mai profundă a realităţii. „Sînt rare exemplele negative, ca romanul «Faţă-n faţă cu stelele» al lui Korda István, în care autorul se dovedeşte a nu fi cunoscut decît superficial fenomenele vieţii de care se ocupă.

Lipsa de claritate ideologică a povestirii aprig discutate a lui Szász János, «O noapte la Moscova» de pilda, este un trist rezultat al dorinţei autorului de a părea ostentativ «anti-schematic». Iar Katona Szabó István prezintă, în cadrul vieţii unui sat complet colectivizat din Căleţele, drumul unei perechi de tineri îndrăgostiţi spre izbîndă şi fericire, dar nu izbuteşte să redea creşterea forţelor sociale noi ale satului în perioada ce a urmat trecerii la economia socialistă, neglijînd tocmai ivirea şi dezvoltarea acestor forţe.

Proza noastră n-a izbutit totuşi să zugrăvească un tablou vast, atotcuprinzător, al actualităţii.

„Nimeni nu se gîndeşte să facă o statistică şi să arate în ce măsură se ocupă literatura în întregimea ei, sau unii scriitori, cu oraşul şi cu satul, cine şi cît a scris despre muncitori, despre ţărani, despre intelectuali sau despre mici burghezi — se spune în referat. Dar viaţa însăşi pune întrebarea, la capătul unui deceniu de construire a socialismului în Romînia, dacă în ţara ce trece prin atîtea transformări revoluţionare, literatura noastră se poate mulţumi să înregistreze doar schimbările petrecute în oameni de-abia după ce ele au fost şi trăite de toată lumea? Sau nu cumva literatura trebuie să vestească, prin zugrăvire nemijlocită biruinţele noului, să răspîndească ideile ce promovează şi pregătesc aceste viitoare biruinţe ale noului?"

De zugrăvirea autentică şi înaintată a luptei dintre nou şi vechi depinde problema importanţei şi razei de acţiune a artei noastre literare. Despre acest lucru au vorbit, de pildă, scriitorii care au discutat nu de mult, în prezenţa lui Szabó Gyula, problematica celui de-al treilea volum din „Neamul Gondoşilor" şi, o dată cu aceasta, problematica întregei opere. S-a subliniat atunci importanţa clarificării ideologice în oglindirea artistică a actualităţii.

Nu încape îndoială că, în întregimea lui, „Neamul Gondoşilor" îşi va dobîndi greutatea cuvenită numai în măsura în care el va aduce un mesaj autentic şi convingător privind biruinţa oamenilor vieţii noi în Székelylok şi prăbuşirea duşmanilor.

„Cu un interes deosebit este aşteptată — s-a spus în referat — lucrarea în două volume «Comoara lui alde Kristof» de Kovács György. Tabloul realist al satului din scrierile mai vechi ale lui Kovács György răsturna imaginea mistificatoare a satului secuiesc zugrăvită de poporaniştii maghiari din Ardeal. Lipsea însă, în acele lucrări indicarea unei căi de ieşire. De atunci şi pînă azi, scriitorul şi-a înscris numele printre pionierii de la noi ai realismului socialist, cu romane inspirate din actualitate. Cu atît mai justificată este deci curiozitatea cu care aşteptăm «Comoara lui alde Kristof» — în ansamblul operei lui Kovács. Cu acelaşi interes este aşteptat noul roman al lui Nagy István, «Piroska trebuie să crească încă», din care presa literară a şi publicat mai multe fragmente".

La conferinţa Organizaţiei Regionale de Partid Cluj, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a spus între altele: „Poziţia Partidului nostru faţă de vechea intelectualitate este bine cunoscută. Ea a fost precizată cu toată claritatea la cel de-al II-lea Congres al Partidului nostru. Partidul nostru a manifestat şi manifestă multă înţelegere şi răbdare faţă de vechii intelectuali, ajutîndu-i să se elibereze de balastul vechilor concepţii, şi să-şi însuşească concepţia noastră, materialist-dialectică, asupra lumii şi societăţii. In acelaşi timp, Partidul combate cu intransigenţă orice influenţe ale ideologiei străine, orice tendinţe de „împăcare" a ideologiei proletariatului revoluţionar cu ideologia burgheză.

Rezultate valoroase au obţinut şi mulţi dintre creatorii în domeniul literaturii şi artei din oraşul şi regiunea Cluj, ale căror opere sînt preţuite nu numai la ei acasă, ci în întreaga ţară. Relevînd aceste rezultate, organele şi organizaţiile de partid trebuie să combată şi să critice cu tărie ruptura de viaţă care se manifestă în creaţia unora dintre scriitori şi artişti, slaba reflectare a operei de construire a socialismului şi a eroilor acestei opere, oameni simpli ai patriei noastre, tendinţele de refugiere în trecut sau într-o tematică îngustă, lipsită de semnele distinctive ale epocii pe care o trăim, neglijînd conţinutul operei de artă de dragul unei pretinse originalităţi în formă.

Unele publicaţii periodice din Cluj neglijează multe dintre aspectele realităţii noastre contemporane. Cu perfectă îndreptăţire a criticat aici tovarăşul Gall Ernest pe acei scriitori care fug de viaţă, de realitate, nu vin în mijlocul oamenilor muncii, nu se străduiesc să cunoască viaţa şi preocupările lor. Astfel de scriitori devin, în mod inevitabil, sterpi în activitatea lor creatoare; ai pot stîrni admiraţia ieftină a cîtorva snobi, dar poporul — acela căruia trebuie să i se adreseze orice operă de artă veritabilă — îi respinge.

Considerăm că una dintre cele mai preţioase forme ale muncii ideologice în rîndurile intelectualităţii este dezbaterea publică a problemelor de ideologie, de creaţie ştiinţifică şi artistică".

In lumina acestor indicaţii referatul a discutat sarcinile ce stau în faţa scriitorilor noştri în aceste luni şi a atras atenţia îndeosebi asupra necesităţii discutării publice a problemelor de creaţie.

Problemele poeziei

Referatul asupra poeziei maghiare a anului 1959 (referat întocmit de Gálfalvi Zsolt) a constatat că anul trecut se caracterizează în primul rînd prin faptul că cei mai buni poeţi ai noştri au încercat să oglindească viaţa trepidantă a ţării în plină transformare revoluţionară, cuceririle poporului muncitor, constructor al socialismului.

„Anul 1959 a dovedit încă o dată că — parte integrantă din literatura ţării noastre — poezia maghiară din R.P.R. a păşit cu hotărîre pe drumul realismului socialist şi, prin mijloacele ei, serveşte cu consecvenţă construirea societăţii socialiste, formarea lumii de idei şi de simţiri a omului nou, de etică socialistă. Ne putem mîndri cu faptul că, în cele mai bune versuri ale lor, poeţii noştri sînt luptători activi ai politicii partidului, ai ţelurilor poporului muncitor, şi activitatea lor s-a contopit organic cu cauza clasei muncitoare.

Poezia noastră din anul trecut înseamnă o deliberată abandonare a unor influenţe mic-burgheze, apolitice şi decadente, ivite sporadic, la timp şi aspru criticate, ce încercaseră să pună piedici dezvoltării şi îmbogăţirii poeziei realist-socialiste, partinice. In pofida campaniei furibunde duse de esteticienii burghezi şi revizioniştii împotriva realismului socialist, literatura din ţara noastră şi literatura maghiară, ca parte organică a acesteia, a trecut cu succes examenul de soliditate ideologică, de spirit de luptă, de partinitate şi de credinţă faţă de cauza poporului. Cheia acestor rezultate este îndrumarea de către partid a literaturii, munca lui sistematică şi cuprinzătoare de îndrumare în toate domeniile vieţii literare, grija şi atenţia cu care a urmărit desfăşurarea întregii noastre vieţi literare şi activitatea fiecărui poet în parte.

Se ştie că forma cea mai activă a participării scriitorilor la construirea socialismului este creaţia cu tematică şi subiecte actuale. Actualitatea în poezie înseamnă, înainte de toate, captarea, oglindirea lirică a fenomenelor ce preocupă sensibilitatea şi gîndirea oamenilor angajaţi în construirea socialismului, înseamnă a exprima profilul ideologic şi afectiv, conştiinţa omului nou. Se înţelege de la sine că această lume de idei şi sentimente nu o poate exprima complet decît poetul care e în legătură strînsă şi nemijlocită cu realitatea, cunoaşte viaţa, luptele, problemele oamenilor muncii, ştie să aprecieze rezultatele lor, trăieşte în circuitul curentelor de înaltă tensiune a idealurilor zilelor noastre.

Zugrăvirea artistică a trăsăturilor caracteristice contemporane asigură valoarea unor poezii ca «Strada Republicii, nr. 62», şi «Galopul vieţii» de Szentimrei Jenő, «Cuvîntul milioanelor de oameni» de Tompa László; ciclul «De la Miazănoapte la Miazăzi», «Săditori de pomi», «Ţipăt de pasăre», «Cît voi trăi» şi versurile cele mai bune din volumul «Mere de iarnă» de Szemlér Ferenc; ciclul lui Létay Lajos «Versuri de pe malul Mării»; «Pom roşu», «La o stea de cinematograf», «Bucureşti» de Kiss Jenő; «Cincizeci de ani» de Horváth István. Sau, pentru a vorbi de poeţi din generaţia mai tînără: «Steaua Comunei», «Sonet unui activist de partid», «Liniştea Doftanei» de Majtényi Erik; «Vizită» de Kányádi Sándor; «Platanii», «Uzină mare», «Sînt acasă» de Székely János; «Mărturisire» de Márki Zoltán; «Cincisprezece ani» de Szász János. Lista, fireşte, e departe de a fi completă, ea nu face decît să indice că, în anul de care ne ocupăm, au apărut, de asemenea, opere ce au stîrnit cu drept cuvînt un viu interes şi au îmbogăţit paginile antologiei reprezentative a literaturii noastre după Eliberare".

Referatul a trecut apoi la schiţarea cîtorva deficienţe ale poeziei maghiare din R.P.R. El a arătat că în poezia noastră s-au înmulţit versurile descriptive cu caracter de dare de seamă. Poeziile din această categorie sînt, în aparenţă, cît se poate de actuale, de vreme ce, aproape fără excepţie, ele vorbesc despre şantiere, despre uzine, despre viaţa din gospodăriile colective. Ele înfăţişează în tr-adevăr, ce se întîmplă în aceste locuri, mai exact, descriu ce a văzut poetul care a trecut pe acolo, de obicei în goană. Din analiza unor poeme cu acest caracter ale lui Bartalis János şi Kiss Jenő, referatul a tras concluzia că ceea ce le lipseşte acestor versuri este tocmai elementul pe care îl aşteptăm de la poezie: oglindirea specifică a realităţii, iradierea sentimentului şi gîndirii poetului, cu un cuvînt, tabloul artistic, simburele de gîndire şi de simţire pasionată.

„Nu e o întîmplare că în ţesătura acestor versuri sînt multe elemente peisagistice, de vreme ce, ca metodă, ele se apropie mai mult de pastel. Fireşte că şi pastelul bun se caracterizează tocmai prin faptul că, exprimînd raportul personal al poetului cu peisajul, oglindind, prin asociaţiile pe care le face, conţinutul oarecum uman al peisajului, poetul dă glas propriilor sale idei şi sentimente. Dar acest plus de gîndire şi de simţire, ce dă poeziei specificul conţinutului său, lipseşte aproape cu desăvîrşire din versurile amintite. Să nu fim greşit înţeleşi: nu de problema formulării artistice e vorba aici în primul rînd. E vorba, înainte de toate, de penuria, de puţinătatea conţinutului. Poetul nu izbuteşte să stabilească relaţii destul de apropiate şi de personale cu subiectul poeziei, acesta nu devine o experienţă personală şi intimă a lui şi de aceea poezia lui rămîne anemică, fără răsunet. Din excursiile documentare, făcute în fugă, nu se nasc, într-adevăr, în majoritatea cazurilor, decît versuri slabe. Modul cel mai eficient al cunoaşterii realităţii de către scriitor este participarea lui activă la procesul de construire a socialismului. Observaţiile acestea nu sînt cîtuşi de puţin împotriva reportajului în versuri ca atare. Fireşte că versurile ce zugrăvesc realităţile noastre cu mijloacele sprintene ale reportajului nu numai că au drept la existenţă, ci sînt chiar necesare".

Apoi referatul a analizat problema actualităţii poeziei.

„Condiţia decisivă a valorii, a eficienţei poeziei, este să exprime, atît prin conţinut cît şi prin formă, epoca şi pămîntul de care, ca Anteu, se leagă. Intrebarea e, însă, ce înţeles dăm noţiunii de actualitate. Pentru noi, epoca în care trăim este, înainte de toate, epoca măreţelor victorii ale socialismului. A fi actual pentru noi înseamnă, limpede şi fără echivoc, a ne identifica cu străduinţele cele mai înaintate, cele mai nobile ale omenirii, cu ideile socialismului, ale comunismului. A fi actual pentru noi înseamnă a exprima şi a servi lupta pe care sute de milioane de oameni o duc pentru construirea societăţii socialiste.

Referatul a criticat înclinaţiile aşa-zis moderniste ce au apărut în opera cîtorva poeţi tineri, apoi a continuat astfel:

„Trăsătura caracteristică a poeziei noastre realist-socialiste este caracterul ei luptător, agitatoric, politic. S-au născut şi în anul trecut numeroase poeme ce cîntă cu pătimaşă căldură rezultatele muncii noastre constructive. Fără a ne gîndi să reducem la un singur sunet, chiar dacă de primordială importanţă, polifonia liricii noastre, trebuie totuşi să accentuăm că cititorii aşteaptă şi mai multe, şi mai viguroase versuri de felul acesta. Poemele mobilizatoare şi cu caracter politic actual apărute în cinstea celei de a 15-a aniversări a Eliberării noastre, înseamnă un succes al întregii noastre literaturi.

Dezvoltarea ideologică şi artistică a poeziei noastre ne îndreptăţeşte pe deplin să ne mărim exigenţele. Iată de ce trebuie să criticăm cu toată hotărîrea versurile în care oglindirea realităţii e înlocuită prin declaraţii, cuvintele şi imaginile menite să exprime exact esenţa vieţii noastre, prin verbalism".

In continuare referatul condamnă greşelile de această natură din poezia lui Majtény Erik şi Méliusz József.

„Şi cel mai talentat poet poate avea versuri mediocre sau slabe. Tocmai de aceea, nu are nici un rost să tragem clopotul de alarmă cînd un poet matur şi talentat, ca, de pildă, Szemlér Ferenc, dă uneori la tipar şi versuri goale, rutiniere, mediocre. Fenomenul devine îngrijorător doar atunci cînd versurile mediocre, nici calde nici reci, sporesc peste măsură. Din nefericire, în anul trecut, revistele şi gazetele noastre au găzduit multe versuri care dispar fără urmă din amintirea cititorilor".

Ocupîndu-se de dezvoltarea poeţilor noştri mai tineri, referatul îşi exprimă nemulţumirea faţă de unii dintre ei, din pricina absenţei lor din problematica actuală a vieţii noastre. S-a arătat apoi că ar fi de dorit o îmbogăţire a tuturor formelor poetice, şi, în primul rînd, a celor epice, rămase în urmă.

„Poezia maghiară din R.P.R. e încă debitoare în această materie, în general în ceea ce priveşte epica. Sperăm, şi nu fără temei că, în preajma pregătirilor pentru a 40-a aniversare a înfiinţării partidului nostru, vor lua naştere şi astfel de opere, slăvind lupta eroică şi biruitoare a comuniştilor, dusă pentru ridicarea poporului nostru."

Trecînd la analiza criticii poeziei, după ce a amintit cîteva articole mai reuşite, referatul a obiectat lipsa unor studii de ansamblu, cu caracter de sinteză, care să pună probleme, precum şi faptul că revistele noastre nu urmăresc metodic problemele poeziei. In anul acesta, revistele noastre vor trebui să dea mai multă atenţie analizei sistematice a activităţii poeţilor, în spiritul învăţămintelor ce se pot trage din memorabilul articol redacţional al «Scînteii» privind tonul apologetic al criticii.

Trecînd în revistă recolta din anul trecut a poeziei maghiare din R.P.R. — a subliniat în încheiere referatul — ajungem la concluzia că avem o gardă poetică unitară, luptătoare, care, urmînd îndrumarea partidului, şi sub semnul metodei de creaţie realist-socialistă, e capabilă să oglindească în mod convingător, artistic, bogat, prin mijloacele proprii liricii, noua noastră realitate. Intreaga noastră poezie şi, în cuprinsul acesteia, poezia maghiară din R.P.R. făcînd parte integrantă din ea, stă şi se dezvoltă cu fermitate pe baza partinităţii, a realismului socialist.

Scriitorul şi realitatea

Participanţii la discuţii au accentuat că dezvoltarea ideologică şi artistică a literaturii noastre se datoreşte, înainte de toate, succeselor în construirea socialismului şi muncii de îndrumare consecventă a Partidului Muncitoresc Romîn, organizatorul acestei opere de construcţie. Urmînd îndrumările partidului, scriitorii s-au ridicat cu hotărîre împotriva tuturor tendinţelor apolitice, au dus o luptă consecventă pentru biruinţa principiilor fundamentale ale partinităţii şi realismului socialist în literatura noastră. Mulţi dintre vorbitori au accentuat importanţa discursului rostit de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la conferinţa regională de partid din Cluj, şi au mulţumit pentru rodnicile indicaţii cu privire la problemele literaturii noastre. Referindu-se la acest discurs, Nagy István, Sütő András, Letay Lajos, Hajdu Győző, şi alţii, au scos în relief importanţa, — decisivă din punctul de vedere al situaţiei şi sarcinilor literaturii noastre, — a faptului că, în linii generale, pînă în 1965 vom termina construirea socialismului în ţara noastră şi atunci vom trece la desăvîrşirea acestei construcţii.

Astfel, pe primul plan al discuţiei a stat problema legăturii scriitorului cu realitatea, a literaturii cu construirea socialismului. Scriitorii au raportat bilanţul literaturii noastre şi al sarcinilor ei la rezultatele şi perspectivele construirii socialismului. Vorbitorii şi-au exprimat în unanimitate părerea că, prin participarea activă a scriitorilor la procesul de construire a socialismului, aceştia trebuie să cunoască mai temeinic şi mai profund noua realitate din ţara noastră. Construirea socialismului în dezvoltarea ei, pune zi cu zi probleme noi, generează noi şi noi fenomene în evoluţia conştiinţei oamenilor. In cuvîntul său de încheiere, referindu-se la acest fapt, Nagy István a arătat că deşi el cunoaşte nemijlocit viaţa clasei muncitoare, copilăria şi toate experienţele îl leagă de această clasă — totuşi cînd vrea să scrie despre teme de azi, trebuie să studieze mai întîi temeinic şi profund realitatea, fiindcă la fiecare pas întîlneşte fenomene noi, necunoscute pînă acum. Sütő András a accentuat că pentru a putea da un tablou veridic a realităţii noastre socialiste de azi, scriitorul trebuie să cunoască temeinic viaţa ţării întregi. El a arătat în acest sens că o serie de lipsuri ale lucrărilor criticate se datorează, între altele, tocmai orizontului îngust al autorilor lor care preiau necritic tradiţii mărginit ţărăneşti ale vechii literaturi. Condiţia fundamentală a dezvoltării literaturii noastre este ca scriitorul să gîndească şi să creeze în perspective ce îmbrăţişează ţara întreagă, toată viaţa poporului. Scriitorul care nu cunoaşte oarecare din ţară, uşor se poate rătăci în labirintul fenomenelor secundare, necaracteristice. Gîndirea în perspective ce îmbrăţişează ţara întreagă, cunoaşterea vieţii patriei întregi îi dă scriitorului posibilitatea să descopere ceea ce e capabil de dezvoltare, ceea ce constituie un semn al progresului construcţiei socialiste în conştiinţa oamenilor, în gîndirea şi sentimentele lor, în relaţiile multiple ce se ţes între ei.

In legătură cu aceasta, mulţi vorbitori (între alţii Balogh Edgár, Szőcs István, Miko Ervin, Kiss Jenő, Márki Zoltán, Csehi Gyula, Nagy István), au atins şi problema reportajului literar. In anul trecut au apărut numeroase reportaje actuale, valoroase şi în general interesul pentru reportaj ca gen literar a sporit. O mare parte din scriitorii noştri au înţeles posibilităţile pe care reportajul literar le oferă pentru sezisarea fenomenelor proaspete ale realităţii. In cuvîntarea sa de încheiere Nagy István a zăbovit îndelung asupra fenomenului, arătînd că reportajele literare cuprind viaţa întreagă a ţării, ne aduc ştiri despre munca de construcţie socialistă ce se desfăşoară în cele mai diverse regiuni şi astfel nu numai că ajută pe cititori să cunoască bogăţia realităţii noastre de azi dar în acelaşi timp adîncesc şi patriotismul socialist al poporului şi unitatea dintre poporul romîn şi celelalte naţionalităţi, unitate realizată tocmai pe baza patriotismului socialist. La fel reportajele literare îl ajută pe scriitor să închege legături directe cu noua realitate de la noi şi materialul adunat pentru reportaje poate deveni o bază şi pentru nuvele, povestiri, şi chiar romane. In cuvîntarea sa, Balogh Edgár a amintit că materialul din multe nuvele ale lui Asztalos István a fost tratat întîi în formă de reportaj. Unii din cei care au luat cuvîntul au criticat referatele arătînd că ele nu s-au ocupat cu suficientă greutate de problema reportajului literar.

Numeroşi vorbitori şi-au întemeiat argumentele pe observaţii culese recent pe teren şi aceasta dovedeşte încă odată că scriitorii cunosc azi mai adînc realitatea.

Importanţa cunoaşterii vieţii a fost accentuată în legătură cu poezia tot aşa cum asupra ei se stăruise şi în discuţia privitoare la proză. Mai mulţi vorbitori — ca, de pildă, Létay Lajos, Kiss Jenő, Majtényi Erik şi Márki Zoltán — au subliniat că legătura mai apropiată a poeţilor cu procesul de construire a socialismului a dat roade preţioase. Tot atunci Létay Lajos şi Majtényi Erik au arătat că oricît de îmbucurătoare ar fi pătrunderea faptelor şi fenomenelor realităţii în poezie, poetul trebuie să treacă dincolo de simpla înregistrare a faptelor, dincolo de însufleţirea stîrnită de rezultate, ajungînd la exprimarea bogatei lumi de gînduri şi de sentimente a constructorului activ al socialismului.

Eroi şi idealuri

Această problemă, zugrăvirea eroului epocii noastre, a ocupat un loc principal în discuţii. Vorbitorii s-au referit la rezultatele obţinute în acest domeniu, la eroii pozitivi din operele lui Nagy István, Kovács György, Sütő András, Huszár Sándor şi ale altora, şi au atras atenţia asupra faptului că prezentarea eroilor constructori ai socialismului, a comunistului de tip nou, e o condiţie decisivă a dezvoltării viitoare a literaturii noastre. Numai atunci se poate da o imagine veridică a epocei noastre cînd în operele scriitorilor se desfăşoară în toată bogăţia şi măreţia ei figura eroului comunist, fruntaş în construirea socialismului. Mai ales cuvîntul de încheiere al lui Nagy István a adus o contribuţie preţioasă la această parte a discuţiei. La fel cuvîntările lui Sütő András, Hajdu Győző, Kovács János şi Szocs István. Cu toţii au accentuat că în viaţa noastră pot fi găsite în nenumărate locuri trăsăturile ce caracterizează pe omul nou. Scriitorul trebuie să recunoască în lumina idealurilor noastre comuniste aceste trăsături şi trebuie să ştie să modeleze cu ajutorul fanteziei lui creatoare, prin generalizarea acestor trăsături, figura eroului poztiv, demn de a fi urmat. In legătură cu aceasta s-a desfăşurat o discuţie multilaterală în jurul problemelor zugrăvirii eroului pozitiv. Vorbitorii au accentuat că trăsăturile pozitive ce se manifestă în situaţii extraordinare, se găsesc în toate măreţia lor şi în procesul muncii de fiecare zi iar scriitorul trebuie să le reflecte şi în înfăţişarea zilelor de rînd, tot aşa cum o face în situaţiile cele mai complicate. In legătură cu această problemă, Hajdu Győző a atras atenţia scriitorilor asupra conflictelor caracteristice din viaţa noastră de azi, asupra ciocnirilor din lupta dusă împotriva rămăşiţelor burgheze şi mic-burgheze. Zugrăvind aceste conflicte, scriitorii pot înfăţişa în măreţia lor deplină trăsăturile de caracter ale comunismului, pot crea acei eroi pozitivi şi proeminenţi, de mari dimensiuni, pe care cititorul îi aşteaptă pe bună dreptate. In prezentarea eroului pozitiv scriitorul trebuie să aibă înaintea ochilor întreaga perspectivă a construirii socialismului.

Nagy István a atras atenţia adunării asupra faptului că perspectivele planului nostru de 6 ani, rezultatele în producţie cu care întîmpinăm cel de-al 3-lea Congres al partidului, precum şi evocarea trecutului eroic al clasei noastre muncitoare în lumina celei de a 40-a aniversări a înfiinţării Partidului, deschid nenumărate posibilităţi pentru prezentarea eroului pozitiv. Vorbitorii au arătat că unul din aspectele îmbucurătoare ale creaţiei literare din anul trecut este înmulţirea operelor ce se ocupă de viaţa de azi a clasei muncitoare. Luptele eroice ale clasei noastre muncitoare trebuie să stea în prima linie a interesului scriitorilor. Clasa muncitoare trebuie să ocupe şi în literatură acelaşi loc de cinste pe care îl deţine în construirea societăţii socialiste. Nici nuvelele lui Nagy István, nici lucrările lui Huszár Sándor nu ne pot face să uităm că în această privinţă scriitorii noştri mai au încă destule datorii de onoare.

Pentru dezvoltarea criticii

O parte importantă a celor ce au luat cuvîntul s-a ocupat insistent de situaţia şi de sarcinile criticii literare. Ei au constatat că în acest important domeniu al muncii literare, în anul trecut, şi mai ales după apariţia articolului îndreptat împotriva tonului apologetic, articol apărut în „Scînteia", am realizat multe succese. Totuşi dezvoltarea criticii nu poate fi încă considerată mulţumitoare. Critica literară nu urmăreşte destul de sistematic şi consecvent evoluţia vieţii noastre literare. Studiile cuprinzătoare, cu caracter de sinteză, ajungînd pînă la generalizări de teorie literară, sînt încă puţine. Mulţi au fost de părerea că critica trebuie să ajute prin analize fundamentate pe cunoaşterea temeinică a realităţii, pe scriitori să ajungă la oglindirea artistică a complexităţii vieţii noastre, a fenomenelor pozitive din această viaţă. Numai astfel critica noastră va putea să-şi adîncească succesele pe care le-a atins anul trecut prin analizarea aspră şi limpede a cîtorva lucrări superficiale din punct de vedere ideologic şi înguste ca orizont. Vorbitorii au observat că critica noastră literară nu e încă în stare să analizeze problemele poeziei cu aceeaşi competenţă de care a dat dovadă în numeroase cazuri cînd a fost vorba de lucrări în proză. Tocmai de aceea e absolut necesar ca alături de creşterea exigenţelor şi fermităţii ideologice a criticii, să se ridice mereu şi nivelul ei de specialitate.

Unii au atras atenţia criticii asupra cîtorva domenii neglijate pînă acum ale literaturii noastre. Balogh Edgár, a arătat că poezia noastră trebuie să pătrundă atît de adînc în masе încît, după exemplul atîtor versuri clasice, să devină cîntece, şi a insistat asupra nevoii de a se ridica nivelul publicisticei literare. Mai mulţi vorbitori au scos în relief dezvoltarea literaturii noastre pentru copii şi pentru tineret din anii din urmă, şi au imputat criticilor că această dezvoltare nu se oglindeşte în articolele lor. Din discuţiile ce au urmat s-a tras concluzia că critica literară trebuie să preocupe în mod stăruitor pe critici şi pe scriitori deopotrivă. Numai prin eforturi comune critica noastră va putea face faţă marilor sarcini ce o aşteaptă, şi va putea servi în mod mai efectiv cauza îmbogăţirii literaturii partinice, realist-socialiste

In unire indisolubilă

In cursul lucrărilor a ieşit din nou în relief că literatura minorităţii naţionale maghiare este o parte inseparabilă a întregii literaturi din Republica Populară Romînă. Unitatea şi coeziunea scriitorilor din Republica Populară Romînă este o expresie şi un rezultat al unităţii morale şi politice a poporului nostru, a frăţiei dintre poporul romîn şi minorităţile naţionale, a acelei politici consecvente marxist-leniniste cu ajutorul căreia Partidul a rezolvat în ţara noastră problema naţională. In plenara comisiei ce se ocupă de literatura minorităţilor naţionale, au fost discutate cu precădere aceleaşi probleme care au caracterizat şi plenara din 28—29 martie a conducerii Uniunii Scriitorilor. „E foarte îmbucurător că adunarea noastră de azi se caracterizează prin aceleaşi preocupări ca şi munca noastră din cele două zile precedente: prin năzuinţa comună de a da muncitorilor romîni şi celor de altă naţionalitate din Republica Populară Romînă o literatură ce promovează lupta dusă pentru scopul nostru comun, pentru comunism", — a spus în cuvîntarea sa acad. Zaharia Stancu.

La şedinţă, alături de fruntaşi ai literaturii maghiare din R.P.R. au participat numeroşi fruntaşi ai scrisului romînesc şi au contribuit prin cuvîntările lor la limpezirea problemelor discutate. Cuvîntările lui Zaharia Stancu, Marcel Breslaşu, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu şi Aurel Rău, precum şi cuvîntele lui Emerich Stoffel, redactor şef al revistei „Neue Literatur", au arătat şi în practică unitatea indisolubilă a literaturii ţării noastre, identitatea ideologică, comunitatea problemelor noastre de creaţie.

Cuvîntările scriitorilor romîni şi maghiari au subliniat deopotrivă importanţa cunoaşterii reciproce — în interesul adîncirii unităţii noastre. Scriitorii romîni au avut cuvinte elogioase pentru numărul 10 al revistei „Igaz Szó" din anul trecut, care prezintă cititorilor maghiari literatura română de azi, precum şi pentru activitatea sistematică a revistei „Igaz Szó" şi „Utunk", ce popularizează literatura română. Vorbitorii au propus ca, ducînd mai departe o tradiţie veche, scriitorii romîni şi unguri să organizeze cît mai des serate literare comune. Scriitori ca Zaharia Stancu, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu au atras atenţia asupra faptului că revistele romîneşti ar trebui să acorde mai multă atenţie tălmăcirilor din literatura minorităţilor naţionale şi — după cum s-a propus şi în şedinţa conducerii Uniunii Scriitorilor — să popularizeze în cercul cititorilor romîni munca scriitorilor minoritari. Vorbitorii au evidenţiat contribuţia traducătorilor noştri la popularizarea reciprocă a literaturii romîne şi a celor minoritare şi au vorbit elogios despre activitatea de traducători a unor poeţi importanţi ca Demostene Botez, Szemlér Ferenc, Eugen Jebeleanu, Kiss Jenő, Franyó Zoltán, Veronica Porumbacu, Kányádi Sándor şi alţii. Participanţii la şedinţă au fost pe deplin de acord cu ceea ce în cuvîntarea sa Eugen Jebeleanu a formulat în modul următor: „Putem face — şi am făcut şi pînă acum — lucruri admirabile, unindu-ne puterile. Prezenţa noastră la această discuţie dovedeşte o realizare şi un act de dreptate din cele înalte ale regimului nostru de democraţie populară şi anume că, prin puteri unite, am creat o literatură nouă, pusă în slujba poporului muncitor".

Dezvoltarea acestei literaturi — a unei literaturi partinice, unitare, realist-socialiste a poporului muncitor condus de Partid — a fost servită de discuţia ce a avut loc în plenara lărgită din 30 martie a Comisiei pentru literatura minorităţilor naţionale a Uniunii Scriitorilor. Şi discuţia aceasta va ajuta pe scriitorii noştri să sprijine prin opere noi şi valoroase cauza construirii socialismului şi să salute marea trecere în revistă a rezultatelor şi sarcinilor noastre — cel de al 3-lea Congres al Partidului.

GH. BOŢAN — *„Spre miting de 1 Mai"* (litografie)

Lucrările Plenarei lărgite a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Romînă

Discuţii la raport

V. EM. GALAN subliniază mai întîi spiritul de răspundere în care s-a alcătuit raportul.

Inainte de a vorbi despre literatura anului 1959, vorbitorul a făcut unele observaţii în legătură cu problemele realismului socialist. Apoi V. Em. Galan a adăugat:

„Unitatea frontului nostru literar a fost şi este în primul rînd o unitate politică, expresia unităţii întregului nostru popor muncitor în jurul partidului, a politicii şi ţelurilor partidului. Dar ea este, ne e necesar şi vrem cu toţii să fie, în acelaşi timp, o unitate profesională, care să ne înlesnească punerea în comun a experienţei realizate de fiecare scriitor în parte. Şi sub acest raport — al întăririi unităţii noastre prin activitatea comună în slujba dezvoltării realismului socialist — anul 1959 a însemnat, cred, un bun pas înainte: prin cărţi mai numeroase decît în orice alt an, scrise de autori aparţinînd tuturor generaţiilor, literatura noastră a abordat probleme centrale privind viaţa şi gîndirea de acum a poporului nostru, privind epoca noastră, omenirea contemporană. S-au ivit desigur şi dificultăţi — şi moduri diferite de a le rezolva, uneori discutabile — şi moduri de a le ocoli. S-a ivit, în consecinţă, nevoia unor dezbateri concrete pentru a valorifica împreună marea experienţă cîştigată, ades prin succese, uneori prin insuccese. Şi trebuie s-o facem! Aici, Comitetul, Biroul, au un greu cuvînt de spus! Prin spiritul său, raportul este un început bun. A-l continua!

Epoca în care trăim e copleşitor de darnică faţă de noi. Un singur scriitor izolat, fie el şi genial, greu ar putea-o cuprinde, înţelege, reda. Gîndiţi-vă la revoluţia socialistă a relaţiilor omeneşti — eliberate din cătuşele proprietăţii individuale, eliberate de tot ceea ce, în societatea burgheză, împingea spre degenerare întreaga viaţă obştească, de familie şi personală a omului. Gîndiţi-vă la revoluţia socialistă a conştiinţei — pentru că abia acum, graţie marxism-leninismului, înţelegînd caracterul social al conştiinţei umane, oamenii îşi pot lua sarcini ca suprimarea războaielor, ca suprimarea individualismului (după mine, ultima formă sau rămăşiţa de canibalism) — adică îşi pot lua conştient şi pot rezolva într-o singură generaţie, sarcini echivalînd cu o adevărată reconstrucţie, poate chiar constituire, a omenirii. Gîndiţi-vă la revoluţia (tot socialistă, din fericire) a uneltelor: energia nucleară, automatizarea, zborul cosmic, etc. — toate, în slujba societăţii omeneşti, nu în mîna cîtorva indivizi sau în mîna unei clase sociale opuse lumii şi decise să-şi aservească lumea. Cuvintele „istoria omenirii intră într-o fază cu desăvîrşire nouă" sînt pline de un imens conţinut; literatura noastră nu-i încă populată de imagini pe măsura acestui conţinut, un conţinut de care numai prin metoda realismului socialist te poţi apropia, cu gîndirea, cu sufletul, pentru a-l reda apoi în ample imagini artistice, pline de forţă şi fantezie. De aceea, în acest spirit, cred, trebuie să discutăm despre drumul de pînă acum şi din viitor al literaturii noastre, şi al realismului socialist, al vieţii eroilor şi a poporului nostru".

In continuare, vorbitorul a subliniat importanţa unei mai bune cunoaşteri a vieţii muncitorilor.

„Dar termenul cunoaşterii vieţii trebuie înţeles, cred, într-un singur fel: a vedea şi a descrie, asta încă nu-i cunoaştere a vieţii: trebuie să vezi, să interpretezi de pe poziţii înaintate, marxist-leniniste, să triezi în spiritul noului faptele de viaţă şi să dai baze trainice fanteziei, trebuie să munceşti apoi pînă ajungi la cea mai bună imagine accesibilă talentului tău şi la cel mai nimerit cuvînt potrivit felului tău de a te exprima, — totul în vederea apărării şi promovării tendinţelor pozitive, uneori cu totul noi, ale vieţii: valoarea muncii ţi-o va confirma sau infirma practica, deci circulaţia cărţii şi ecourile ei în conştiinţa cititorului".

In încheiere, vorbitorul a subliniat necesitatea ca Biroul şi Comitetul Uniunii Scriitorilor să-şi concentreze cu precădere activitatea, în perioada următoare, asupra oragnizării unui cît mai rodnic schimb de opinii şi experienţă între scriitori pe tărîm ideologic.

ION ISTRATI a subliniat ca şi antevorbitorii săi că raportul înfăţişat de acad. Zaharia Stancu şi, în general, plenara lărgită a Comitetului Uniunii este un eveniment important în viaţa literară.

El a spus că socoteşte atît aprecierile pozitive şi în deosebi cele negative rostite la adresa romanului său un îndemn stimulator în refacerea cărţii.

Referindu-se la activitatea literară desfăşurată în cadrul Filialei Uniunii Scriitorilor din Iaşi, Ion Istrati a atras atenţia asupra importantului fapt că „sub îndrumarea atentă şi cu sprijinul generos al Partidului, afirmarea tinerelor talente şi creşterea lor, pe baza unei munci colective şi dusă în spiritul unei emulaţii sînt acum posibile şi la Iaşi, — oraşul nostru fiind azi un important centru economic şi cultural al ţării, cu tot mai frumoase perspective de rodnică dezvoltare socialistă".

Ion Istrati a arătat apoi care sînt perspectivele de dezvoltare ale acestor tinere cadre.

„E de subliniat de asemeni — a spus vorbitorul — că anul trecut scriitorii ieşeni au sărbătorit cea de-a 15-a aniversare a eliberării patriei noastre, publicînd opt volume şi culegeri de poezie şi proză. Dintre acestea, două au fost tipărite de E.S.P.L.A. şi Ed. Tineretului, patru s-au tipărit sub îndrumarea Comitetului Regional P.M.R., cu sprijinul Sfatului Popular Regional şi cu ajutorul conducerii Uniunii, iar ultimul de către Casa regională de creaţie populară şi despre ele presa literară s-a pronunţat cu încurajatoare căldură".

Ion Istrati a expus apoi planul de activitate al Filialei Uniunii Scriitorilor din Iaşi.

„Sprijinul mai intens al biroului şi secretariatului Uniunii pe care, de altminteri, ni-l promite raportul şi, în general, sprijinul tovărăşesc al periodicelor şi al presei cotidiene pe care le vom solicita mai insistent, vor fi foarte binevenite. De asemeni, vom căuta să folosim şi mai bine ajutorul de care ne bucurăm din partea Fondului literar, organizînd o mai strînsă legătură a scriitorilor cu terenul şi înfăţişînd astfel în scrierile noastre, cu mai multă pregnanţă artistică, actualitatea vibrantă din uzine, de pe şantiere, din fabrici ori de pe ogoarele patriei noastre, energia şi gîndirea poltică ascuţită a constructorilor socialismului".

AL. ANDRIŢOIU s-a referit, cu precădere, la problemele poeziei, constatînd că, deşi bine întocmit, referatul trece prea uşor asupra acestor probleme, „cu atît mai mult cu cît, fără a face o competiţie între poezie şi proză, poezia a oferit mai tipice exemple de formalism, de evazionism şi de alte exerciţii sterile".

„Aceste exemple sînt, fireşte, puţine şi ţin de periferia literaturii, nejignind cu nimic frontul unit al poeţilor combatanţi. Dar ele există totuşi. Intîlnim uneori, în reviste, poezii confuze, în care strofe întregi se referă la simţăminte minore, la o întreagă botanică lirică, — pentru ca abia finalul poeziei să actualizeze de circumstanţă, printr-o iscusită aducere din condei. In asemenea poezii — a spus vorbitorul — se caută asociaţiuni arbitrare, imagini intenţionat „şocante" — ceea ce constituie un artificiu incompatibil cu ideile realismului socialist.

Multitudinea stilurilor în cadrul realismului socialist, nu are nimic comun cu atari inovaţii. Discuţiile duse în jurul noţiunii de contemporaneitate au arătat cu prisosinţă acest lucru.

Noi vrem să fim cu toţii poeţi pătrunşi de vibraţia contemporaneităţii. Noţiunea de modernitate a însemnat, în toate timpurile, stringentă contemporaneitate şi a însemnat ţinerea pasului cu timpul. Ceea ce e ciudat la aşa-zişii poeţi „modernişti", e faptul că ei sînt, în fond conservatorişti. Sînt conservatorişti fiindcă reiau maniere prăfuite, clasate încă de mult de către istoria literaturii la capitolul insucceselor şi sînt conservatorişti prin paseism, poeţii respectivi începîndu-şi hronograful de la omul din Neanderthal şi aducîndu-l pînă la căderea Cartaginei sau pînă la perioada lui Vlad Ţepeş, aidoma cronicarilor care îşi începeau letopiseţul de la Noe şi potop şi-l duceau pînă unde le îngăduia puterea.

Constatarea de mai sus ne întristează, dat fiind că parte dintre poeţii împricinaţi sînt oameni de talent. Socotesc însă că ar fi bine pentru ei, pentru însăşi arta lor, să renunţe la această cochetărie mic-burgheză. Nu pentru o artă simplistă, fără inovaţii, fără îndrăzneli, ci pentru una modernă, a epocii noastre de construire a socialismului".

In încheiere Al. Andriţoiu s-a referit la o anume comoditate cu care sînt tratate, uneori, temele industriei socialiste. „Biroul e mai comod decît terenul. De la birou te poţi informa, din gazete, despre unele mici peripeţii, comode şi lesne de tălmăcit într-un reportaj liric. Cîntăm uneori noile construcţii fiindcă ele au linie şi policromie şi ne ispitesc mai uşor imaginile. Realitatea socialistă ne cere o poezie profundă, la un înalt nivel ideologic şi artistic".

In cuvîntul său EUGEN JEBELEANU s-a ocupat de condiţiile deosebit de favorabile create de către Partid, de către regimul democrat-popular muncii literare şi de felul vertiginos în care se formează conştiinţa cititorului contemporan, receptivitatea lui faţă de operele de artă: „Trăim vremuri nemaiintîlnite, al căror chip măreţ merită să rămînă oglindit în elocvente opere de artă. Cunoaştem rostul poeziei. Şi în lună omul va avea nevoie — după expresia unei comsomoliste despre care vorbeşte Ilya Ehrenburg — de o ramură de liliac. Acesta e farmecul ce nu se va stinge niciodată al poeziei. Ramură de liliac, desigur, dar şi armă de şoc — poezia noastră (sînt convins) va şti şi de acum înainte să se facă demnă de oamenii care pe faţa întregului pămînt reprezintă ideile socialismului, ale păcii şi progresului. Din punctul meu de vedere — spunea Maiakovski — cea mai bună operă poetică va fi cea scrisă potrivit unei comenzi a Kominternului, avînd ca scop victoria proletariatului, transmisă prin cuvinte noi, expresive şi de înţeles pentru toţi, scrise pe o masă bine echipată şi livrată redacţiei dintr-un avion. E potrivit, cred, acum cînd puţin timp ne mai desparte de Congresul Partidului, să reflectăm asupra acestor cuvinte înţelepte şi stimulatoare". In continuare, Eugen Jebeleanu a făcut o seamă de propuneri privind munca de editare şi de difuzare a cărţilor care să pornească de la o amplă şi profundă cunoaştere a necesităţilor spirituale actuale ale cititorilor.

DAN DEŞLIU a considerat că „raportul e bun, serios, lucrat cu adîncime şi convingător prin argumentarea pe care a dat-o în sprijinul celor susţinute". Referindu-se la problemele poeziei, vorbitorul a spus: „Este foarte important să avem în vedere în ce măsură ele corespund cerinţelor esenţiale ale metodei realismului socialist". El a atras atenţia asupra pericolului infiltraţiilor modernismului, care poate vicia creaţia unor tineri poeţi „Aici este vorba de o falsă inovaţie. Se mai discută despre spiritul modern. Dar spirit modern în literatură, înseamnă, după părerea mea, însuşirea şi punerea în practică a concepţiei clasei muncitoare despre lume, despre societate, adică simţul colectivităţii. Ce este specific omului modern? Acest simţ tot mai dezvoltat al socialului, al societăţii, al relaţiilor foarte puternice dintre individ şi societate. Omul nou participă ca un atom al unui urias organism care se cheamă societatea timpului său, societatea socialistă."

Vorbitorul a cerut criticii literare să delimiteze producţiile poetice care se preocupă de probleme strict individuale, de un univers foarte redus, arătînd că ele sînt incompatibile cu realismul socialist. Dan Deşliu s-a referit la unele poezii publicate în „Steaua", exprimînd părerea că ele reprezintă o fugă de temele actualităţii, un fenomen negativ în dezvoltarea poeziei noastre.

Vorbitorul a arătat că „unii din poeţii tineri urmează linia unui vag lirism, descriind frămîntările sterile, ale unui eu foarte mărunt, foarte dezlegat de problemele mari, profunde, ale societăţii timpului nostru, ale patriei noastre". El a cerut ca în activitatea viitoare, conducerea Uniunii Scriitorilor să se preocupe mai intens de problemele ideologice, de conţinut, ale îndrumării creaţiei literare.

In continuare Dan Deşliu a discutat despre atenţia care trebuie acordată problemelor tineretului scriitoricesc din provincie. „Am avut de curînd prilejul să particip la o consfătuire cu cercurile literare din regiunea Craiova. Sigur că organizatoric, cercurile literare nu depind de noi, dar dintr-un anumit punct de vedere sîntem obligaţi să ne preocupăm de aceste nuclee de dezvoltare a unor oameni de cultură, a unor eventuali scriitori în viitor". El a criticat munca unor cercuri literare din regiunea Craiova, unde îndrumările nu sînt date întotdeauna de persoane competente, cu dragoste pentru literatura noastră nouă.

„Ar fi necesar, a spus Dan Deşliu, ca într-un mod mai stăruitor să ne ocupăm direct de cercurile literare din ţară mergînd pe teren să le dirijăm activitatea. Vom crea astfel o bază pentru a se ridica de acolo, dacă nu mereu valori literare foarte puternice, dar oameni de cultură care să contribuie la promovarea tendinţelor sănătoase, noi, ceea ce interesează poporul nostru în literatură şi artă"

In cuvîntul său, EUSEBIU CAMILAR a apreciat raportul prezentat pentru caracterul său combativ. El a vorbit apoi despre importanţa literaturii ştiinţifico-fantastice.

„Cu toţii sîntem de acord — a spus vorbitorul — că această literatură este o literatură a viitorului. Un gen literar atît de dificil, care cere o profundă pregătire ştiinţifică, o necontenită asimilare de cunoştinţe, nu poate fi servit de nişte oameni necalificaţi".

In continuare, Eusebiu Camilar a vorbit despre îndrumarea de către scriitori a cercurilor literare din uzine şi despre necesitatea contactului mereu împrospătat cu cititorii din ţară.

„In legătură cu problema atît de discutată a cunoaşterii vieţii, eu cred că tot cunoaşterea vieţii înseamnă răspunsul scriitorilor la invitaţiile pe care le primesc din provincie, din oraşe şi chiar din sate.

Cu acest prilej am să spun că am fost într-un sat foarte departe, tocmai la Covăsinţ, de care nu auzisem niciodată şi mi-am dat seama, poate mai puternic decît oricînd, cum este reflectata literatura noastra, literatura zilelor noastre, în această oglinda vasta care este conştiinţa cititorilor. De exemplu, am văzut „Surîsul Hiroşimei" o dramatizare a lucrarii lui Jebeleanu, montat cu copiii din satul Covăsinţ. M-am înfiorat cînd i-am auzit cîntînd corul copiilor din Hiroşima.

Eu cred că nu ar fi rău dacă am răspunde cu toată dragostea la aceste invitaţii. De foarte multe ori s-a întîmplat că pionierii s-au întors de la gară cu florile veştejite în mînă, aşteptînd să coboare din tren scriitorul.

Eu cred că aceasta face parte din etica cea mai elementară a vieţii noastre scriitoriceşti; astfel de comportari trebuie reprimate la timp şi drastic".

„Mulţi dintre tinerii mei colegi — a continuat vorbitorul — sînt parcă cuprinşi de o îmbătrînire prematură. După primele drepturi de autor, tinerii debutanţi devin „profesionişti" fără să cunoască de fapt o profesiune, fără să cunoască o meserie sigură; îi cuprinde, nu ştiu de ce, muşchiul fotoliilor comode... Experienţa de viaţă, contactul neîntrerupt cu bulboana vie a freamătului — iată singurul loc menit artiştilor care vor să reflecte în imagine, adevărul".

In încheiere, Eusebiu Camilar a adresat un apel scriitorilor ca să sprijine activitatea cercurilor literare.

Luînd cuvîntul, NAGY ISTVAN s-a arătat întru totul de acord cu raportul, accentuînd că problemele literaturii de limbă maghiară din R.P.R. sînt aceleaşi cu ale întregii noastre literaturi realist-socialiste. In continuare, vorbitorul a spus:

„Aş vrea să accentuez un lucru. Tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej venind la noi, la conferinţa regională de partid, a spus — între altele — că oriunde te-ai duce în regiunea Cluj, sau în alte regiuni ale ţării, eşti martor în ce frăţie şi prietenie construiesc socialismul muncitorii romîni cu munictorii de alte naţionalităţi.

Sigur că această situaţie se datoreşte politicii consecvent leniniste a partidului nostru, felului cum sînt educate masele — şi cred că aici un rol l-a avut şi literatura noastră, care a întărit spiritul internaţionalist proletar şi pe acela al patriotismului socialist."

„Datoria noastră, a scriitorilor, este ca să facem o literatură în care să oglindim mai mult şi mai bine realităţile noi ale patriei noastre. Cu alte cuvinte, trebuie să aducem contribuţia noastră la educaţia comunistă şi, în această privinţă, la Cluj, revistele „Utunk" şi „Tribuna", mai ales în anul trecut, au făcut foarte multe lucruri.

Dacă răsfoim, de pildă, revista „Utunk" de la primul ei număr pînă la numărul 52, vom putea citi reportaje literare foarte reusite din Constanţa, din Deltă, din Moldova, de la Bicaz, de la Reşiţa, de la Hunedoara, din regiunea Baia Mare, despre diferite gospodării agricole colective, despre atelierele artiştilor, laboratoarele savanţilor, cu alte cuvinte vom avea o imagine complexă a patriei noastre şi trebuie accentuat acest lucru, fiindcă populaţia minorităţilor naţionale n-a avut pînă în regimul nostru o imagine complexă asupra patriei noastre. De abia în zilele noastre ea începe să cunoască ce înseamnă patria noastră, Republica Populară Romînă.

Eu am simţit nevoia să accentuez acest lucru, ca un succes".

Referindu-se în continuare la sarcina terminării construirii socialismului prin planul de 6 ani — sarcină la care s-a referit tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej, vorbitorul a spus:

„Ce înseamnă pentru noi, scriitorii, această sarcină? Oare avem şi noi datorii în această privinţă? Avem. Eu aş spune că trebuie să desăvîrşim zugrăvirea omului comunist, caracterul lui comunist, moala comunistă şi toate însuşirile care aparţin omului comunist".

In cuvîntul său ION BANUŢĂ s-a referit la relaţiile dintre scriitori şi editurile literare: „Scriitori şi editori, cu toţii sîntem ostaşi de primă linie ai frontului nostru ideologic, strîns uniţi în jurul partidului, care neîncetat ne îndrumă spre victorii din ce în ce mai cuprinzătoare şi mai adînci totodată, arătîndu-ne nu numai sectoare întregi din realitatea noastră nouă în continuă prefacere, pe care nu le-am cuprins încă cu mijloacele noastre scriitoriceşti (şi editoriale, în acelaşi timp), dar şi felul în care putem oglindi mai bine locurile pe unde am trecut. Partidul ne arată obiectivele spre care să ne îndreptăm paşii, dar ne şi îndeamnă să păşim energic şi eficace spre cucerirea completă a acelor obiective. Partidul ne cere cărţi bune, în care viaţa nouă a poporului nostru să fie oglindită adînc şi complex, cărţi de o înaltă valoare artistică, care să pătrundă în masele cele mai largi ale poporului, insuflîndu-le noi elanuri în activitatea lor constructivă".

După ce a arătat realizările şi deficienţele muncii editoriale din ultimul an, Ion Bănuţă a subliniat necesitatea promovării literaturii de actualitate.

Vorbitorul a propus unele măsuri pentru îmbunătăţirea muncii editoriale, pentru înlăturarea deficienţelor care se mai semnalează. Apoi, vorbitorul a adăugat:

„Să organizăm dezbateri mai largi în jurul lucrărilor existente în redacţiile noastre, — dezbaterea publică a problemelor de ideologie, de creaţie ştiinţifică şi artistică, fiind, aşa cum a spus tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea ţinută la conferinţa organizaţiei regionale de partid Cluj «una din cele mai preţioase forme ale muncii ideologice în rîndurile intelectualităţii».

In încheierea cuvîntului său tov. Ion Bănuţă a subliniat utilitatea unei munci colective la un înalt nivel ideologic.

VERONICA PORUMBACU a vorbit despre importanţa pe care o are în creaţia sa participarea la activitatea culturală a fabricei „Bumbacul". Ea a spus: „Munca mea de redactor voluntar e doar poarta spre viaţa uzinei. Şi trebuie să vă spun că în ultima vreme am din această activitate satisfacţii reale. Scriu în paginile jurnalului local despre problemele tovarăşilor din întreprindere, deci trebuie firesc, să particip la ele; cunosc acum nu doar uzina în care se află sediul redacţiei, dar şi fabrica de mătase, de alături; am prietene şi într-una şi în cealaltă.

Fireşte, poeziile şi cu atît mai puţin romanele despre sufletul uzinei nu se nasc imediat. Dar spiritul, unghiul nostru de vedere se schimbă prin munca de pe lîngă redacţiile ziarelor de uzină. Noi înşine, dăruindu-ne din timpul nostru, ne facem un preţios dar, al cunoaşterii vieţii. In acest sens mai pot aminti un mijloc folosit de Uniunea noastră. Există acum periodicele deplasări ale publicaţiilor literare în diverse întreprinderi din capitală, ca şi în diferite regiuni ale ţării. Cu aceste ocazii am verificat la Galaţi şi Brăila — că să nu citez decît un exemplu, — două lucruri: întîi interesul pentru aceste publicaţii, manifestat şi prin afluenţa cititorilor de toate categoriile, nu doar din curiozitate să vadă cum arată scriitorii la faţă, ci interesaţi de ceea ce scriu în gazete, discutînd la un nivel înalt, probleme literare care le sînt mai apropiate".

Amintind apoi despre faptul că în poezia noastră s-au ridicat în ultimii ani tot mai multe elemente tinere talentate, Veronica Porumbacu a relevat necesitatea popularizării succeselor poeziei noastre peste hotare. In încheiere ea a spus:

„In momentul de faţă, cînd ne stă înainte sărbătorirea acestor două glorii ale literaturii noastre, Mihail Sadoveanu şi Tudor Arghezi, nici un efort nu trebuie precupeţit, pentru ca presa şi editurile să oglindească acest eveniment, să transmită mesajul marilor noştri scriitori. Cred că eforturile viitoare vor contribui ca literatura noastră să ocupe pe plan universal locul pe care-l merită".

AL. I. ŞTEFANESCU, a arătat că în munca redacţională a editurilor beletristice există încă unele deficienţe atît în ce priveşte viziunea de ansamblu cît şi în ce priveşte acurateţa şi operativitatea rezolvării manuscriselor. Uniunea Scriitorilor trebuie să activizeze munca acelor scriitori care sînt membri în Consiliul superior editorial sau în consiliile redacţionale ale editurilor. De asemenea e necesară o mai profundă studiere, de către Biroul Uniunii şi de către Birourile Secţiilor de Creaţie, a planurilor tematice de apariţie sau de perspectivă, prezentate de editura spre consultare.

Subliniind că „izvorul creaţiei literare se află în viaţa de toate zilele a poporului muncitor" vorbitorul a spus: „Rostul nostru principal este acela de a scrie opere literare puse în slujba poporului. Dar acest lucru e posibil nu numai stînd la masa de scris, ci mai ales fiind permanent prezenţi în muncile aşa-zis organizatorice, în treburile zilnice ale gospodăririi socialiste, în viaţa politică în înţelesul ei cel mai larg. Din exercitarea perseverentă a tuturor acestor drepturi pe care ni le-a dat partidul clasei muncitoare se trage substanţa cea mai preţioasă a scrierilor noastre."

*) (Vezi „Gazeta literară" nr. 16 şi 17).

CONCLUZII

Concluziile Plenarei Comitetului au fost expuse de tovarăşul MIHAI BENIUC, prim secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Această plenară a Comitetului Uniunii Scriitorilor, este una din cele mai remarcabile pe care le-a avut în general Uniunea Scriitorilor în existenţa ei şi acest eveniment are loc, după cum vedeţi, în zilele de 28 şi 29 martie, cînd se împlinesc 11 ani de la înfiinţarea Uniunii Scriitorilor. Deci putem să privim înapoi oarecum şi să ne dăm seama de activitatea noastră pe un interval de timp mai mare. Desigur că nu este vorba să analizăm activitatea de 11 ani a Uniunii Scriitorilor şi a scriitorilor, ci de a lua o parte din ea, ca la un examen, cînd spui ceea ce s-a dobîndit în aceşti ani, concretizaţi printr-o mostră. Mostra în mod oarecum firesc este aceea a anului 1959, cel mai apropiat de noi din cei trecuţi, care ne poate arăta şi ceea ce am dobîndit în această perioadă de timp încă nu prea lungă, dar totuşi extrem de importantă în viaţa noastră literară şi ceea ce nu am reuşit să facem şi mai ales ceea ce trebuie, în perspectiva viitorului, să realizăm.

Ceea ce desigur noi am realizat în aceşti ani este o literatură de tip nou, pusă în slujba oamenilor muncii, intemeiată pe ideologia marxist-leninistă şi îndrumată de partidul clasei muncitoare.

Am reuşit deasemenea să închegăm un front literar de o unitate, de o coeziune demne de invidiat. Atît caracterul de noutate al literaturii noastre, în sensul de literatură de tip nou, cît şi unitatea frontului, sînt uşor de constatat chiar din realizările şi din viaţa literară a ultimului an, anul 1959.

Eu nu aş vrea să stărui prea mult asupra acestor realizări în ceea ce priveşte aspectele lor pozitive, nici asupra unităţii frontului nostru literar, mulţumindu-mă doar să spun atît, că fără îndoială astăzi literatura noastră se caracterizează prin actualitate şi partinitate şi că în afara frontului nostru literar nu rămîne nici o forţă mai de seamă a scrisului nostru. Nu este puţin, este foarte mult şi în acelaşi timp este foarte promiţător pentru dezvoltarea literaturii noastre în viitor. Dar dacă stăm să comparăm literatura cu celelalte sectoare de viaţă socială, totuşi trebuie să scădem aprecierea la un anumit nivel al modestiei.

Cînd ne gîndim bunăoară ce înseamnă nume geografice care au devenit mai mult decît populare în viaţa noastră socială, tocmai datorită construcţiei socialiste, cum este Bicaz, Oneşti, Săvineşti, cînd ne gîndim ce au realizat oamenii muncii în acelaşi număr de ani, cu ce eforturi, cu ce avînt, cu ce entuziasm şi cu ce avantaje mult mai mici pentru propria lor viaţă, atunci noi, scriitorii, trebuie să recunoaştem că singura trăsătură care se cuvine să o manifestăm, raportîndu-ne la ceilalţi, este modestia. De altfel, modestia în general trebuie să fie o caracteristică a oamenilor care trăiesc în regimul de tipul celui de la noi. Şi tocmai cînd am ajuns la această constatare trebuie încă o dată să ne întrebăm ce am realizat şi cum am muncit.

Eu am auzit tot ce s-a spus aici, pe lîngă raport, pe care îl cunosteam, şi trebuie să subliniez şi eu acelaşi lucru, că fără îndoială anul 1959 aduce o contribuţie de aşa natură, încît profilul literaturii noastre devine în mod vădit realist-socialist. Indeosebi în domeniul prozei se adevereşte acest lucru. Volumele de proză de actualitate au început să devină mai frecvente, numărul scriitorilor care se angajează în acest sens, în deosebi al celor tineri, se înmulţeşte mereu, iar proza, înainte foarte rar abordată, privind lupta partidului în ilegalitate, şi-a făcut apariţia în aşa fel încît, fără îndoială că ea de acum înainte promite să devină una din trăsăturile literaturii noastre. Fără îndoială atît în ceea ce priveşte actualitatea, cît şi lupta din trecut a partidului, noi ne găsim abia la începuturile noastre, adică abia am împlîntat plugul în ţărînă şi urmează abia de acum să tragem brazda care să deschidă în faţa noastră ogoare rodnice. De aceea cele mai multe deficienţe le găsim chiar în literatura care priveşte lupta revoluţionară a partidului. Lucrul e uşor explicabil, deoarece în acest sector avem o experienţă mai redusă şi spre deosebire de actualitate, care se găseşte în permanenţă sub ochii noştri, lupta din trecut a partidului ne este mai puţin cunoscută. Ea se găseşte în documente, se găseşte în memoria luptătorilor din epoca aceea, printre care, în realitate, au fost foarte puţini scriitori. Deşi este un sector al vieţii noastre socialiste, extrem de important, pentru că a fost hotărîtor pentru istoria ţării noastre, mai rămîne un sector însă care se cere desvăluit, se cere studiat, se cere urmărit încă prin stat de vorbă cu persoanele care cunosc epoca aceea, lupta din ilegalitate, încît am putea spune că aceea ce s-a făcut este aproape mai puţin decît un început, atît de mult mai este încă de înfăptuit.

Criticile, aduse îndeosebi după articolul salutar pentru critica noastră, din „Scînteia", care a înlăturat metodele apologetice în oarecare măsură, încă nu complet, au dezvăluit şi deficienţele cărţilor noastre. Nu am să le iau pe toate de-a rîndul. In orice caz una din lipsurile acestor cărţi este faptul că cei care le-au scris nu au reuşit să privească realitatea de atunci dintr-o perspectivă care să le dea o vedere de ansamblu în aşa fel asupra situaţiei încît cine citeşte cărţile noastre, să aibă în cap clară imaginea mişcării din ilegalitate a partidului. Aceasta este oarecum o trăsătură generală a cărţilor privind epoca, — romanele lui Eugen Barbu, Zaharia Stancu şi M. Beniuc, fiecare însă avîndu-şi şi lipsurile sale specifice. Mă voi referi numai la ale mele.

Am publicat o jumătate dintr-o carte, pentru că volumul din „Pe muche de cuţit" este doar jumătatea cărţii, cealaltă jumătate fiind gata de pe atunci. Din această jumătate au putut să reiasă destule deficienţe ale cărţii, pentru ca să-mi dau seama ce nu este bine închegat în ea. Cartea este un rezultat în mare parte a experienţei de atunci a autorului. Tocmai în aceasta constă şi defectul ei, că se bazează pe cunoştinţele mele proprii, că este o carte în mare măsură de impresii personale care devin copleşitoare. Din cauza „acceleratorului" pe care l-am pus în funcţiune în epoca din preajma celei de-a 15-a aniversări de la eliberare, nu am căutat ca aceste cunoştinţe dobîndite prin experienţa din acea epocă să le întemeiez pe un studiu al faptelor, al documentelor şi al confruntărilor mai masive. Am stat de vorbă cu mulţi oameni, dar nu destul pentru ca imaginea făcută de mine despre acea epocă să fie mult mai apropiată de realitatea istorică. Nu că aş fi avut vreodată de gînd să fac istorie, însă literatura nu trebuie să ajungă în contradicţie cu realităţile istorice. Aceasta este o lipsă a cărţii mele. Lipsurile celorlalţi autori sînt niţel deosebite, dar pînă la urmă dacă studiem sau analizăm fenomenul în general reiese că lucrările noastre care au fost scrise pentru a 15-a aniversare, nu se bazează pe o cunoaştere destul de temeinică a realităţii.

Ştiţi ce spune Lenin despre slaba cunoaştere a vieţii. Orice lucrare artistică care se bazează pe o cunoaştere insuficientă, netemeinică a realităţii, este schematică şi fără îndoială că lucrările noastre suferă de un anumit schematism, rezultat din lipsa de adîncire a realităţilor din vremea luptei ilegale a partidului.

Fenomenul, desigur, nu trebuie să ne descurajeze. Părerea mea este că tocmai ştiind exact unde sînt lipsurile noastre, ştiind tot aşa de bine că putem să suplinim aceste lipsuri prin cunoaştere, putem să mergem fiecare din noi şi alţii dintre noi, mult mai departe. Drumul deschis este cel adevărat, dar se găseşte la începutul său şi trebuie dus cu mai multă pricepere înainte.

S-a vorbit în raport şi despre poezia noastră şi s-au arătat succesele şi insuccesele ei. Poeţii care au vorbit aici au vorbit foarte frumos. Personal sînt însă un pic întristat că tovarăşii nu au pus mai mult accentul pe înseşi problemele de conţinut şi de orientare ale poeziei noastre în momentul de faţă, fără să uite o clipă măiestria, — măiestria, puntea de aur pe care poezia trece de la poet la inima cititorului. Aceasta eu o presupun de acum de la sine înţeleasă, tot aşa cum presupun de la sine înţeles talentul. Nici nu vorbesc despre talent deoarece nici un scriitor care a trecut pe la Uniunea Scriitorilor nu s-a plîns de lipsă de talent!... Trebuia să se pună mai larg problemele poeziei din punctul de vedere al acelora cărora noi ne adresăm astăzi, al clasei muncitoare, lumii muncitoare. Poezia noastră trebuie să fie mai populată de sentimentele acestei lumi, de ideile, de felul de a vedea, de imaginile izvorite direct din această lume, şi cred că din acest punct de vedere poezia noastră are încă serioase deficienţe.

Despre dramaturgie nu am să spun prea multe, cu atît mai mult cu cît partea aceasta din raport a fost foarte bine dezvoltată, atît din punct de vedere al aprecierilor pozitive cît şi al criticii aduse, atît dramaturgiei ca atare cît şi muncii de la Uniunea Scriitorilor din acest punct de vedere, al secţiei respective, cu implicitele răspunderi ale conducerii Uniunii Scriitorilor.

Totuşi ceea ce este caracteristic şi pentru dramaturgie este tocmai acest fenomen: încercarea de a îmbrăţişa noul din viaţa ţării noastre, nu numai din prezent, ci şi din trecut, acea parte îndeosebi care a dus la acest nou, adică elementul revoluţionar din ţara noastră, din trecutul ei apropiat, care ne-a dus la zilele de-acum.

Foarte bine au făcut şi raportul şi cei care au luat cuvîntul că au subliniat importanţa reportajului. Aş putea spune că aceasta este poarta (o poartă triumfală) pe care trebuie să intre oricine în literatură.

Imi aduc aminte ce spunea odată Geo Bogza despre reportaj — că reportajul se scrie cu o pană cu vîrf de diamant.

Intr-adevăr, realitatea noastră nouă, construcţia socialismului ar trebui să se scrie cu o pană de aur cu vîrf de diamant, ca să poţi să redai măreţia acestor vremuri. Putem să ne întrebăm pe ce ne vom baza în viitor ca să reconstituim imaginea desfăşurării vieţii noastre de astăzi, dacă nu vom dispune de reportajele de-acum?

Trecînd la problemele criticii literare tovarăşul Mihai Beniuc a spus: Critica noastră literară în ultimul timp a început să ne ajute mai mult. Criticii au început să gîndească mai temeinic cum trebuie să abordeze problemele literaturii, ca ele să corespundă celor ce spunea, în articolul contra apologetismului, „Scînteia". Critica noastră trebuie să fie o critică ştiinţifică, obiectivă, principială, bazată pe marxism-leninism în judecarea estetică a conţinutului lucrărilor noastre.

Eu nu aş vrea să afirm că am ajuns prea departe în această privinţă, dar totuşi sîntem pe drumul just şi criticii noştri au început să abordeze cu curaj din acest punct de vedere lucrările literare, uitînd că scriu despre Beniuc, despre Stancu, despre Barbu ş.a. deci fără să-i tămîieze.

Criticii noştri nu sînt nişte aparate care înregistrează defectele în mod mecanic. Nu este mecanică opera pe care o facem noi, nu este un instrument mecanic nici sufletul criticului. Cu dragoste facem noi ceea ce facem, chiar cînd facem greşeli. Am pus foarte multă dragoste cînd am scris cărţile noastre, renunţînd la timp şi la altele. Criticii fac aceeaşi treabă cînd scriu despre cărţile noastre. Nu trebuie să fie reci la suflet atunci cînd o fac. Ei sînt nişte părtaşi la acelaşi fenomen literar şi caută să-l pătrundă, să-l înţeleagă şi să-l explice, atît pentru scriitori cît şi pentru cititori şi este util şi unora şi altora.

Mulţi dintre cititori vor să afle ce spune critica despre o carte, şi după ce au citit o recenzie, o cronică, un studiu, ei se apropie şi mai mult şi mai cu drag nu numai de literatură, ci şi de realitate. Acest lucru însă trebuie să-l facă şi scriitorul. Să creadă în critică şi să caute să profite de ceea ce poate să-i ofere ea. Cred că şi tov. Chiriţă, dacă se va gîndi bine, va înţelege că i-a folosit critica care i s-a adus şi care i se va mai aduce, în orice caz.

In ceea ce priveşte cele două aspecte care nu mai caracterizează literatura noastră de acum înainte, decît în cazuri foarte rare, apologetismul şi negativismul, eu le consider totuşi fenomene la care trebuie să fim foarte atenţi. Totdeauna principialitate, obiectivitate ştiinţifică, dar din inimă, dar cu suflet. Să te apropii de opera literară cu dragostea cu care se apropie grădinarul de flori primăvara cînd le potriveşte ţărîna la rădăcină, cînd urmăreşte mugurii care răsar sau prima floare care rîde în soare. Aceasta cerem noi de la criticii noştri".

Vorbind despre activitatea Uniunii Scriitorilor, tovarăşul Mihai Beniuc a arătat că trebuie sporit aportul de iniţiativă al forurilor de conducere cum ar fi Comitetul Uniunii Scriitorilor şi să se arate o mai mare preocupare pentru problemele teoretice ale literaturii în cadrul Biroului şi Secretariatului. „Ne-am pierdut adeseori, a spus vorbitorul, în preocupări cu caracter practicist, în a răspunde la nevoi imediate şi am avut mai puţin preocupări cu caracter teoretic. Aceasta nu înseamnă că nu au existat nici măcar în munca practică din viaţa literară, în cadrul căreia se urmărea în chip susţinut ce s-a făcut în toate sectoarele, dar nu au existat cum ar fi trebuit. Dacă ar fi fost mai intense, atunci şi literatura noastră din 1959 şi anii precedenţi ar fi fost mai bună şi mai puţin expusă justificatelor critici care i se aduc.

Au avut un mare succes de public cărţile privind actualitatea, lupta partidului. Este un fenomen într-adevăr îmbucurător, dar în această împrejurare trebuie totuşi pusă întrebarea: Oare din cauza valorii lor excepţionale s-au vîndut sau din cauză că exista o mare sete pentru aceste cărţi şi că oamenii care citesc astăzi au receptivitatea necesară şi nevoia puternică de a cunoaşte actualitatea, de a cunoaşte lupta partidului? Mai curînd acesta este adevărul, pentru că ştim ce deficienţe au cărţile, iar faptul că s-au vîndut dovedeşte că noi astăzi în ţară avem o masă de cititori cu conştiinţă înnoită, nouă, gata să primească noul, gata să primească acea literatură pe care o cere îndrumarea partidului. Obligaţia noastră este de a face o literatură mult mai bună decît am făcut pentru a răspunde acestei nevoi a maselor.

Cred că decalajul care există pe de o parte între nevoia de a citi a maselor şi între calitatea şi conţinutul cărţilor noastre, este o dovadă şi a slabei noastre legături cu aceste mase. Noi nu cunoaştem încă deajuns şi nu participăm deajuns la viaţa nouă a maselor muncitoare din ţara noastră, atît în ce priveşte şantierele, uzinele, fabricile, cît şi în ce priveşte satul. Ce trebuie să vedem noi la oamenii muncii şi ce trebuie să reliefăm ca nou în viaţa noastră astăzi, în prim plan literar? Trebuie să ne gîndim că omul muncii nu este pur şi simplu acela care a fost în trecut. Gîndiţi-vă la raporturile noi de clasă, noile relaţii sociale, acea colosală transformare care se produce în personalitatea omului faţă de condiţiile capitaliste. Personalitatea mai cu seamă a omului muncii era schilodită, el fiind obligat să se dezvolte într-un anumit sens. Trebuia de la vîrsta de 12—13 ani să intre în procesul de producţie şi îl păstra pe cît putea acolo exploatatorul, apăsîndu-l, ţinîndu-i în întuneric conştiinţa. In condiţiile construirii socialismului, în ceea ce priveşte conştiinţa omului, cerem o luminaţie „a giorno", iar în ceea ce priveşte personalitatea, cerem să i se dea fiecăruia posibilitatea să-şi manifeste şi să-şi dezvolte toate însuşirile sale — în cercuri literare, ştiinţifice, echipe artistice, pe lîngă însăşi activitatea sa obişnuită de producţie.

Noi avem o concepţie radical deosebită despre personalitatea umană decît există în lumea capitalistă. Aceasta trebuie să fie în atenţia noastră atunci cînd ne apropiem de oameni şi să vedem în ce măsură se dezvoltă însuşirile lor personale şi unde ajung oamenii cu aceste însuşiri.

Omul de abia acum devine cel mai interesant fenomen care se poate imagina. Acum în condiţiile noi de schimbare de raporturi de clasă, de construcţie socialistă, de dispariţie treptată a oricărei posibilităţi de exploatare a omului de către om.

Dacă noi o să reuşim să plasăm în

(Continuare în pag. 6)

CONCLUZII

(Urmare din pag. 5)

centrul preocupărilor noastre omul muncii nou, cu posibilitățile lui de dezvoltare, ale personalității sale, cu tot ceea ce s-a făcut pînă acum pentru acest om și cu ceea ce au făcut oamenii înșiși în această epocă, atunci noi putem să spunem că am văzut măcar și am început să ne apropiem cu temeinicie de obiectul principal al creației noastre literare.

Acum cîțiva ani se ridica această problemă: eroul pozitiv. Totdeauna reușea mai bine eroul negativ decît cel pozitiv. In momentul de față se poate spune că scriitorul oriunde poate să vadă eroul pozitiv, greutatea e mai mult a alegerii. Mai greu este să dai peste cei negativi. Dar ei, eroii pozitivi in mare număr, încă nu există în literatura noastră. Pe drept cuvînt ni se face obiecția că nu am dat încă romanul mare al clasei muncitoare.

Nu avem o carte despre clasa muncitoare încît să spunem: aici se oglindește din plin lupta ei; uriașa ei muncă și succesele ei în construirea vieții noi și ducînd întregul popor pe drumul revoluției leniniste.

In continuare tov. Mihai Beniuc a spus: Eu nu vreau să trec în revistă tot ceea ce s-a discutat în această ședință a noastră, nu ar fi așa de ușor, ar trebui să scot în evidență tot ceea ce s-a spus pozitiv de toți tovarășii și ar fi multe de spus și toate merită să fie luate în considerație.

Aș ține să mulțumesc tuturor acelor tovarăși care ca tov. Eftimiu, Ion Marin Sadoveanu, Perpessicius au vorbit cu atîta dragoste, cu atîta însuflețire de ceea ce se face în momentul de față la noi în țară și de ceea ce trebuie să fie literatura noastră nouă. Nu mai amintesc decît cu numele pe tov. Demostene Botez care se găsește cot la cot cu noi în toată activitatea noastră, dovedind aceeași tinerețe care o dovedesc cei mai tineri dintre noi.

Aș vrea să salut cu bucurie faptul că tov. Philippide a vorbit așa de frumos aici, atrăgîndu-ne atenția asupra unor fenomene importante din literatura noastră, arătînd cum participă el cu inima și cu priceperea sa de om încercat în ale literaturii, la problemele realismului socialist, la viața noastră nouă literară. Vă aduceți aminte cum a accentuat cît de mult ar trebui să ne preocupăm de manualele noastre literare. Este o problemă vitală, or noi încă nici pe departe nu am apucat să punem această problemă, să ne preocupăm de ea. Trebuie să ne gîndim că nu am pus încă nici în mîna profesorilor manualele de literatură corespunzătoare nici nu sîntem întotdeauna preocupați atunci cînd scriem să scriem și pentru cei mai mici care sînt viitorii constructori ai comunismului.

Ar trebui să mulțumesc tuturor tovarășilor care au luat cuvîntul pentru că toți au participat și aproape toți au adus o contribuție pozitivă, prețioasă pentru îmbunătățirea muncii Uniunii pe de o parte, pe de altă parte pentru limpezirea problemelor literaturii noastre, făcîndu-l pe fiecare să vadă mai clar pe de o parte frumusețea drumului nostru, pe de altă parte faptul că nici unul dintre noi nu se găsește singur, că sîntem un front larg, unitar, puternic.

Ce concluzii ni se impun nouă din aceste dezbateri? Pentru creația literară noi nu putem să tragem nici o concluzie înainte de a ne grava bine în minte așa încît să nu se mai poată șterge, cuvintele pe care nu de mult, tovarășul Gheorghiu-Dej le-a pronunțat la Cluj în conferința de partid regională de acolo, cu privire la literatură. El a arătat rămînerea în urmă a literaturii față de viață.

Tovarășul Gheorghiu-Dej a spus un lucru foarte important pentru noi, lucru care trebuie să fie o lege de conduită pentru desfășurarea pe mai departe a activității noastre literare: Dezbaterea largă a problemelor literaturii, a rămînerilor în urmă, a insucceselor, a slabei cunoașteri a vieții, în plenarele noastre, în adunările generale, a acelor probleme pe care le ridică literatura noastră astăzi, scoaterea în evidență a tuturor lipsurilor, fără a uita însă succesele obținute. Fiecare din noi trebuie să vină cu propria sa contribuție și loc există nemărginit, cu atît mai mult cu cît spațiul acesta se întinde în viitor spre nesfîrșire. Opera fiecărui scriitor trebuie să fie ca o constelație; cărțile sale să fie ca stelele care fac parte din constelație. Atunci sîntem autori adevărați, cînd figurăm în permanență pe firmamentul literaturii noastre în astfel de constelații, nu atunci cînd am apărut ca o cometă și am dispărut după puțin timp, în ciuda momentanei străluciri.

Pentru a realiza toate acestea este nevoie ca noi să fim îndreptați cu privirea spre o stea și există o singură stea care pe noi poate să ne îndrume fără greș în viața noastră literară. Aceasta este steaua comunismului. Ea trebuie să adune convergent toate forțele creației pentru a le îndruma într-o singură direcție, în direcția în care de altfel se desfășoară întreaga viață a omenirii, către care tind toate popoarele lumii: comunismul.

In ceea ce privește creația noastră, trebuie să cuprindem tot mai mult necuprinsul frumuseților vieții noastre actuale și să le transformăm în imagini nepieritoare în cărțile noastre.

Pentru Uniunea Scriitorilor criticile care s-au adus aici, îndeosebi biroului și secretariatului, sînt edificatoare. Noi știm ce avem de făcut și în hotărîre vom căuta să stabilim toate măsurile necesare pentru a o rupe cu trecutul în ceea ce privește greșelile și să mergem pe un drum așa încît să nu ne fie rușine de cei care construiesc în momentul de față socialismul.

N-aș mai vorbi de unitatea frontului nostru literar pentru că ea există. Aș dori un singur lucru să mai spun în problema unității frontului nostru: să facem ca fiecare din noi să fie interesat ca nici un om al acestui front să nu rămînă neutilizat pentru cauza comună a literaturii noastre, pe drumul realismului socialist, să avem grije și de creația lui și de viața lui personală, de nevoile pe care le are. O grije deosebită trebuie să acordăm tineretului. Avem și comisii speciale, comisia tinerilor scriitori, comisia cercurilor literare, ș.a. Există organele acestea, ele trebuie să fie pătrunse de suflet, de elan pentru a căuta efectiv să rezolve problemele ce li se ridică în față.

Va trebui mult mai multă grije pentru filialele noastre.

O grije cu totul specială va trebui să acordăm muncii în edituri. Eu aș vorbi de un ajutor frățesc pe care trebuie să-l dăm acestor edituri ca să-și ducă munca.

Aș consemna acea experiență pe care a făcut-o în anii trecuți Uniunea Scriitorilor, în 1958—1959, înființînd o comisie specială — organizația de bază împreună cu Uniunea Scriitorilor — care a urmărit zi de zi activitatea editurilor, a scriitorilor pentru a obține acea recoltă pe care o cunoaștem, realizată pentru cea de-a 15-a aniversare și însemnînd un succes în drumul nostru.

Eu cred că această experiență care nu este dusă mai departe (și ea ar trebui dusă mai departe) trebuie dezvoltată, încît editurile să ne simtă ca cel mai apropiat prieten al lor.

Este o sarcină pe care o luăm asupra noastră și pe care o vom duce la îndeplinire.

Una din problemele fundamentale care s-a ridicat de atîtea ori și de către alții este legătura cu viața.

Cred că în privința aceasta ceea ce s-a făcut ca scriitorii să stabilească legături durabile cu întreprinderile noastre este un început promițător. Dar aceasta este totuși numai un început și o rezolvare parțială. Dacă nu vor fi destui scriitori care să stea nu o săptămînă-două, ci luni și poate ani de zile în mijlocul oamenilor muncii, cunoscîndu-le nu numai munca propriu-zisă, ci viața lor în toată complexitatea, personalitatea lor multilateral dezvoltată în epoca socialistă, nu vom avea acel roman al clasei muncitoare de care vorbeam.

Tot ceea ce spun este la fel de valabil și pentru scriitori romîni și pentru cei maghiari, germani, sau de alte limbi care scriu la noi în țară. Cum spunea tov. Nagy Istvan, literatura maghiară și a tuturor naționalităților face parte integrantă din literatura republicii noastre, din literatura noastră de tip nou.

In încheiere aș putea să spun că pentru noi toți trebuie să fie clar că drumul pe care am pornit este cel bun.

In fața noastră stă Congresul al 3-lea al Partidului Muncitoresc Romîn. La acest Congres se va dezbate planul de 6 ani care va realiza socialismul în țara noastră, se va discuta planul de perspectivă prin care va începe apoi desăvîrșirea socialismului.

Fără îndoială că ne găsim într-un moment istoric în care pentru poporul nostru se deschide cel mai lung drum ascendent în istorie. Partidul cînd pornește pe acest drum contează pe entuziasmul mare al maselor muncitoare de la orașe și sate. Știe că omul este acela care va decide această problemă uriașă în viața poporului nostru și că nu poate să nu învingă.

Eu cred că țara noastră întreagă în perspectiva aceasta, trebuie să fie privită ca un uriaș șantier al construcției socialiste foarte avansate. Patria noastră este ca o grădină în care cresc acum bucuriile noi ale vieții, iar creația noastră, a scriitorilor, peste acest șantier uriaș, peste această grădină a vieții noi trebuie să se ridice ca un cîntec minunat al muncii libere.

Mîinile

Cînta-voi, astăzi, mîna muncitoare
A tuturor eroilor din lume,
A milioanelor de oameni fără nume
Ce și-au făcut din muncă sărbătoare
Tot înălțînd cetăți și turnuri și palate.
Și poduri lungi pe rîurile late,
Statui de marmură și arcuri triumfale,
Intr-un avînt reînnoit, necontenit...
In codrul des, în munții de granit,
Tăiat-a omul drumul și tunelul,
A biruit și focul și oțelul.
Pe necuprinsul mărilor încinse
Cu diguri, de talazuri neînvinse,
El a zvîrlit escadrele de bastimente
Ce-nfruntă, falnic, apele demente...
Cu piatră peste piatră a clădit
Profilul Sfinxului și-al Piramidei,
A ridicat grădinile Semiramidei,
Colosul de la Rhodos, farul
Din Alexandria și stăvilarul
In calea fluviilor fără de popas,
Mausoleul din Helicarnas,
Athena, Parthenonul, Colizeul...
A înfruntat și bestia și zeul,
Menit de-a pururi umedei caverne,
El s-a-nălțat pe culmile Olimpului.
Și, înfruntînd împotrivirea timpului,
A făurit atîtea frumuseți eterne!
Mîini albe de var,
Mîini de zidar,
Innegrită mînă de hornar;
Mînă de brutar,
Mînă meșteră care frămînți
Pîinea cea de toate zilele,
Și ne-o împarți și cînți
Inveselind copilele
Care o vor duce caldă pe ogor
Celor ce-au muncit cu spor
In pîrjolul verii
Pînă-n faptul serii,
Plină săptămînă...
Obosită mînă,
Eu te voi cînta,
Imnuri înălțînd în slava ta!

Vînjoase mîini bătătorite
De secerea ce seceră ogorul.
Mîini de copile împletindu-și viitorul
In albul firelor de tort
Alăturea de voi, înțepenite,
Mîini albe sînt mîini de mort.
Voi lăuda și mîna care poartă dalta
Și-n marmură descoperă înalta,
Nemuritoarea operă de forță și de frumusețe
La care veacurile vor veni să-nvețe
Cum poate fi eternizat elanul.
Mîini de fierar înaripînd ciocanul
Ce scapără scîntei pe nicovală
Și supunînd materia rebelă
Prefac oțelul în dantelă
Și stînca în coloană triumfală...
Mîini de savant călite-n apă vie,
Mîini arse de-a metalului sclavie,
Mîini de zețar și de infirmiere
Alinătoare de durere...
Mîini palide de cărturar
Cu degete stropite de cerneală,
Prin care curge inima și gîndul rar
Al nopților de veghe și de osteneală
In urmărirea pasării albastre din zenit,
Mîini ce coboară în adînc, în infinit,
Mîini de poet ce risipesc mărgăritare
Culese în azur de mare-albastră,
Alunecați ușor pe fruntea noastră,
In semn de binecuvîntare!
Mîini roșii de spălătoreasă
Ce se topesc tot frămîntînd leșia deasă,
Zdrelite și umflate-n apele fierbinți,
Sărmane mîini trudite și cuminți,
Și-o frunte mai senină, mîine, mai înaltă..
Mîini care nu stați niciodată laolaltă,
Eu vă sărut!
Uniți-vă!
Iubiți-vă!
Porniți în cel mai vesel danț.
Universală horă,
Hora mîinilor împreunate,
Cîntecul de auroră,
Cîntecul de libertate!

Victor EFTIMIU

CLASA MUNCITOARE ÎN PROZA NOASTRĂ

(Urmare din pag. 1)

lor chipul muncitorului comunist, luptător devotat pentru cauza partidului. Dar mijloacele artistice de realizare a acestor personaje diferă structural, conform personalității artistice a fiecărui creator. Mareș al lui Eugen Barbu este tratat analitic, urmărindu-se de aproape reacțiile psihologice (și prea des, din păcate, fiziologice) în diverse împrejurări în care este plasat personajul. Discuțiile lui Mareș cu Niculescu relevă un om căruia experiența luptei i-a dăruit o anume certitudine a gesturilor, o maturitate a înțelegerii circumstanțelor, oroarea de patetism. Personajul lui Barbu e însă prezentat unilateral, mai mult într-o dinamică a faptelor și a senzațiilor și aproape de loc în mișcarea ideilor, a gîndirii sale de comunist.

Nea Vițu, personajul lui Teodor Mazilu, este construit mai curînd sintetic, prin mijloace clasice, reliefîndu-se ca un **caracter**. Calea lui Mazilu este cea a portretizării în ipostaze succesive și Nea Vițu se conturează din paginile „Barierei" ca un filozof și politician, deprins să judece lucid esența fiecărui fapt sau a fiecărui om cu care vine în contact și să transmită, cu umorul inteligent care-l caracterizează, concluziile sale asupra acestora. Nea Vițu trăiește mai puțin afectiv și mai mult cerebral, vehicularea conceptelor și a raționamentelor oferindu-i voluptăți intelectuale. Spre deosebire de Mareș, Vițu e un reflexiv și scriitorul s-a lăsat atras exclusiv de această latură a personajului său. Pe Vițu îl vedem foarte puțin acționînd și foarte mult comentînd.

Așa cum a arătat critica literară, nici Mareș și nici Vițu nu întruchipează în toată complexitatea și măreția sa pe muncitorul comunist, luptător al partidului în ilegalitate, fie din cauza viziunii unilaterale a autorilor, ocolind tocmai amploarea și intensitatea gîndirii comuniste a eroilor, fie din cauza încadrării insuficiente a eroilor în ansamblul luptei partidului și a poporului împotriva fascismului.

In „Dimineață de mai" Remus Luca adoptă un alt unghi artistic, prin urmărirea, foarte concentrată, a biografiei unui muncitor, Ion Cîndea, pe traseul a peste șase decenii. Cu mijloace extrem de sobre — cea mai mare parte a vieții lui Cîndea e desprinsă dintr-o autobiografie la care se adaugă cîteva „precizări" sau „ilustrări" ale scriitorului — se reconstituie o adevărată dramă a omului care, fără a fi fost vreodată laș, a stat retras o vreme de lupta tovarășilor săi și apoi, înțelegîndu-și greșeala, s-a zbătut să recucerească încrederea acestora. Ion Cîndea, în ciuda erorilor comise, rămîne o figură luminoasă de muncitor care înțelege necesitatea luptei înregimentate, a încadrării în acțiunile partidului. Din păcate, în economia nuvelei, evoluția lui Ion Cîndea ocupă un loc redus și schițarea prea sumară a dramei eroului, înlătură posibilitatea unei mai mari apropieri a cititorului de erou, apropiere pe care scriitorul o realizează în alte nuvele.

Iată așadar că tema esențială a literaturii noastre nu operează o egalizare a personalităților artistice, chiar dacă mai mulți scriitori se opresc asupra aceleiași perioade istorice sau asupra aceluiași aspect. O confuzie între eroii lui Eugen Barbu, Teodor Mazilu și Remus Luca este exclusă.

Cu atît mai mult actualitatea socialistă deschide în fața scriitorilor căi nenumărate și deosebite către sufletul muncitorului, constructor al noii societăți. Formarea muncitorului de tip nou, raporturile lui cu celelalte categorii de oameni ai muncii, constituie surse inepuizabile pentru literatura noastră. Numeroase probleme profesionale, cetățenești, etice care-i frămîntă pe oamenii muncii și care, în totalitatea lor, alcătuiesc viața cotidiană a constructorilor socialismului, solicită permanent cele mai diferite individualități scriitoricești.

Astfel, e știut că în rîndurile clasei muncitoare pătrund mereu noi elemente, provenite mai ales din mediul țărănesc. E un proces complicat de renunțare și adaptare, de transformare a mentalității de mic proprietar individual în aceea de mare proprietar colectiv. Adaptarea aceasta nu e simplă și nici ușoară. Mărunții individualiști se împacă destul de greu cu spiritul muncii disciplinate, colective, coordonate. Se petrec în sufletul acestor oameni procese de conștiință interesante, care nu trebuie ignorate de scriitori. In acest sens, Nicolae Țic a urmarit — în mai multe „profiluri" ale sale, ca să păstrăm denumirea proprie dată speciei de schiță-reportaj pe care o cultivă cu predilecție și nu fără bune rezultate — aceste momente decisive din viața țăranilor deveniți muncitori pe șantierele socialiste. In schița „Drum de iarnă", publicată nu de mult în „Gazeta literară", e surprins un astfel de moment. Vasile Runcu, după ce a lucrat doi ani la o schelă petroliferă, calificîndu-se în muncă, se hotărăște brusc să se reîntoarcă în sat. Nevastă-sa, la îndemnul părinților ei, îi pusese în vedere că dacă nu se întoarce acasă, se mărita cu altul. Runcu se întoarce, dar, ajuns acasă, își dă seama de zădărnicia gestului, căci nimic nu-l mai leagă de vechea sa poziție socială, și se hotărăște să revină definitiv la sondă. Oscilațiile acestea între vechi și nou, ruperea legăturilor cu vechile forme de viață sînt încă foarte puțin oglindite în proza noastră.

Un alt aspect pe care tema muncitorească îl pune în fața scriitorilor este raportul, să-i spunem astfel, între tradiție și inovație. Nu toți muncitorii sînt deopotrivă receptivi la inovație, la introducerea metodelor tehnice perfecționate; între oameni se nasc curente de opinii în care muncitorii cei mai înaintați își vor spune cuvîntul. Un astfel de muncitor cu orizonturi largi este Alexandru Severin din romanul „Intîlnirea" de Constantin Chiriță. Tema rămîne însă mereu deschisă.

Sînt apoi problemele de etică nouă, comunistă, — educarea în spiritul disciplinei în muncă, ajutorul comunist acordat celor rămași în urmă, raporturile tovărășești în producție și viața particulară etc. Și, în deosebi, tendința mereu mai puternică, mai impetuoasă, a muncitorilor către cultură.

Ideologia burgheză, prin toate ramificațiile ei — publicistice, literare, artistice — a întreținut imaginea muncitorului abrutizat, primitiv, ignorant, incapabil de gînduri și sentimente profunde. Viața, și mai ales viața socialistă, a demonstrat că muncitorii au capacitatea de a se ridica la cele mai înalte forme de cultură, că, în condițiile noii realități sociale, se naște un nou tip de muncitor, nu numai cu o bogată viață interioară și cu largi orizonturi de gîndire, dar și cu o vastă cultură profesională și umanistă, un adevărat muncitor-intelectual.

Scriitorii noștri au surprins acest proces de însușire a culturii și atît Mareș al lui Eugen Barbu, Ion Cîndea al lui Remus Luca, Vițu al lui Teodor Mazilu, cît și Alexandru Severin al lui G. Chiriță, Pavel Modoran al lui N. Țic și alții sînt oameni însetați de cultură, care citesc mult, care învață nu pentru că li s-ar impune, ci pentru că au conștiința fermă că numai astfel vor contribui în cel mai înalt grad la lupta partidului, la construcția socialismului.

Dar acest nou tip de muncitor n-a fost înfățișat încă în toată plenitudinea sa de către scriitorii noștri. Ritmul vieții este mult mai accelerat. Presa zilnică ne oferă mereu alte exemple de atitudine nouă în muncă, de înaltă calificare a unor muncitori deveniți ingineri sau maiștri, de sprijinire a muncitorilor rămași în urma de către fruntași, fișele de cititor ale muncitorilor se îmbogățesc necontenit cu noi titluri de cărți și pe aceste fișe trebuie să apară, într-o măsură din ce în ce mai mare, titlurile cărților consacrate de scriitorii noștri clasei muncitoare.

Oamenii muncii din patria noastră cer scriitorilor să vină mai des în mijlocul lor, să cunoască temeinic viața nouă a clasei muncitoare, problemele cele mai însemnate pe care le ridică actualitatea socialistă și să scrie opere în care să se oglindească figura muncitorului de tip nou.

Abordarea amplă și multilaterală a tematicii muncitorești nu constituie o chestiune de gust, de preferință personală, ci o problemă fundamentală, vitală, care trebuie să se transforme într-o caracteristică de bază a literaturii realist-socialiste din țara noastră.

Dumitru SOLOMON

TOPÎRCEANU: „Opere alese"*)

PROBLEME DE ISTORIE LITERARĂ

Intre poeții post-eminescieni, cel mai iubit de publicul cel mare,— cu deosebire în anii de democrație populară, cînd opera lui a fost răspîndită în aproape o sută de mii de exemplare, — este G. Topîrceanu. Fenomenul l-ar fi uimit înainte de toate pe însuși beneficiarul lui, care nu căuta popularitatea, dar nici nu o respingea, ca alții, prin prețiozitate sau ermetism. Omul era mîndru, fără a fi vanitos și doritor de publicitate. Cine nu l-a cunoscut, măcar din vedere, își poate face o idee despre retractilitatea sa morală, numai răsfoind materialele ilustrative ale frumoasei ediții recente, mai precis, privindu-i fotografiile în care poetul se arată nefiresc de rigid, iar în grup, parcă singur ar „poza". Ca și Montaigne, era cam umilit de statura sa scundă, fără să aibă însă degajarea de ostaș și călăreț a marelui eseist. Această slăbiciune omenească se manifesta prin înălțimea compensatoare a tocurilor de la ghete și prin ținuta țeapănă. Cum se întîmplă și cu alți notorii „umoriști" de pretutindeni, Topîrceanu era în societate mult mai puțin comunicativ decît în scrisul său, de-a dreptul cuceritor.

Nu numai cronologicește, poetul poate fi situat printre post-eminescieni. Debuturile lui tinerești, cum se întîmplă mai întotdeauna, au fost elegiace și nu trebuie o ureche prea exersată ca să deslușească timbrul lor eminescian. Majoratul civil necoincizînd totdeauna cu cel literar, întîlnim la scriitorul încă neemancipat de tirania mesajului eminescian, versuri ca acesta:

„Un suflet trist mi-au dat părinții" (Icoanei, 1907).

Chiar în 1909, unele terține trădeaza aceleași reminiscențe: „Să leg ce nu se mai dezleaga, / Să ispășesc viața mea întreagă / Păcatul greu că mi-ești atît de dragă?" (Vecina).

Abia în anul urmator, la vîrsta de 24 de ani, Topîrceanu își descoperă vocația de umorist și sunetul propriu.

Din frecventarea poeziei eminesciene, el reține însă conștiința artistică înaltă a maestrului și predilecția pentru ritmurile poeziei populare, dragostea de folclor și de poporul anonim care l-a creat în decursul veacurilor.

Inceputul originalității, la poetul tînăr, de 24 de ani, este darul poantei, adică a notei finale de umor, care uneori dezleagă neprevazut o situație caracteristic sentimentală, ca aceea din In drum (1910).

Soluția nu mai este a unui poet elegiac, ci a unui umorist care de-acum înainte își va masca sentimentalitatea cu un veșnic surîs. Umoristul, dublat de un neîntrecut parodist, s-a consacrat în anul 1916 cu volumașul Balade vesele și mai ales cu volumul Parodii originale. In august, cade prizonier la Turtucaia și se întoarce din captivitate la începutul anului 1918, cînd nevoia îl silește să se facă revuist ocazional, încă sub ocupație. Atunci colaborează la revista-spectacol „A fost un vis", reprezentată de compania lui Ciucurete. Pentru că fragmentul de mai jos a scăpat strașnicei vigilențe bibliografice a editorului și biografului său Al. Săndulescu, îl reproducem — nu atît pentru valoarea lui artistică, destul de modestă, cît pentru savuroasele detalii autobiografice. Subtitlul e acela al revistei, dar sensul special al titlului ne scapă, din lipsa contextului.

Cronica danturii, „A fost un vis !"...

„A fost un vis pe vremea aia, / Cînd, patriot recunoscut, / Fui prins în fort la Turtucaia / Și pus pe listă: „dispărut"

Da, „dispărut"! Credea o lume / Că de la finul umorist, / Doar parodiile-i postume / Vor mai stîrni un zîmbet trist.

Dar eu, mai șoltic, mă-nvîrtisem / Și de la geamul meu stingher, / C-o bulgăroaică începusem / „Romanul unui prizonier".

Și-n timp ce „ăia" din tranșeie / Duceau un trai fără de hal, / Cu terci și fără de femeie, / Eu o duceam „tant bien que mal".

Și fiind șoltic pîn-la urmă / De un „ausweis" m-am învîrtit / Și despărțindu-mă de turmă, / Frumos, în țară, am pornit.

Aci-mi împodobii odaia, / De la podea pînă-n tavan, / Cu „Amintiri din Turtucaia" / Și gînduri rupte din Coran.

Și-n urmă, părăsind regretul, / Imi amintii că-s umorist; / Zvîrlii Coranul și Profetul / Și mă schimbai în... revuist.

Ce seri splendide, ce rețete. / Făcui cu opul meu defunct! / Trăiască Nae Ciucurete! / Trăiască... sst!... mai bine, punct".

G. T.

(Glasul țării, revistă pentru îndrumarea poporului și apărarea intereselor profesionale, director-proprietar: D. I. Ghițescu, apare lunar, redacția și administrația: Str. Negru Vodă, nr. 31-Cîmpulung, Anul II, nr. 7—12, octombrie 1922, pag. 9).

Din nota biografică și critică atît de nutrită, reținem că Topîrceanu a fost în liceu elevul lui C. Banu, viitorul întemeietor al revistei literare ebdomadare „Flacăra" și al editurii cu același nume. Pentru că am pomenit de „mîndria" poetului, înțeleasă ca simț al demnității personale, vom reproduce dintr-o scrisoare inedită a lui Topîrceanu către scriitorul N. N. Beldiceanu, pasajul referitor la tribulațiile editării **Parodiilor originale**. C. Banu făgăduise că-i va tipări versurile, dar nu **s-a ținut de cuvînt**. Iată cum reacționează în această împrejurare autorul jignit. Scrisoarea e datată Iași, sîmbătă 25.III.916.

„E mai bine de o lună de cînd am scris pentru prima oară d-lui Banu în privința volumului de parodii. Il rugam să-mi răspundă urgent dacă e dispus să mi-l editeze. Odată ce-i făcusem oferta, m-am simțit obligat să nu intru în vorbă cu alt editor pînă ce nu-i primesc răspunsul. Dar răspunsul mi-a venit tocmai peste... două săptămîni, cu toate rugămințile mele pentru urgență. Iliescu îmi oferea atunci, imediat, 300 de lei și tipărirea urgentă a volumului. Am refuzat, fiindcă intrasem în vorbă cu dl. Banu. In sfîrșit dl. Banu îmi scrie să-i trimit materialul, că mi-l editează cu plăcere și vom aranja condițiile. Dar... sînt aproape trei săptămîni de cînd i-am trimis caetul și n-am primit nici un răspuns, nici o vorbuliță. I-am scris de trei ori, l-am implorat, i-am spus că nu e supărare dacă nu-i convine, numai sa-mi răspundă să nu mă țină încurcat că am nevoie de bani și vreau să scot volumul acum, cînd se poate vinde mai bine, nu la vară... Am așteptat în fiecare zi, **n-am primit nici un răspuns!**

Asta pe romînește se chiamă bătaie de joc. Pentru ce nu-mi înapoiază caetul? Pentru ce nu-mi scrie cel puțin că l-a pierdut, sau că nu vrea să-l tipărească, ca nu-i convine? E ca și cum mi-ar reține în chip arbitrar o sumă de bani, pe cînd eu am nevoe de ea. Iar ca pagubă morală e sîciiala, enervarea așteptării, întîrzierea apariției volumului pentru un anotimp care nu-mi convine.

Ibrăileanu și Sanielevici rîd de mine că n-am vrut să-l dau de la început lui Steinberg. De aceia

Dragă Beldiceanu,

dacă te duci pe la „Flacăra", te rog să apuci cumva caetul meu de parodii și să nu-l mai dai din mînă sub nici un cuvînt. N-aș fi vrut, doamne ferește, să-l supăr pe dl. Banu, sînt mîhnit că iarăși am făcut o experiență pe propria mea socoteală, dar tot e bine cînd cunoști pe un om cu o clipă mai devreme decît prea tîrziu...

Vreau să-mi scot volumul înainte de Paști, aici la Iliescu, sau la Steinberg, sau în Honolulu, numai la dl. Banu, nu. Nu. Chiar de mi-ar da 1000 de franci, nu!

Te rog să nu te superi că ți-am scris așa de mult, prăpădindu ți timpul (...)

Te îmbrățișez cu drag,
G. Topîrceanu
str. Universității 18, Iași"

Și astfel iese volumul **Parodii originale** la Steinberg, la potrivită vreme și cu toată pierderea de timp provocată prin tergiversarile neexplicabile ale lui Constantin Banu. Este începutul marii faime a lui Topîrceanu.

In ediția recent apărută, selecția de versuri cuprinde aproape întreaga operă poetică a autorului cu cîteva „poezii neincluse în ultimele ediții" și altele, culese „din periodice" și niciodată adunate în volum de poetul cu un simț autocritic foarte ascuțit. Iar volumul compact de proză strînge la un loc „Amintiri din luptele de la Turtucaia", cîteva „schițe ușoare" și „parodii în proză", fragmente din „Scrisori fără adresă" și din magistrala „Pirin-Planina" (amintiri din captivitate), alte schițe, pagini din romanul neisprăvit „Minunile sfîntului Sisoe", articole, recenzii, o conferință și excelenta traducere a feeriei shakespeariene „Visul unei nopți de vară". Partea masivă încredințată prozei nu va uimi pe nici unul din cunoscătorii talentului poet, care a fost și un admirabil prozator, revelat la apariția cărții „Pirin-Planina". Prefațatorul urmărește, cu competență de biograf, fazele existenței lui Topîrceanu, iar apoi evoluția talentului său literar, primele influențe și deslușirea treptată a personalității lui literare. Filiera internă: Eminescu — Coșbuc — Duliu Zamfirescu — Anghel, e mai just stabilită decît aceea externă: Musset—Heine—Verlaine. Că adolescentul s-a entuziasmat de Byron, cum o mărturisește în „Pirin-Planina", aceasta nu dovedește afinități structurale, singure valabile. Citatul respectiv, de trei versuri franceze cu autorul neidentificat în notă (II, 189) este de Musset (Lettre à M. de Lamartine), poet și el admirat de Topîrceanu, dar greșit caracterizat de Al. Săndulescu, prin „discreția sentimentului". Musset e poetul dezlănțuirii pasionale, iar nicidecum al frînei discrete. „Singurătatea parcurilor pustiite de toamnă" nu e mussetiană, ci verlainiană; în **Souvenir**, prietenul înfocatei George Sand cîntă pădurea de la Fontainebleau, în care se plimbaseră, înainte de călătoria lor în Italia, obiectul unei regretabile publicități. Nu ni se pare convingătoare nici filiația heiniană, „pe linia spiritului **pince-sans-rire**" (în nemțește **trockener Humor**, care n-a fost al lui Heine, un sarcastic adesecori agresiv) nici apropierea prozatorului de Jules Renard. Valoroasă e însă contribuția lui Al. Săndulescu la încadrarea autorului în realismul critic, pe linia „tradițiilor clasice", precum și definirea caracterului tonic al umorului lui Topîrceanu. Nu știm ce s-ar fi ales de romanul umoristic „Minunile sfîntului Sisoe", dacă ar fi fost terminat. Ar fi fost poate opera, nuanțată francian, a unui Damian Stănoiu mai artist. Pastișa cronicărească cu Ciubăr Vodă e cuceritoare, deși autorul confundă uneori sensurile lexicale (ca în cazul verbului a **hălădui**, cu înțelesul vechi a **scăpa**) și încurcă cronologia (în ultimele patru luni ale anului, la numărătoarea lui se scade 5.509!) De ce s-a exersat Topîrceanu către sfîrșit să scrie scurte fabule în limba franceză? Incercările sînt onorabile, dar nimic mai mult. In tinerețe, jurnalul primei pasiuni fusese de asemenea redactat în franțuzește: **Quelques jours de fievre** (Cîteva zile înfrigurate). Este poate tributul secret, plătit snobismului, de cel mai puțin snob dintre contemporanii noștri, atașat poporului prin toate fibrele sensibilității sale. Poetul a detestat însă cosmopolitismul manifestat literar și a rămas credincios idealurilor umaniste ale înaintașilor săi. Opera lui se recomandă prin conștiința artistică mereu trează și constituie o lecție pentru scriitorii exclusiv „spontani", lecție tot atît de prețioasă ca și farmecul său literar.

Șerban CIOCULESCU

*) In colecția „Scriitori romîni", ediție îngrijită, bibliografie și studiu introductiv de Al. Săndulescu, 1959, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, vol. I. Poezii, vol. II Proză, in-8, CVI + 382 pag. și 508 pag., în tiraj de 20.160 exemplare.

Plenara comisiei de literatură pentru copii a Uniunii Scriitorilor

In zilele de luni 25, marți 26 și miercuri 27 aprilie a avut loc plenara lărgită a Comisiei de literatură pentru copii a Uniunii Scriitorilor din R.P.R. în legătură cu **Problemele prozei și poeziei pentru copii**.

Au prezentat referate tovarășii Vladimir Colin și Ion Brad. La discuții au participat numeroși scriitori, critici literari, profesori, oameni ai muncii.

Vom rezuma referatele și luările la cuvînt într-unul din numerele noastre viitoare.

N-O S-O MAI CUNOȘTI...

(Urmare din pag. 1)

și cuibul păduchelui. Aici o să s-așeze neonul în locul felinarului cu gaz și apa curentă pentru vespasiana de faianță. O să-i tragem dinspre Bucureștii-Noi pe acari, o să-i poftim mai la față pe mecanicii din Străulești. Destul cu trei tramvaie pînă la Depou, destul cu biletul de corespondență. Mai aproape, fraților, că avem și restaurante cu grădină în față, avem și băcănii cu ce vrei și ce nu vrei, totul e pus aici pe masă de arhitecți și pînă în cîteva luni, lăsați cățelul, lăsați purcelul și o să priviți trenurile de la etajul 6, că aerul e mai bun la înălțime.

Vreau toată Grivița plină de palate, vreau să dăm la o parte tot ce mai amintește de trista și bătătorita cale veche.

Știu, vecine, ai o lacrimă albastră în colțul ochiului. Sub un gard ai spus lucrătoarei de la CAM într-o seară de iunie că ar trebui s-o conduci mai des pînă la Regia de tutun. Dumneata ai strîns o fată de mînă sub un portal rîpciugos și de atunci locul acela a rămas sfînt în amintire. (Toți ne încrustăm în inimă clipa și bucata de văzduh în care am băut aerul odată cu iubita). Dumneata te gîndești la bătrînele balcoane cu ghivece făcute din cutii de conserve, sub care ai suspinat vreodată și-ți spui că o casă nouă, oricît de mult o să-ți placă n-o să-ți amintească de noaptea unică a unei tinereți uitate.

Nu-i nimic. Cînd noua stradă de piatră va fi gata, o să ne umflăm în pene amîndoi și n-o să mai tînjim după romanță. Prea te-ai îmbrăcat meschin la croitorul cu ață scurtă și putredă. Ard de nerăbdare să te facă cooperativa manechin, nu alta, să stea haina pe dumneata ca la bal. Cînd Grivița va arde toată într-o sărbătoare fluorescentă o să privești cuburile de apă ale vitrinelor și n-o să-ți mai pară rău după dugheană. Sus, deasupra, sub solzul de ciment al etajului 10, cu terasă și orchestră n-ai să mai suspini după grădinița cu zorele și fața de masă murdară. Nu te-ndemn la lux, dar devreme ce trăim omenește, barim să simți că dumneata, dumnealui și dumnealui ați făcut toate acestea, cu mintea, cu energia și cu voința voastră, sub conducerea comuniștilor.

Dacă e vorba de gărarii noștri, apoi să se ducă vestea că au în sfîrșit ceea ce meritau: niște case ca lumea, sănătoase ca osul, frumoase ca **flacăra** și trainice ca stejarul.

Așadar i-a venit și ei ziua, Griviței.

N-o s-o mai cunoști, da-mi pare bine!

Eugen BARBU

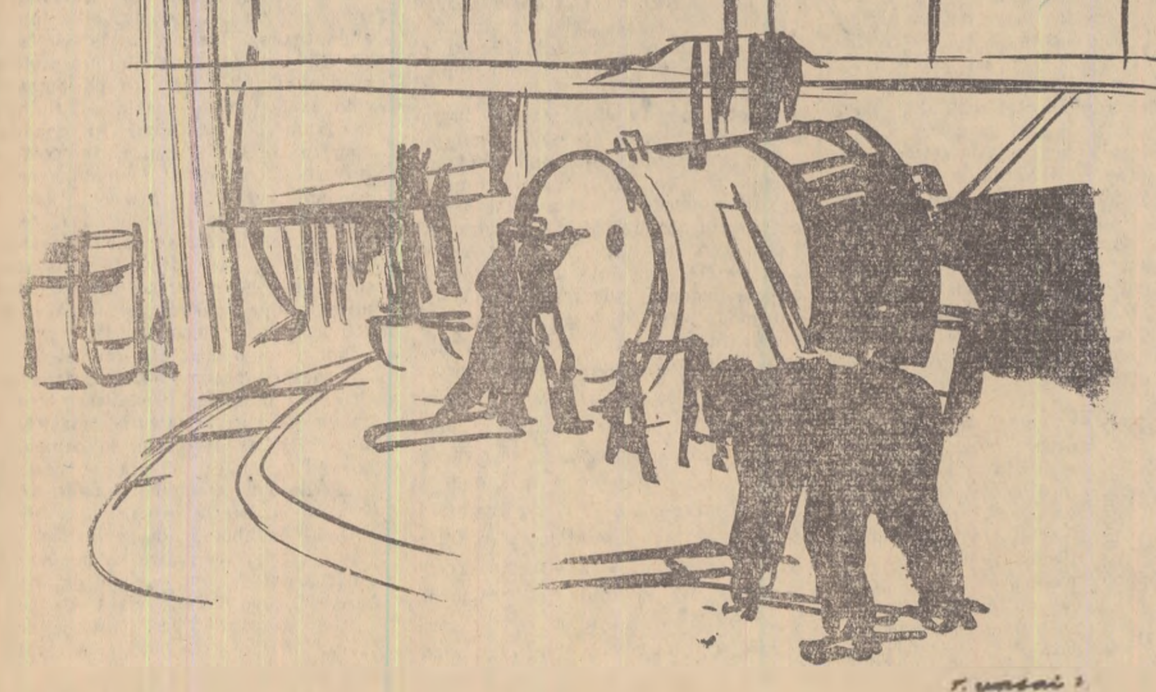

TRAIAN VASAI — „In atelier"

PANDURU

Fragment din romanul „CORDOVANII" de Ion LANCRANJAN

Am plecat de-acolo, dar de dus nu m-am dus unde m-a trimis Mitru. Am luat-o prin sat la vale, bodăgănind, tropăind, mușcînd cu înverșunare din țigară. La o cotitură, pe ulița Fierului, am alunecat și am căzut în șanț. M-am sculat și am pornit-o mai departe, grăbit, parcă s-ar fi luat cineva după mine, parc-aș fi fost urmărit. De atunci și pînă-n ziua îngropăciunii, tot cam așa am umblat, amețit, căhui, ca un om căruia-i lipsește ceva. De spus n-am spus nimănui nimic. Îmi dădeam seama că dacă vorbesc, mă bag într-o horă mai mare și mă pun rău și cu Ionu lui Cărbune și cu toți politicienii satului. Nu știam nimic precis, dar eram convins că Aurică Aviatorul e omul lor, într-un fel, și că ei se sprijină pe el așa cum se sprijineau și pe Cula lui Hăpăleață, mai mult chiar, pentru că Aurică era mai umblat și mai dezghețat și era bine și cu clănțăii din Bălgrad, cu advocații. O duceam destul de prost și-așa și nu mă grăbeam de fel să spun ceea ce mă rodea. Nici locului, însă, nu puteam sta. Umblam mereu de colo pînă colo, trăgînd cu urechea la ce se vorbea și la ce se spunea, nădăjduind că se va găsi, totuși, cineva, — oricine altul în afară de mine — care să-l deie în vileag pe Aurică Aviatorul.

Nu s-a găsit nimeni, atunci.

De vorbit, însă, vorbea tot satul despre asta. Toți erau puși în mișcare. Și era firesc să fie așa. Asemeneea omor nu se mai săvîrșise niciodată pe la noi. Mai murise cîte un om de cuțit, în cîte o încăierare. Dar de măcelărit nu fusese nimeni măcelărit. Era ceva din cale-afară de ciinos în omorul acesta. Pătru era găurit și sfîrtecat. Era mutilat. Era batjocorit. Se duceau oamenii să-l vadă și se mirau și se cruceau. Tot satul mergea către Curături. Mergea și venea la vale, murmurînd.

— Cine l-o fi omorît?

— Și de ce?

— Ce-o fi avut cu el?

— Și de ce l-o batjocorit așa?

— Și de ce i-o fi tăiat mîna?

— Ce mișelie!

— Ce mîrșăvie!

Satul, în marea lui majoritate, îl ura pe făptaș. Rar se auzea cîte o vorbă de laudă în legătură cu asta. Și chiar cînd se auzea ea era îngropată imediat într-o droaie de răspunsuri aspre, mînioase, neîndurătoare.

— Cum?

— I-o fi făcut bine?

— De ce? Pentru că i-o lăsat copiii pe drumuri?

— Sau pentru că l-a măcelărit așa?

— Nu cumva?

— Tu-ți soarele tău de mișel!

— Ia stai un pic!

Pleca numaidecît îndrăznețul.

Oamenii începeau să discute iar, mai domol, mai pe ocolite.

— Și el îi de vină un pic! zicea cîte unul. Nu trebuia să se amestece în treburile astea noi...

— Chiar așa, ce-avea el nevoie...

— Asta-i drept! Și nevastă-sa i-o tot spus...

— Da uite că el...

— O fost în „Divizie" și-o zis că lumea-i a lui de-acum înainte...

— Și-o nenorocit familia și nu s-o eles cu nimic...

— Da, da'uite că nu-i așa...

— Vai de capu' lui...

Cobora firul discuției în jos, cu întristare. Apoi iarăși se suia în sus, zvîcnind mînios. Își aminteau oamenii de Pătru, încă de pe cînd era păcurar în sat. Și pe măsură ce vorbeau despre el, descopereau cu uimire și cu bucurie că Pătru lui Ismană, Panduru, fusese un om de ispravă. Fusese unu de-al lor. Trăise traiul lor și trecuse prin ce trecuseră și ei, cei mai mulți, jumătate din sat, dacă nu mai bine. Se chinuiseră și ei înainte să-și țină familiile cu zile. Lucraseră pe brînci, pentru ei și pentru ai lor, și pentru alții mai ales. Făcuseră concentrări, pe zonă, de se săturaseră. Apoi făcuseră războiul, chinuindu-se-n pustiu, degerînd. Apoi se întorseseră acasă, unii mai devreme, alții mai tîrziu. Pătru lui Ismană, Panduru, era dintre cei din urmă în privința întoarcerii. În privința purtării, însă, s-a dovedit a fi chiar de la început, printre cei dintîi. În ziua cînd s-a întors acasă, Pătru ar fi putut să-și vadă de treburile lui și să steie la o parte. El n-a făcut așa. S-a amestecat imediat în fierberile din sat și a început să se intereseze de împărțirea pămînturilor. A intervenit bătaia dintre cele două sate și lucrurile, în loc să se lămurească, s-au învălătucit și mai rău. Dar el tot nu s-a lăsat și-a luat-o de la capăt, îndată ce a ieșit din spital. Venea nevastă-sa, Mărioara după el, și-l tot cetera la cap.

— Hai acasă, mă! Hai și lasă-i în pace!

Henegariu e un mișel, un bandit, un fascist! Și-a făcut acte pentru nu știu ce pămînturi pe care le-o cumpărat pentru el și pentru frate-său! Povești! Vor să scape o parte din pămînturi, să le vindă la vară, să vi le deie vouă pe bani, că pe gratis nu vă trebuie! Vi-i frică să nu le primiți degeaba! Vi-i frică să nu vă-ncurcați! „Comuniștii pleacă și atunci noi ce ne facem?" Ar fi bine să nu mai umblați cu snoave de-astea! În privința reformei, este o lege, făcută de guvernul nostru democrat! Legea asta trebuie să fie aplicată și-aici, fără sminteală! Partidul nostru Comunist!...

Între oameni s-a stîrnit burzuluială; unii și-au făcut loc să vină mai în față; alții au început să strige.

— Asta ne-or mai spus-o unii, mă!...

— Am mai auzit noi vorbe de-astea!...

— Întrebarea-i asta: ce facem noi cu pămîntu'?...

— Îl lăsăm căpitanului ori mergem să punem stăpînire pe el?...

Pătru s-a aplecat peste masă, întrebător, mînios.

— Păi sigur că mergem, mă! Asta vream s-o spun și eu. Partidul Comunist...

Iarăși a fost întrerupt.

— Nici un partid, mă!...

— Cine ne dă pămînt, acela-i omu' nost'!...

— Asta-i tot!...

— Nu-i chiar tot! a spus Pătru mai domol. Mie n-o să-mi întoarceți voi spatele cu una cu două! Sînt de-aici și vă cunosc! Și laptele pe care l-ați supt de la mama voastră îl știu! Mitru are dreptate cînd spune că voi sînteți ca niște copii! Da, da, așa e, nu vă cotiți și nu vă burzuluiți! Pe cît sînteți de chibzuiți în unele privințe, pe-atît sînteți de suciți într-altele! Dar să le lăsăm astea acum și să trecem peste ele, și peste bătaia aceea mare și povestea aceea cu cizmele, — tovarășul Maxim e aici și poate să vă spună că le-o și rupt de-atunci și pînă acum — și să trecem la ale noastre! Uite, eu vin și vă spun pe față, fără nici un ocol: haideți lîngă mine și lîngă cei de-o seamă cu mine, să facem odată ordine și dreptate în sat, s-o lămurim cu reforma și să ne mai întoarcem un pic și-n urmă, să vedem cum s-or strîns alimente pentru front! După aia, putem să ne aruncăm ochii și-nainte, că mai avem destule de făcut! Dac-ați ști, voi, mă, ce planuri am eu în cap!...

Iarăși s-a stîrnit zarvă-ntre oameni.

— Lasă planurile, mă!...

— Să ne-ntoarcem la pămînt!...

— Să mergem să ne luăm în primire dreptul nostru!

— Să nu ne lăsăm trași pe sfoară de unii și de alții!...

— Să mergem chiar acum!...

— Să nu ne mai socotim prea mult!...

— Pe urmă cine știe ce se mai întîmplă!...

— Îi mai mare rușinea!...

— Pămîntul nostru!...

— Pătru ăsta!...

Nu mai știa ce să facă de bucurie Mărioara. Îi trecuse necazul și-l sorbea din priviri pe Pătru. Numai că nu se suia la tribună să-l îmbrățișeze.

— Așa, așa, Pătrule dragă!... Așa!...

Se-ntorcea mereu către muierile lîngă care sta și-și lăuda bărbatul, îmbucurată.

— Păi da, tu dragă. El o făcut școală acolo, în prizonierat, niște cursuri... și-o-nvățat de toate... Și s-o luminat la minte... Nu-i vorbă că și-nainte vreme...

Pătru a ridicat mîna în sus, cerînd liniște.

— Liniște, oameni buni! Liniște! Mergem să ne luăm în primire ceea ce-i al nostru! Dacă se poate, chiar astăzi mergem! Dacă nu, mergem mîine. Cel tîrziu. Pînă una alta, eu zic c-ar fi bine să mai alegem încă un om în Comisia de reformă. Și-l propun pentru treaba asta pe Mitru lui Spînzură-Foame. El îi băiat sărac și de-al nostru. Nu strică să fie și el acolo...

— Nu strică de loc...

— Ii băiat de ispravă...

— Ii cam buruienos la gură, da' n-are nimica...

— Asta trece...

S-a pus la vot la repezeală, pentru că nu fusese nici o împotrivire. S-au alcătuit apoi tabele noi și a fost răscolit tot satul. Nimeni n-a mai stat pe-acasă în ziua aceea și-n noaptea care a urmat. Iar a doua zi, dimineața, cînd s-a dat semnalul de plecare, toată lumea a plecat spre Bălătuci, cu Pătru lui Ismană în frunte. Era pe la jumătatea lui februarie și zăpezile erau vinete și cîmpul era cenușiu. Oamenii se duceau spre Bălătuci, îngrămădindu-se. Se duceau să-și ieie pămînturile în primire. Unii, mai slabi de înger, mai murmurau și se codeau. Pătru le dădea curaj.

— Nu vă fie teamă, mă! Intrăm în ce-i al nostru! Pămînturile astea au fost ale satului, cîndva, ale oamenilor! Apoi au încăput pe mîini ciocoiești! Acum, noi ne ducem să ni le luăm înapoi, pentru totdeauna! Tovarășu' Maxim a spus az-dimineață, înainte de a pleca la Bălgrad, să nu ne temem de nimic! Și chiar dacă nu ne-ar fi spus-o, mă, noi tot ar fi trebuit să pornim, pentru că n-o să ne deie nimeni de-a gata ceea ce ni se cuvine! După cum știți și voi, domnii și boierii...

Timpul se legăna și se clătina sub pașii greoi ai mulțimii. Și tremura în răstimpuri, parc-ar fi trecut o ploaie aspră peste el. De ici și de colo se auzeau vorbe și strigăte. O întrebare isca alte zece și-un răspuns stîrnea alte și alte întrebări.

— Dar ce ne facem, mă, dacă vine căpitanul Henegariu?...

— Așa-i! Ce se întîmplă atunci?...

— El are acte pe jumătate din moșie!...

— O cumpărat-o!...

— O cumpărat-o pe dracu'! E un aranjament la mijloc!...

— Asta-i tot! De-aici vine tot răul!...

— Căpitanul...

— Domnul Henegariu...

— Mișelu'...

— Și măria-sa, domnul Korn...

Au început numaidecît măsurătorile și mulțimea s-a fărîmițat și s-a risipit, peste tot, pînă-acolo, către Dublihan. Unii băteau tăblița în mezuine. Alții cîntau și strigau. Era larmă peste tot. Larmă și voie bună. Pătru umbla printre oameni, împreună cu Indreiu, schimbînd cîte-o vorbă, pișcînd cîte-o nevastă, zîmbind într-o doară, cu subînțeles:

„Ați văzut, mă? Dac-am pus mîna cu toții, am făcut ceea ce trebuia să facem!"...

S-au auzit apoi deodată, de către zăvoi, vreo cîteva împușcături. Oamenii au tresărit și s-au uitat speriați într-acolo. Împușcăturile s-au repetat. Pe deasupra mulțimii au trecut șuierînd cîteva gloanțe.

— Fugiți, dragii mei! a strigat o muiere de undeva, de lîngă drum. Fugiți că vine căpitanul Henegariu, cu ai lui, și ne pușcă pe toți... Sînt în zăvoi, cu caii! Fugiți...

Oamenii au luat-o la fugă către calea cea mare.

— Vin!

— Ne pușcă!

— Fugiți!

— Lăsați-i dracului!

— De ce să ne amestecăm noi?

Unii se împotriveau, alții se trăgeau înapoi, murmurînd.

— Stați, mă!

— Nu vă-mpungeți ca oile...

— Nu vine nimeni...

Din zăvoi a mai plesnit o împușcătură, vîjîind.

— Fugiți... fugiți...

— Vin și ne pușcă...

— Pămîntu' ăsta-i blestemat...

Pătru lui Ismană își pierduse căciula în învălmășeală. Era mînios și răzvrătit. Striga la oameni și-ncerca să-i stăvilească. Dar oamenii treceau pe lîngă el cum trec apele, la cîte o revărsare, pe lîngă cîte-un copac pe care nu-l pot frînge.

— Bine... bine!...

— Stai tu și le ține piept!...

— Nu ne-mpinge pe noi în față, Pandurule!...

Din zăvoi a ieșit căpitanul Henegariu, liniștit, parcă n-ar fi știut nimic despre împușcăturile dinainte. Dădea pinteni calului și venea către noi.

— Uite-l că vine...

— Are pușca subsuoară...

— Alții îs în zăvoi...

— Dacă mișcăm un pic, ne curăță!...

— Pămîntu' ăsta...

Căpitanul se apropia zîmbind.

Mulțimea se tot trăgea înapoi, nehotărîtă. Pătru și cu Indreiu Susan, și cu Mitru, și cu Gligoru lui Ghiuț încercau s-o stăvilească, dar nu reușeau.

— Duceți-vă voi, mă!...

— Dacă vi s-o urît de viață!...

— Du-te tu, Pandurule!

— Să te vedem!

— Dacă ești viteaz...

Pătru s-a desprins de oameni și a pornit-o către căpitan, șchiopătînd, opintindu-se.

— Nu-l lăsați...

— Trageți-l înapoi...

— Îl pușcă și-i păcat...

Vorbele oamenilor au devenit șoapte, apoi s-au stins, încet și pe rînd.

— Nu-l lăsați!...

— Lăsați-l!...

Mulțimea se frămînta cu sufletul la gură.

Peste cîmp plutea o tăcere de gheață, stingheritoare.

Înainte de a ajunge în fața căpitanului, Pătru s-a oprit, drept, neclintit, hotărît.

— Ar fi bine să faceți cale-ntoarsă, domnule Henegariu! a spus el cu voce aspră.

Căpitanul a tras un pic calul de frîu și i-a dat ocol, pe departe.

— Da' tu cine ești de vii și-mi dai ordine pe moșia mea? Cine te-a-mputernicit?

— Oamenii!

— Care oameni?

— Ăștia de aici... Pămîntu-i al lor...

— Al cui e pămîntul?

— Al lor!

— Aha...

Căpitanul l-a mai ocolit o dată pe Pătru, apoi a strunit calul și s-a oprit lîngă el, a vîrît mîna într-un buzunar și-a scos afară un contract mare.

— Uită-te aci, mă, și vezi și tu al cui e pămîntul! N-ar trebui să mă justific față de tine.. O fac, însă, ca să nu se spună că nu umblu cu dreptate... Pămîntul acesta-i al meu și-al fratelui meu, Liviu... Două sute de hectare, plus zăvoiul...

Pătru a luat actele care i se întinseseră și s-a uitat cercetător la ele. Oamenii au început să se înghesuie, să vadă și să fie și ei acolo.

— Nu-l lăsați, fraților...

— Să nu-i facă ceva...

— Cîinele ăsta de căpitan...

Pătru s-a mai uitat o dată la hîrtii și pe față și pe dos, apoi le-a rupt în patru și le-a aruncat în țină. Căpitanul, care se uitase triumfător la el pînă atunci, a început numaidecît să țipe.

— Cum îndrăznești?! Legea...

— Legea-i cu noi!... Actele astea...

Căpitanul a strunit calul și l-a lovit pe Pătru cu cizma, drept în gură. Pătru s-a clătinat și a căzut.

În aceeași clipă, s-a auzit o înjurătură cumplită, și-un răcnet amenințător, un fel de muget înfundat. Dintre oameni s-a desprins mînios, întunecat, Indreiu Susan, fierarul. Ca un bivol s-a repezit la căpitan, pufăind.

— Stai numa', stai...

L-a prins de scurtă și-a vrut să-l tragă jos de pe cal. Căpitanul s-a smucit la o parte și s-a uitat într-un anumit fel către zăvoi.

— Aha... îi cheamă pe ceilalți...

— Vin și ne pușcă...

— Nu vă duceți!...

— Stați locului!...

— Duceți-vă!...

— Nu vă duceți!...

Pătru s-a ridicat de jos, ținîndu-se cu mîna de gură.

Indreiu Susan s-a uitat roată peste mulțime strigînd, chemînd oamenii.

— Nu fugiți fraților! a spus el scurt. Dați-i ocol căpitanului! Împrejmuiți-l! Pe toți nu ne poate pușca. Războiul s-o terminat! Și mișelii ăștia tot mai umblă cu armele la ei. Vor să dezbine țara. Nu se lasă! Împrejmuiți-l! Dați-i ocol! Să-l pieptănăm un pic! Da' ce crede el, căpitanul Henegariu! Fascistul ăsta înrăit! Lepădătura!...

Sfioasă și tremurătoare la început, apoi din ce în ce mai atîtată, mulțimea s-a strîns ca un cerc de fier în jurul căpitanului.

— Sînt pe moșia mea! Și dacă vreau, vă lichidez... Eu sînt stăpîn! Voi nu-nțelegeți? Sînt pe moșia mea!

Pătru lui Ismană a început să umble după el, amenințător.

— Și ce dacă ești pe moșia ta, domnule căpitan? Trebuie să-mi sfarmi dinții? Da' ce crezi tu? Umbli cu acte de sărăcie, ca să-nșeli satu' și să-l aperi pe domnul Korn! Vrei să iei partea leului din toată treaba asta...

— Voi răspundeți! striga căpitanul. Eu nu sînt vinovat. Voi m-ați provocat! Eu am venit cu vorbă bună! Da' voi v-ați lăsat atîțați de niște agenți, de niște vînduți! Sînt în legitimă apărare!... Legea-i de partea mea!... Și omenia!... Așa că voi să nu v-atingeți!... Să nu puneți mîna!... Vă poruncesc!... Vă ordon!...

Pătru le-a făcut semn oamenilor, cu capul.

— Luați-l și din partea cealaltă, mă! Împresurați-ll Stringeți-vă în jurul lui! Ocoliți-l pînă cînd amețește! Să mince țărînă, cîinele! Să se satur!...

Căpitanul nu știa încotro să mai deie. Sta lipit de cal și-l lovea mereu cu piciorul, uitîndu-se pieziș la cercul acela viu și-nțunecat, care se strîngea mereu, pe tăcutele.

— Așa!... Încă puțin!... Nu dați cu bruși!... Acuma!...

Pătru a sărit pe neașteptate și-a prins calul căpitanului de frîu.

— Trage-l jos, Susane!

Indreiu l-a smuls pe căpitan de pe cal și l-a trîntit jos, în țărînă, înjurînd cumplit.

— Să-i umplem gura cu pămînt, mă! Să se satur! Puneți mîna pe el!...

Căpitanul s-a sculat și-a vrut s-o ieie la fugă, după cal, prin portița care se căscase în marginea cercului. N-a izbutit. Însă să facă nici doi pași. Cercul s-a închis la loc și mulțimea s-a răsucit scurt, gemînd, înjurînd, vociferînd.

— Pe el, fraților!...

— Dați în el ca-ntr-un cîine!...

— Împingeți-l, fir-ar al dracului să fie!...

— Butușiți-l, că și el ne-o butușit destul!...

— Așa! Umpleți-i gura cu țărînă!...

— Mai viriți-i un pumn și din partea mea!...

— Băgați-i și-n sîn!...

— Și-n buzunare băgați-i!...

— Și-n ochi băgați-i!...

— Și-n urechi!...

— Așa!... Așa!...

— Apăsați-l cu mutra-n pămînt!...

— Tăvăliți-l, arză-l focu să-l arză!...

— Dați pe el!...

— Nu-l lăsați!...

— Dați!...

Cînd a ieșit dintre oameni, căpitanul scuipa pămînt și se ștergea mereu la gură, înjurînd, amenințînd. Șeful de post, Băduță, îl trăgea de mînecă, stăruitor, mustrător. El îl scăpase, de altfel, la timp, pentru că dacă nu se ivea el, oamenii l-ar fi pisat pe căpitan pînă cînd l-ar fi nădușit.

— V-arăt eu vouă, mă! spunea Henegariu spumegînd. Vă-nvăț eu minte! N-o să vă uit! Vă stîrpesc de pe fața pămîntului! Țopîrlanilor! Țarahoilor!...

— Haideți, domnule căpitan! Haideți și ziceți mulțumesc c-am intervenit la timp, pentru că altfel...

Oamenii nici nu i-au mai luat în seamă. S-au întors la ale lor, la țăruși și la tăblițe, rîzînd, veselindu-se între ei, pe-ndelete, fără teamă. Împărțania și măsurătorile și-au urmat cursul stabilit, fără nici o sminteală, fără nici o tulburare.

Seara, la crîșmă, Pătru a băut și el alături de oameni și-a stat de vorbă cu ei pînă după miezul nopții. S-a și ciondănit un pic cu unul de-al lui Milinton. Asta se cam aghezmuise și îl tot bătea pe Pătru la cap.

— Bună treabă, n-am ce zice, cu pămîntul! spunea el. Da' rămîne oare așa? Dacă vin ăilalți la putere, recunosc ce-ați făcut voi, comuniștii? N-o să ne ieie pămînturile înapoi?

Pătru i-a explicat de vreo cîteva ori ce-i și cum. Apoi, dacă a văzut că omul nu-l mai lasă în pace, l-a sfătuit să se ducă să se culce. Dar omul n-a plecat.

— Nu mă duc nicăieri! De ce să mă duc?

S-au mai amestecat și alții în discuție, sprijinindu-l pe nelămurit.

— Are dreptate omul...

— Voi cine știe cît stați la putere...

— Vă dau ăștia peste cap și atunci noi ce facem?...

— Dăm pămîntul înapoi?...

Pătru și-a aprins o țigară, zîmbind.

— De ce să-l dați? a întrebat el. Pămîntu-i al vostru! Guvernul vi-l dă spre folosință, pentru totdeauna. O să primiți și acte de împroprietărire. Cît privește plecarea noastră de la guvern, eu atîta vă spun: nimeni n-o să reușească să ne înlăture de la guvern atîta timp cît sînt alături de noi muncitorii din uzine și dumneavoastră, țăranii care-ați căpătat pămînt! Asta-i sfînt! Sprijinul nostru, nădejdea noastră-i poporul muncitor și tot ce vrem noi să facem, pentru el facem! Eu am fost în Uniunea Sovietică și am văzut ce-i acolo. Poporu-i liber și-i stăpîn acolo pe munca și pe viața lui! Iar în 1918, în '19 și-n '20, cînd au vrut burjuii să sugrume Republica Sovietică, poporul, muncitorii și țăranii, o pus mîna pe arme și și-or dat sîngele pentru țara cea nouă. Și-n fruntea lui au fost bolșevicii, comuniștii. Asta-i a noastră! Să fim în frunte și să ducem oamenii spre o viață nouă. Noi n-avem alte interese în afară de interesele poporului muncitor!

batjocură! a spus el apăsat, fără să strige. Asta nu-i reformă agrară! Comisia a lucrat prost și s-a lăsat trasă pe sfoară de domnu' Virgil Henegariu! Nu știu de ce-a făcut asta, din prostie ori din prea multă deșteptăciune! Știu c-o făcut rău! Domnu' plata domnului pe ăștia, că noi sîntem săraci și treburile astea nu-s de nasu' nostru, că noi, vai și amar...

Pătru tăcea și-o asculta răbdător. Nu-i zicea nimic. N-o mustra și nici n-o certa. Și nici nu încerca s-o ogolească. O cunoștea și știa că dacă el îi spune o vorbă bună, ea-i spune zece rele. Așa că mai bine tăcea, și-și vedea de treburi, stăruitor, necruțător. Larmă mare nu făcea și nici nu se bătea cu pumnul în piept. Era călit și-avea în el o tărie de cremene și-o dîrzenie de neînfrînt. Altfel era rece și batjocoritor. Și-avea o vorbă tăioasă și aspră. Știa multe zicale de-ale noastre, proverbe și vorbe cu tîlc. Și cînd se simțea pișcat, răspundea în doi peri, zîmbind. Mitru s-a supărat pe el, la început. Nu i-a plăcut că l-a luat în rîs pentru că fusese legat în sac. Mitru se așteptase să găsească înțelegere și sprijin mare de la el și cînd colo, Pătru l-a bătut pe umăr, părintește:

— Și cum de-au reușit să te vîre în sac, mă?

Mitru a pufnit și-a început să suduie. Apoi tot el s-a liniștit și s-a alipit de Pătru ca de-un frate.

Pe Indreiu Susan, pe fierar, tot Pătru l-a scos din bîrlog. Indreiu vroia să steie deoparte un pic, să se hodinească...

— Eu sînt cu voi, mă, împreună cu nevasta. Cînd o fi nevoie...

— Acumu-i nevoia mai mare... Satul fierbe...

— Bine, dar eu sînt ostenit, mă! am trecut printr-atîtea...

— Ai să mai treci prin altele! Nu ești tu omul care să steie deoparte... Te face muiere-ta de rîs... A ta nu-i ca a mea, mă...

— Atunci cum rămîne?...

— Cum să rămînă? Intru în horă!

— Să ne vedem de-ale noastre... Să-o lămurim cu pămîntul și să cîștigăm satul de partea noastră. Vin alegerile...

A vreo cîteva săptămîni după ce s-a reîntors în sat, Pătru l-a pus pe Ilie, pe ceteraș, să anunțe oamenii că se ține o adunare la școli. Ilie s-a dus să-și ieie toba ca să-i deie satului de știre. Pe urmă s-a dus la școli, împreună cu Maxim și cu Secuiu. A venit Mărioara după el, să-l cheme acasă, zor nevoie.

— De ce te-amesteci iară, Pătrule? Vrei să te schilodească de tot? Vrei să rămîn singură? Cinci ani ai fost plecat... Și-acum, în loc să stai acasă și să te hodinești, ca botezații...

Pătru a rîs îngăduitor.

— Ia-auzi ce zice, tovarăși, că trebuie să ne hodinim.

Secuiu a rîs și el, înveselit, și i-a făcut lui Maxim cu ochiul.

— Să ne odihnim? a întrebat secretarul. Păi acum nu-i vremea de așa ceva! Dumneata nu vezi că satul fierbe și că oamenii vor pămînt? În alte părți...

N-a mai zis nimic nevasta lui Pătru, Mărioara. A dat ajutor la aranjarea tribunei, bombănind. Acasă nu s-a dus, însă, decît după ce s-a terminat adunarea. A stat lîngă fereastră, în față și și-a aplaudat tot timpul bărbatul. Pătru nu mai punea seama pe asta de-acum. Se strînsese tot satul acolo și el începuse să le explice oamenilor ce-i cu împărțirea pămînturilor și cu reforma agrară.

— Ceea ce s-a făcut la noi e o

---

*) vezi „Gazeta literară", nr. 16

Toate steagurile roșii

Toate steagurile roșii
la „MANIFESTAȚIE!"
La manifestație,
în luptă,
fiecare steag
este o inimă,
fiecare inimă
este un steag.

La manifestație
vezi mai limpede
imensitatea revoluției
înălțimea și adîncimea ei.

La manifestație,
ca în lacuri adînci, de cristal,
se oglindesc în noi,
în sufletele noastre,
în inimile noastre,
steagurile revoluției.

Toate steagurile roșii
pe edificiile Bucureștiului,
pe edificiile bătrîne ca vremea.

Dar de o mie de ori
toate steagurile roșii
pe „Casa Scînteii",
pe vîrfurile palatelor noi
din Piața Republicii,
din coasta Cișmigiului,
care străpung norii
cu antenele televizoarelor
sub ochiul de părinte
mereu treaz, al Comitetului Central.

Toate steagurile pe turnuri,
pe turnurile tuturor orașelor
care reînvie ca pasărea fenix,
pe coșurile tuturor fabricilor
pierdute în cer,
pe coșurile tuturor locomotivelor
care adulmecă văzduhul, muntele și cîmpia,
pe coșurile tuturor vapoarelor
care taie apele albastre ale Mării Negre
și ale tuturor apelor lumii.

Toate steagurile roșii
pe cerdacele tuturor caselor țărănești,—
deasupra salcîmilor de lîngă drum
de unde cară albinele mierea
pentru bucuria copiilor.

Toate steagurile roșii
pe copacul fără moarte al poeziei
pe teii lui Eminescu,
pe plopii fără soț,
pe caișii de soare, din Mărțișor,
unde Arghezi sub candela nopții,
a dat ciocoiul, — ca hreanul —
pe răzătoare.

Toate steagurile roșii
pe copacii tuturor pădurilor Republicii!
Pe stejari, pe brazi, pe meșteceni,
Romînia, o pădure magnifică de steaguri.
Toate steagurile roșii
pe turnurile de aur ale Moscovei,
pe turnurile milenare ale Pekinului
și pe turnurile Albaniei virtuoase;

iar mîine toate steagurile roșii
pe turnurile negre ale Londrei
și ale New-Yorkului,
pe turnurile subțiri ale Parisului,
ale Americii latine
și ale Africii negre,
pe turnurile Țării dimineților liniștite,
pe ghețarii de cristal ai Polului Nord
și ai Antarctidei,
pe toate meridianele
și paralelele multicolore.

pe cer, pe Calea Laptee, —
contrast de alb și roșu în nemărginire —
pe toate planetele albe
pe Lună, pe Venus,
pe Marte, pe Jupiter.

Toate steagurile roșii
pe toate turnurile reale
pe toate turnurile virtuale
pe toate turnurile Universului.

Ion BANUȚA

25 aprilie 1960

MAKSIM RILSKI

MIRZO TURSUN-ZADE

MIHAIL ŞOLOHOV

SERGHEI BONDARCIUK

DAVID OISTRAH

LAUREAŢI AI PREMIULUI LENIN

Sărbătoarea poeziei

În ziua celei de a 90-a aniversări a naşterii lui V. I. Lenin, doi poeţi sovietici au primit cea mai înaltă distincţie: li s-a conferit Premiul Lenin pentru ultimele lor volume de versuri. Numele acestor poeţi sînt cunoscute nu numai în ţara noastră, ci şi peste graniţele ei, purtînd aureola unei glorii binemeritate. Este vorba de Maksim Rilski şi Mîrzo Tursun-zade. M. Rîlski şi Tursun-zade sînt singurii noştri poeţi în viaţă cărora li s-a conferit această înaltă distincţie. Evenimentul constituie o mare sărbătoare pentru poezia sovietică; doi poeţi de seamă, reprezentanţi ai Republicilor Socialiste surori, şi cel mai mare scriitor contemporan rus, Mihail Şolohov, au primit titlul de laureaţi ai Premiului Lenin.

Despre poetul ucrainean Maksim Rilski şi despre poetul tadjic Mîrzo Tursun-zade s-au scris multe articole. Îmi permit însă, ca tovarăş şi frate întru poezie, să scriu cîteva rînduri pentru prietenii romîni, despre aceşti doi poeţi de mare talent.

Pe Maksim Rilski noi îl stimăm ca pe un maestru şi un înţelept al poeziei. Evenimentul conferirii înaltului premiu a coincis cu împlinirea a 50 de ani de la apariţia primului său volum de versuri.

Rîlski şi-a început munca de creaţie pe timpul lui Blok şi al akmeiştilor, sub regimul Rusiei ţariste. Ce soartă ar fi avut poetul dacă n-ar fi fost Revoluţia? E greu de răspuns la o asemenea întrebare. Revoluţia însă a sosit şi a ridicat pe valurile sale puternice pe toţi oamenii cinstiţi, cu suflete luminoase. Talentul lui Rîlski a început să dea roade atunci cînd poetul şi-a legat propria soartă de lupta poporului, pentru libertate şi fericire.

Activist neobosit, Maksim Rîlski ne uimeşte de multă vreme cu multilateralitatea sa.

Înainte de orice, sînt, fireşte, versurile întotdeauna pline de tinereţe, scrise cu măiestrie şi sensibilitate şi în acelaşi timp accesibile celor mai largi cercuri de cititori.

Apoi activitatea ştiinţifică: Rîlski este unul din cei mai mari cunoscători şi creatori ai limbii şi culturii ucrainene.

Ca om de stat, poetul este deputat al Sovietului Suprem al U.R.S.S. şi R.S.S. Ucrainene, el ţine o strînsă şi permanentă legătură cu alegătorii săi, ia parte la rezolvarea problemelor lor.

Poetul este şi un excepţional traducător. „Evgheni Oneghin" al lui Puşkin, „Pan Tadeusz" al lui Mickiewicz vorbesc de toată frumuseţea în limba ucraineană, datorită muncii de filigran a lui Rîlski.

Nu de mult, Rîlski a scos două volume: „Trandafiri şi struguri" şi „Zări îndepărtate". Versuri pline de înţelepciune şi frumuseţe, versuri despre patrie şi despre ţări îndepărtate pe care le-a vizitat poetul, versuri despre prietenia popoarelor. Aceste două volume au fost distinse cu Premiul Lenin.

Articol scris pentru „Gazeta literară"

La şedinţele Sovietului Suprem, la Kremlin, alături de Maksim Rîlski, poate fi văzut un bărbat cu ochi negri, cu chip smolit, cu tîmplele pretimpuriu încărunţite. Prietenii îl numesc simplu: Mîrzo. Numele lui, cunoscut în toată Uniunea Sovietică, este Mîrzo Tursun-zade. El face parte dintr-o generaţie mai tînără decît Rîlski.

Fiu al unui popor ţinut de ţarism în întuneric şi mizerie, Tursun-zade s-a ridicat în zilele lui Octombrie. Tadjikistanul, patria lui Mîrzo, este o ţară cu o veche cultură, ţară pustiită şi călcată cîndva în picioare de colonialişti. Numai sub Puterea Sovietică, cultura tadjică a renăscut şi tînărul poet, fiu de ţăran sărac, a făcut multe pentru această renaştere.

Pe el l-au învăţat, l-au educat Puterea Sovietică, Comsomolul, partidul. Din fragedă tinereţe, talentul său a găsit drum deschis şi posibilităţi de realizare. În ultimii ani, munca de creaţie a lui Mîrzo Tursun-zade a devenit cunoscută în multe ţări ale lumii. Poetul tadjic a călătorit prin multe ţări din Răsărit. El este cunoscut şi iubit de cititori nu numai în U.R.S.S., ci şi în India, în R.P. Chineză, în ţările arabe, în insulele Oceanului Pacific. El a fost purtătorul de adevăr despre Ţara Sovietică şi, întorcîndu-se în patrie, a fost cel care a povestit concetăţenilor săi despre viaţa fraţilor noştri de departe.

Impresiile acestor călătorii au stimulat apariţia cărţilor cărora li s-a conferit Premiul Lenin.

„Glasul Asiei" oglindeşte cu multă forţă şi măiestrie perioada istorică de trezire la viaţă a ţărilor asiatice, lupta popoarelor Asiei pentru libertate şi independenţă. Poemul „Hassan Arbakeş" povesteşte despre viaţa poporului tadjic, despre fericirea lui dobîndită în uniunea popoarelor prietene. Eu citesc versurile lui Mîrzo în limba rusă. Probabil, o parte din farmecul lor se pierde prin traducere. Poezia lor însă este tulburătoare. Mesajul lor este plin de forţă, convingător.

Activitatea poetică şi cea pe tărîm obştesc a lui Mîrzo Tursun-zade sînt strîns legate. El este deputat al Sovietului Suprem al U.R.S.S. şi al Sovietului Suprem al Republicii Tadjice. Este secretar al Uniunii Scriitorilor şi preşedintele Comisiei Externe.

Vorbind despre Maksim Rîlski şi Mîrzo Tursun-zade, nu întîmplător am pomenit de activitatea lor pe tărîm obştesc. Cred că la noi se naşte o nouă figură de poet — poetul activist. Munca de creaţie a poetului şi munca lui pe tărîm obştesc se întregesc în căutarea şi găsirea răspunsurilor în legătură cu problemele mari ale omului.

Decernarea Premiului Lenin celor doi poeţi de seamă ai U.R.S.S. constituie o sărbătoare a poeziei progresiste din întreaga lume.

Evgheni DOLMATOVSKI

MIHAIL ŞOLOHOV

Nu cred să existe alt scriitor în a cărui operă să palpite cu atîta uimitoare vigoare teribilele, necruţătoarele şi înţeleptele legi ale vieţii.

Opera lui Mihail Şolohov se desfăşoară, fără nici o abatere, după legile vieţii: greşelile se plătesc amarnic, iubirile sînt pline de o cutremurătoare intensitate, de neclintit e devotamentul ostaşilor roşii şi al bolşevicilor, dar sălbatică, otrăvită e ura gardiştilor albi, duşmanii Revoluţiei. Nuanţele în pretenţii naive şi psihologia abuzivă au dispărut, strivite parcă de strigătele cazacilor şi de tropotul călăreţilor dezlănţuiţi, lăsînd un spaţiu larg pentru întrebările decisive, pentru cea mai gravă dintre întrebări: „eşti de partea Revoluţiei sau împotriva ei?"

În opera lui Mihail Şolohov, nici un erou nu glumeşte cu destinul lui; toţi sînt încleştaţi într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte. În această bătălie, toate operele lui Şolohov îţi dau sentimentul unor teribile lupte, fiecare se zbate să obţină ceva de la viaţă. Ei nu caută bucurii provizorii, satisfacţii de-o clipă; ei caută ceva definitiv şi durabil în indiferent ce direcţie. În egală măsură, eroii se luptă şi pentru a reciştiga o iubire pierdută şi pentru a respinge încă un atac al „albilor". Cu uriaşa lui forţă artistică, Mihail Şolohov a înţeles că această constantă şi cutremurătoare confruntare între pasiuni, dar şi între un ideal de viaţă nouă şi o cauză strîmbă şi condamnată de istorie, nu poate avea loc fără o manifestare deplină a tuturor aspiraţiilor umane. Dacă între ţelurile personale şi drumul ales pentru realizarea lor de către Grigori Melehov există o contradicţie care devine izvorul „tragediei" sale, între năzuinţele intime ale „roşilor" şi cele de pe steagul Revoluţiei s-a închegat un acord de granit.

Şi „Pămînt deştelenit", epopeea colectivizării agriculturii, este o bătălie. Şi, ca toate bătăliile lui Şolohov, o bătălie pe viaţă şi pe moarte. Ca în toate bătăliile, unii, reprezentanţii noului — ai socialismului — învingi; alţii, stafiile vii ale trecutului, sînt învinşi, privind cîmpul de luptă, vedem cum mulţi dintre cei ce ne-au fost dragi au căzut. Ultimul capitol din volumul II din „Pămînt deştelenit" îţi dă sentimentul că asişti la sfîrşitul unei teribile încleştări. Davîdov, luminosul bolşevic, muncitorul trimis de partid să lupte pentru colectivizarea agriculturii, e ucis mişeleşte de contrarevoluţionari. Rămăşiţele albe, care au înfăptuit ticăloasa crimă, sînt arestate. Moş Şciukar, cel plin de umor şi de adeziune spontană la scopurile Revoluţiei, e cuprins de lacrimi şi de sentimentul apropiatei sale morţi. Dar durerea lui Şolohov e o durere bărbătească. În ciuda sacrificiilor, lupta a fost victorioasă şi, de aceea, starea de spirit finală este conform psihologiei eroilor şolohoveni, aceea pe care ai încerca-o privind cîmpul de luptă unde zac ostaşii glorioşi ai unei convingeri glorioase: e melancolia triumfului.

Davîdov, eroul comunist din „Pămînt deştelenit", ne-a rămas ca figură exemplară prin acuta lui încredere în oameni, încredere care se manifestă întotdeauna, chiar şi atunci cînd un oarecare scepticism n-ar fi fost pe deplin nejustificat. La începutul romanului, cînd Davîdov abia începe lupta pentru colectivizare, femeile înapoiate ale satului se năpustesc asupra lui ca să-l bată. Un alt erou, mai firav, ar fi găsit în această împrejurare motive de scepticism şi de descurajare. El, muncitorul adevărat, el, comunistul încercat, găseşte în aceeaşi împrejurare noi motive de încredere în oameni. El ştie că toate „muierile îndrăcite", care-l hulesc acuma, se vor elibera peste puţin timp de prejudecăţi şi cîndva îi vor fi recunoscătoare.

Încrederea în oameni, chiar cînd aceştia greşesc, chiar cînd nu pricep pe deplin scopurile sau mijloacele Revoluţiei, e un sentiment care se degajă tot timpul din opera lui Şolohov.

Continuator glorios al măreţei literaturi ruse, Şolohov fixează în opera sa sufletul generos al omului simplu, adînca şi durabila lui umanitate. Ceea ce ne emoţionează într-un mod unic, în persoana eroului principal al nuvelei „Soarta unui om" (ecranizarea nuvelei a fost distinsă şi ea cu Premiul Lenin), e mirarea, uimirea cu care întîmpină teribilele atrocităţi fasciste. La început nu înţelegem cum sînt posibile toate acestea; e prea bun, prea încrezător în oameni ca să poată dintr-o dată să le găsească vreo explicaţie.

Reacţiile lui în faţa bestialităţilor hitleriste sînt cu atît mai zguduitoare cu cît sînt mai simple şi uneori, la prima impresie, naive; în fond, ele sînt, cu adevărat, răscolitor de umane. Prin ochii lui de om simplu, de om pur şi simplu, ticăloşia fascistă, în fantezia ei dementă şi antiumană, apare şi mai odioasă. Apare mai odioasă tocmai fiindcă extrema degradare e raportată la umanitatea sublimă. De aceea, ura lui Sokolov, împotriva fascismului, dorinţa lui aprigă de a scăpa din prizonierat pentru a lupta mai departe, — toată această ură sfîntă, toată această teribilă încordare ne apar nouă ca expresia unei covîrşitoare bunătăţi.

Direcţia operelor lui Mihail Şolohov este direcţia vieţii. Direcţia vieţii este astăzi aceea a înfloririi personalităţii umane, a comunismului.

Teodor MAZILU

contrapunct

O culegere de poeme a lui Mihai Beniuc va apare la Paris într-o nouă colecţie intitulată „Cer cuvîntul".

Editura de stat pentru literatură din Moscova a anunţat că în al doilea trimestru al acestui an va scoate de sub tipar un volum de versuri ale Mariei Banuş.

„Un disc preţios" – după cum anunţă comunicatul din ziarele franceze – a fost pus în vînzare la Paris. Este un microsilion pe care s-au înregistrat „minute istorice", din cursul întîlnirii Hruşciov–De Gaulle. Vocea celor doi oameni de stat, rămîne nu numai ca o mărturie a prieteniei sovieto-franceze, ci şi ca un simbol al vremurilor noastre în care acţiunile anti-războinice se bucură de simpatia tuturor popoarelor.

S-au înregistrat şi „Corurile armatei sovietice la Paris", ansamblul condus de Alexandrov, despre care, într-un articol entuziast, după spectacolul din Palatul Sporturilor, Elsa Triolet scria că „este o afirmaţie a tinereţii eterne şi a forţei de a trăi a lumii"!

După Ernest Hemingway alt scriitor cunoscut din occident, J.P. Sartre, a declarat la reîntoarcerea din Cuba că sprijină regimul lui Fidel Castro. Sartre a luat parte împreună cu Simone de Beauvoir la constituirea la New-York a unui comitet al oamenilor de cultură care-şi propune ca scop să facă cunoscut adevărul asupra revoluţiei cubane.

Transcriem textual o telegramă a agenţiei americane „United Press International": „Frankfurt. Ultima arie de succes în cafenelele vest-germane este marşul Badenweiler. Cu ţimbale, fluiere, şi tobe acesta este un marş militar. Anume acela preferat de Hitler care punea să-i fie cîntat întotdeauna la festivităţile la care asista".

Ilustraţie muzicală la zmingălirea svasticilor în Germania occidentală.

Săptămîna

ADENAUER, SAU CUI II SUNA CEASUL?

După o călătorie la mari distanţe, în S.U.A. şi în Japonia, Adenauer s-a reîntors la Bonn. Cancelarul, care crede că deţine din partea Providenţei şi a Vaticanului un mandat în alb asupra destinelor Europei, s-a grăbit să rostească două discursuri, unul la clubul presei vest-germane şi celălalt la posturile de radio bavareze. Potentatul politic de la Bonn seamănă cu un jucător de şah, în evidentă criză de timp, în luptă împotriva orei fatale, ora implacabilă fiind 16 mai — data Conferinţei la înalt nivel.

De ce se teme Adenauer? „Conferinţa la înalt nivel ar putea să se concentreze asupra Berlinului", ceea ce i se pare primejdios, deoarece „întotdeauna se caută ca o astfel de conferinţă să nu se încheie fără rezultat". Cu alte cuvinte, ceea ce reprezintă speranţa omenirii — o înţelegere pe calea tratativelor în problema Berlinului Occidental — e o catastrofă pentru Adenauer.

Acru, cancelarul e de părere că această conferinţă „nu va aduce surprize foarte mari", că „nu va interveni o cotitură" deşi, „pentru moment", nu crede în eventualitatea unui război general. Cel ce speră că întîlnirea la înalt nivel va însemna doar un schimb protocolar de vizite, fără surprize (plăcute pentru oamenire, am adăuga noi), cel ce e silit să sughită cînd recunoaşte că „pentru moment" nu va fi război, în timp ce visează la diviziile blindate şi atomice ale R.F.G., face piruete oratorice în faţa unei partide pierdute. De la Camp David încoace, totul arată că nu există decît o singură soluţie la final: şah-mat războiului rece!

ADENAUER ŞI COLEGII SAI OBERLAENDER ET COMP.

Aşa cum au relatat ştirile agenţiilor de presă, după acuzaţiile precise, aduse asasinului hitlerist de la Lwov şi din Caucaz, de către organisme competente din U.R.S.S., R. P. Polonă şi R. D. Germană, Adenauer a fost obligat să se despartă de colegul Oberlaender.

Părerea de rău a cancelarului e atît de mare încît, chiar după ce a luat o asemenea hotărîre contrarie dorinţei sale, se sileşte să salveze cît mai poate din aparenţe. Şi iată cît de bine izbuteşte. (Reproducem exact cuvintele lui Adenauer, rostite la Clubul presei vest-germane): „Fireşte, Oberlaender a fost naţional-socialist. A fost chiar cu totul de partea cămăşilor brune, dar el s-a împotrivit persecuţiilor sîngeroase"). N-aţi mai auzit parcă asemenea cuvinte? Nu le-a mai rostit oare şi Goering la Nürenberg, cînd se apăra şi arunca vina „persecuţiilor sîngeroase" asupra lui Himmler?

Adenauer, care ştie prea bine că, o dată cu Oberlaender, nu s-a terminat lista colegilor săi naţional-socialişti din guvern, justiţie, poliţie, Bundeswehr (etc. etc.), declara cu aceeaşi ocazie că, deşi oamenilor politici vest-germani trebuie să li se ceară să fie „curaţi", totuşi, „nu se poate îngădui sub nici o formă ca ei să fie doborîţi unul după altul".

Schroeder (ministru de Interne al R. F. G.), Speidel (general N.A.T.O.) şi alţi „ejusdem farinae" pot dormi liniştiţi: cancelarul veghează! Cu acelaşi succes ca şi în cazul lui Oberlaender...

BLUE STREAK...

Nu e numele unei reviste cu „girls", e diminutivul unei „simple" rachete cu încărcătură nucleară. După ce, timp de ani de zile, s-a lucrat la diverse proiecte, guvernul englez a anunţat că renunţă să mai fabrice „Blue Streak". Scandalul care a izbucnit în opinia publică engleză a fost provocat de micul amănunt care însoţea ştirea: „Blue Streak" a costat pînă acum o bagatelă de 100 milioane lire sterline! O sumă imensă irosită, aruncată la coş... De ce? Culisele monopolurilor morţii atomice sînt grijulii şi nu-şi etalează profiturile colosale...

DISPUTA FILOLOGICA

Doi oameni politici din S.U.A., Averell Harriman şi George Lodge — şi nu numai ei — sînt indignaţi de faptul că orînduirea lor socială e cunoscută în lume ca fiind capitalistă. Lodge constata că „însuşi cuvîntul de capitalism provoacă aproape o ură unanimă", deoarece „capitalism este un cuvînt care se asociază cu colonialismul şi exploatarea". Indignarea celor doi oameni politici americani este cu atît mai de înţeles cu cît termenul de „capitalism popular" n-a convins pe nimeni că în S.U.A. există altceva decît sistem capitalist. Şi atunci, ingenioşi din cale afară, cei doi gînditori politici au găsit o soluţie radicală: să se găsească o expresie din care să dispară definitiv cuvîntul capitalism. Milionarul Harriman a uitat un mic amănunt: n-a anunţat dacă e dispus să facă un mic schimb, el să rămînă cu şomajul iar milioanele de şomeri cu milioanele de dolari.

„TREBUIE SA FII EGOIST"

O anume publicaţie, intitulată „Wassar Review", ziarul studentelor celui mai renumit colegiu de fete din Statele Unite, a reprodus textul unei profesiuni de credinţă asupra scopului pe care-l urmăreşte în viaţă una din studentele acestui colegiu.

Spicuim din această mărturie:

„Nu pretind că nutresc vreun ideal înalt, care m-ar putea însufleţi sau ar putea servi la camuflarea dorinţei mele de a ajunge la o situaţie şi de a avea succes... În ce priveşte fericirea, consider că această noţiune este sinonimă cu succesul material. Intenţionez cu fermitate să intru în lumea marilor afaceri. Am ales acest cîmp de activitate deoarece cred că oferă atît perspectiva unor emoţii tari, cît şi rezultatele cele mai bune în domeniul banilor, prestigiului şi automulţumirii generale... În filozofia mea, există un singur factor hotărîtor — persoana mea şi dorinţa de a supravieţui... Într-o lume în care unul se mănîncă pe celălalt, dacă vrei să ajungi la un rezultat, trebuie să fii egoist..."

Crud, cinic, lapidar. Caracteristic pentru modul de viaţă „ultraliber", adică „ultra homo homini lupus", „ultra egoist". Fără alte comentarii.

Ion MIHĂILEANU

Director: Acad. ZAHARIA STANCU. Colegiul redacţional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAŞU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R. **PAUL GEORGESCU (redactor şef); EUGEN JEBELEANU,** membru corespondent al Academiei R.P.R **ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor şef adjunct) MIHAIL PETROVEANU (redactor şef adjunct) CICERONE THEODORESCU, ION VITNER.**

MAKSIM RÎLSKI

* * *

Şi are Paul Verlaine o poezie
în care îşi sărbătoreşte ceaţa
şi se întreabă cu melancolie:
— Vai! Ce-ai făcut, nătîngule, cu viaţa?

Această întrebare, ca un virus,
n-aş vrea s-o scriu pe cer, în patru vînturi,
cînd un arhipelag din norii Cyrus
mocneşte stins la margini de pămînturi;

Cînd apele albastre prind răcoare,
cînd sticla-n geam e ca o gheaţă-albastră
şi cînd amurgul bate la intrare
să secondeze-n taină tihna noastră.

Arţarii ard cu frunza întomnată.
Oraşul freamătă şi-aruncă stele.
Cu versul lui Verlaine, eu, niciodată,
n-aş vrea să-ntîmpin seara vîrstei mele.

Meditaţie

In biata mea inimă, seara
Se furişează încet.
E linişte-n inima mea
şi mi-e milă
de ziua aceasta tîrzie,
de ceasul acesta tăcut, violet.
Ah! parcă trecui fără noimă,
cîntînd,
peste munţi şi doline cu flori,
pe lîngă pădurile vesele
şi-abisele crunte ca bolta cu nori.

Prietene drag, prietene drag
al căruia chip îl zăresc ca prin fum,
adolescentule care
abia o pornişi, cu lumina, la drum,
să ştii cum că eu pricepui mai tîrziu,
mai tîrziu decît tine,
că fiece clipă-i sămînţa de vis, dătătoare
a plantelor bune şi rodnice
şi-a plantelor otrăvitoare.

Dă plantelor bune iubirea-ţi deplină
şi smulge cucutele din rădăcină!

Iubeşte apa curată,
apa ce-astîmpără setea încinsă,
iubeşte inima care n-a fost
pe drumul jignirilor vieţii împinsă.
Mi-e milă de tot ce-a plutit
prin mine şi pe lîngă mine, în silă.
De cei ce cîndva m-au iubit
sau eu i-am iubit, —
iarăşi mi-e milă.
Să ştii că nimic nu-i mai rău
decît să ai inima nepăsătoare.
Mai bine zburdalnică inima-ţi fie,
să-adune în ea gingăşie de floare
şi miez de mînie.

Mă uit îndărăt
şi-abia se mai vede
mirarea-mpletită frumos printre roci.
Ascult îndărăt
şi-abia se aud nişte voci, nişte voci.

O, fiul meu drag. Cînd, pierind,
lăsa-voi pămîntul sub pavăza ta,
tu cîntă şi fie al tău orice cîntec
pe care eu nu l-am putut termina.

In romîneşte de Al. ANDRIŢOIU

MIRZO TURSUN-ZADE

Glasul Asiei *)

— fragment —

Glasul Asiei, ascultaţi-l, popoare!
Noi, imense mulţimi asiate,
Vă vorbim azi, cu vocea de tunet
A oceanelor învolburate.
Este-al Asiei vuiet acesta,
Este inima ei care bate,
Este inima ei ca o pasăre,
Avîntîndu-se în libertate.
De Hafiz vă aduceţi aminte,
Cînd spusese: — Pe mare, tîrziu
Noi plutim pizmuindu-i pe-aceia
Care grijile nu ni le ştiu...
Nu rîvnim astăzi soarta vreunuia,
Tune valuri oricîte la proră,
Căci în fiece om de pe fărmuri
Noi simţim un prieten şi-o soră.
După ani de robie şi chinuri,
Pentru tine, acum, libertate
Se ridică adînci şi grozave
Arzătoarele văi asiate.
O, sînt duse cumplitele vremuri!
Nu pocale de bronz sau pahare
Răsunau la ospeţele noastre,
Ci lanţuri cu sunete-amare.
Făpturile noastre se-aseamănă
După limbă şi legi şi tradiţii,
Dar eram despărţiţi fără voie
Între noi, peste tot răspîndiţii.
Ale noastre sînt astăzi livezile
Unde fructe cresc îngemănate,
Bucuroşi între noi împărţi-vom
Fericire şi vin şi bucate.
O, sînt duşi anii negri cînd China
Argăţea pe imensu-i pămînt,
Sau cînd India, ţara mîniei,
Creştea suferind şi luptînd.
Astăzi pier tîlhăreştile firme,
Bezna nopţii şi umbrele stranii,
S-au uscat arzătoarele lacrimi
Ale împurpuratei Birmanii.
Ruginesc negre lanţuri în mare,
Creşte-al păcii înalt bastion
Şi de-o mie de ori este astăzi
Mai uşor să respiri în Ceylon.
O, Asie, cuib al speranţelor,
Cu podişuri şi munţi milenari,
Tu, asemeni unei tinere mame
Luminoase, puternice, pari.

In romîneşte de C. BALTAG

*) Din volumul „Glasul Asiei", distins cu Premiul Lenin pe anul 1960

REDACŢIA: Bucureşti — B-dul Ana Ipătescu 15, Telefon 12.74.26; 11.39.36. ADMINISTRAŢIA: Şos. Kiseleff nr. 10. Telefon: 17.07.99. ABONAMENTE: 3 luni 6,50 lei; 6 luni 13 lei; 1 an 20 lei. Tiparul: Intreprinderea Poligrafică nr. 2, Str. Brezoianu